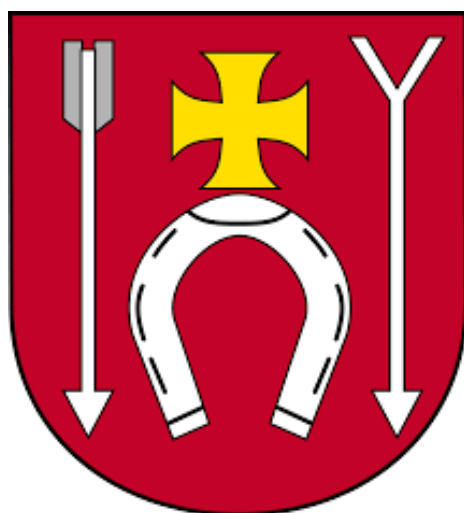

Strategia Rozwoju Gminy Czerniewice

Na lata 2015 – 2020

Gmina Czerniewice

wrzesień 2015

Opracowanie sporządził

ul. Częstochowska 63
93-121 Łódź

biuro@phin.pl
www.phin.pl

tel. +48 42 250 79 93
fax +48 42 250 79 94

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	5
I.1. Metodologia procesu opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice.....	6
II. Inwestycje realizowane w gminie.....	9
III. Diagnoza stanu obecnego charakterystyka Gminy Czerniewice.....	11
III.1. Położenie.....	11
III.2. Historia Gminy Czerniewice.....	14
III.3. Środowisko przyrodnicze i użytkowanie gruntów.....	15
III.3.1. Klimat.....	15
III.3.2. Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna.....	15
III.3.3. Gleby i struktura gruntów.....	16
III.3.4. Sieć wodna, wody powierzchniowe i gruntowe.....	18
III.3.5. Surowce mineralne i złoża kopalin.....	19
III.3.6. Lasy i formy ochrony przyrody.....	19
III.3.7. Rolnictwo.....	21
III.4. Otoczenie społeczno - gospodarcze gminy.....	23
III.4.1. Demografia i migracje ludności.....	23
III.4.2. Bezrobocie.....	26
III.4.3. Rozwój gospodarczy.....	29
III.4.4. Oświata.....	31
III.4.5. Pomoc społeczna.....	34
III.4.6. Ochrona zdrowia.....	38
III.5. Infrastruktura techniczna.....	38
III.5.1. Gospodarka wodno – ściekowa.....	38
III.5.2. Gospodarka odpadami.....	40
III.5.3. Transport i komunikacja.....	43
III.5.4. Elektroenergetyka.....	44

III.5.5. Ciepłownictwo i gazownictwo	44
III.5.6. Telekomunikacja, Internet i Monitoring	45
III.5.7. Mieszkalnictwo	46
III.6. Bezpieczeństwo	48
III.7. Sport, kultura, zabytki.....	48
III.8. Turystyka	53
IV. Stan finansów Gminy Czerniewice	55
V. Gmina Czerniewice w oczach mieszkańców – raport z przeprowadzonego badania ankietowego. 62	
V.1. Struktura badanej próby.	63
V.2. Ocena poziomu zadowolenia mieszkańców z faktu zamieszkania w gminie.....	65
V.3. Opinie na temat wskazanych elementów.....	66
V.3.1. Edukacja, kultura i rekreacja	67
V.3.2. Sfera przestrzenna.....	71
V.3.3. Infrastruktura techniczna	75
V.3.4. Gospodarka i rynek pracy.....	81
V.3.5. Sfera społeczna.....	85
V.3.6. Turystyka	95
V.4. Stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?	97
V.5. Ocena działalności gminy na rzecz osób niepełnosprawnych.....	98
V.6. Cel na jaki powinny zostać przeznaczone pieniądze z budżetu gminy w latach 2015 – 2020. 99	
V.7. Przedsięwzięcia, które powinny zostać zrealizowane w gminie w latach 2015 – 2020....	101
V.8. Mocne strony gminy Czerniewice.	102
V.9. Słabe strony gminy Czerniewice.....	102
V.10. Kluczowe szanse gminy Czerniewice.....	103

V.11. Zagrożenia dla rozwoju gminy Czerniewice.	104
V.12. Opinia dotycząca odnawialnych źródeł energii.....	105
V.13. Źródła informacji o działaniach podejmowanych przez władze gminy.....	107
V.37. Wyniki badania.....	108
VI. Analiza SWOT	110
VII. Wizja i misja rozwoju gminy Czerniewice	113
VIII. Plan operacyjny	115
IX. Wdrażanie i monitorowanie Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice.....	130
X. Finansowanie Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015-2020.	135
XI. Strategia Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 – 2020, a inne dokumenty strategiczne. 136	
BIBLIOGRAFIA:	151

I. Wprowadzenie.

Strategia Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 - 2020 jest najważniejszym dokumentem programowym gminy, określa obszary priorytetowe i cele, które umożliwią rozwój społeczno – gospodarczy jej obszaru. Cele, jakie stoją przed gminą zostały określone na podstawie analizy stanu obecnego oraz zestawienia silnych i słabych stron gminy, a także szans, jakie przed nią stoją oraz potencjalnych zagrożeń. Niniejsza Strategia powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju gminy. Jest odpowiedzią na nieustannie zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia. Powstały dokument gwarantuje, że podejmowane działania wpisują się w wizję regionu i są z nią komplementarne, co z kolei ma znaczenie przy aplikowaniu o środki unijne.

Z uwagi na wieloaspektowość i wielopodmiotowość Strategii do udziału w jej opracowaniu zaproszono przedstawicieli władz, radnych, pracowników Urzędu Gminy w Czerniewicach, mieszkańców gminy. W trakcie prac nad dokumentem zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, które pomogły poznać opinie mieszkańców dotyczące obecnej sytuacji gminy oraz ich zdanie na temat przyszłych działań, jakie gmina powinna podjąć, by umożliwić jak największy rozwój społeczno – gospodarczy. Dzięki przeprowadzonym konsultacjom przyjęta polityka rozwoju gminy będzie zgodna z oczekiwaniami społecznymi. Program powinien przyczynić się do wzrostu atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego, zaktywizować społeczność lokalną oraz zwiększyć jej poczucie tożsamości z miejscem, które zamieszkują.

Najważniejszym celem Strategii jest jednak poprawa warunków życia mieszkańców. Opracowanie tego dokumentu pozytywnie wpłynie na planowanie rozwoju gminy, jak również ułatwi codzienną działalność i podejmowanie decyzji przez władze gminy. Strategia stanowi ponadto cenne źródło informacji dla potencjalnych inwestorów o przyjętych i zakładanych przez gminę ścieżkach rozwoju.

Niniejszy dokument został opracowany do roku 2020, który to czas pokrywa się z okresem nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej.

I.1. Metodologia procesu opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice.

Główną i najważniejszą potrzebą opracowania niniejszego dokumentu było stworzenie listy celów strategicznych, które wyznaczą docelowe, długoterminowe kierunki rozwoju gminy Czerniewice, które będą spójne z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla:

Tabela 1. Poziomy planowania strategicznego w procesie tworzenia strategii.

POZIOM EUROPEJSKI				
Strategia „Europa 2020”				
POZIOM KRAJOWY				
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Krajowy Program Reform	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2020	Umowa Partnerstwa
POZIOM REGIONALNY				
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020		Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa 2020		
POZIOM POWIATU				
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Tomaszowskiego na lata 2007 – 2015 z poszerzoną prognozą do roku 2020				
POZIOM GMINY				
Strategia Rozwoju Gminy Czerniewice				

Źródło: opracowanie własne.

„Strategia Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015-2020” pełni następujące funkcje:

- **Kierunkową** dla władz gminnych, środowisk naukowych i biznesowych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, jak również dla wszystkich mieszkańców regionu;
- **Koordynacyjną** dla innych dokumentów programowych i planistycznych na poziomie gminnym;
- **Informacyjną** dla mieszkańców, inwestorów, partnerów, itp.;
- **Promocyjną** w kontekście lokalnym, regionalnym, krajowym oraz ponadnarodowym.

Strategia wyraża długoterminowe cele gminy Czerniewice, które odpowiadają generalnym kierunkom działania oraz obejmuje:

- Diagnozę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej,
- Identyfikację strategicznych obszarów rozwoju wraz z realizacją analizy SWOT dla każdego z nich,
- Wskazanie spójności strategii z dokumentami z poziomu regionalnego, krajowego oraz unijnego,
- Wskazanie głównych kierunków rozwoju, celów oraz działań niezbędnych do podjęcia.

Diagnozę obecnej sytuacji gminy Czerniewice przeprowadzono na podstawie:

- Analizy danych zastanych – dane statystyczne, dane udostępnione przez Urząd Gminy w Czerniewicach (desk research);
- Badania ankietowego wśród mieszkańców gminy oraz urzędników Urzędu Gminy (kwestionariusz ankiety);
- Wywiadów zogniskowanych z pracownikami Urzędu Gminy (FGI);
- Konsultacji społecznych w gminie.

Metody badań dobrane zostały zgodnie z zasadą triangulacji metod i źródeł danych rozumianej jako zwielokrotnienie:

- metod i technik badawczych (triangulacja metodologiczna) polegająca na kontrolowaniu spójności wniosków formułowanych przy wykorzystaniu różnych technik gromadzenia danych;
- źródeł informacji (triangulacja źródeł informacji) polegająca na zwielokrotnieniu źródeł informacji w ramach tej samej metody ich gromadzenia, uwzględnionych w badaniu perspektyw;
- perspektyw badawczych osób realizujących badanie (triangulacja analityczna) związaną ze zwiększeniem liczby osób analizujących wnioski z badań.

Podejście takie pozwoli na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu (np. udzielenie odpowiedzi na pytania o skalę zjawisk dzięki zastosowaniu metod ilościowych oraz głębsze zrozumienie specyfiki problemów, dzięki zastosowaniu metod jakościowych), pozwoli też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej neutralizacji ich słabości.

Zestawienie metod i technik zastosowanych przy diagnozie sytuacji powiatu oraz dobór próby ilustruje tabela:

Tabela 2. Zestawienie metod i technik wraz z doborem próby

Technika badawcza	Dobór próby	Realizacja badania
Analiza danych zastanych (desk research)	<ul style="list-style-type: none"> • Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), • Strategia Europa 2020, • Strategia Rozwoju Kraju 2030, • Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, • Krajowy Program Reform, • Umowa Partnerstwa 2014-2020, • Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, • Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020, • Regionalna Strategia Innowacji LORIS 2030, • Plan Przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim, • Dokumenty strategiczne i planistyczne szczebla lokalnego i gminnego (Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Tomaszowskiego na lata 2007 – 2015 z poszerzoną 	Analiza dokumentów zgodnie z poszukiwanymi informacjami, porównywanie danych statystycznych, kontakt z organizacjami, instytucjami dysponującymi danymi.

	<p>prognozą do roku 2020),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dane dot. gminy dot. sytuacji społeczno-gospodarczej. 	
Zogniskowane wywiady grupowe (FGI)	<p>Przedstawiciele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gminy Czerniewice. 	Zrealizowano zogniskowane wywiady grupowe.
Badanie ankietowe	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawiciele: gminy Czerniewice; • Przedstawiciele społeczności lokalnej gminy, • Przedstawiciele przedsiębiorców z gminy. 	W badaniu ankietowym możliwość udziału mieli wszyscy mieszkańcy gminy Czerniewice. Kwestionariusz był dostępny w formie online na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Gminy w Czerniewicach, w formie papierowej w Urzędzie Gminy. Uzyskano 42 ankiety.
Konsultacje społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawiciele: gminy Czerniewice, • Przedstawiciele społeczności lokalnej gminy, • Przedstawiciele przedsiębiorców z gminy. 	Zrealizowano spotkanie konsultacyjne w gminie.

Źródło: Opracowanie własne

II. Inwestycje realizowane w gminie.

Władze gminy Czerniewice dążą do zachowania zrównoważonego rozwoju gminy i stałej poprawy warunków życia mieszkańców, które to działania określają główny cel Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 – 2020, a także wytyczały kierunki rozwoju w poprzednich

latach. Gmina zrealizowała, (a niektóre z wymienionych realizuje nadal) szereg inwestycji w infrastrukturę, które przyczyniły się do osiągnięcia ww. celu, m.in. w sferze społecznej. Realizowano również cele związane z poprawą stanu środowiska naturalnego oraz z racjonalnym zagospodarowaniem przestrzeni. Poniżej wymieniono najważniejsze inwestycje:

- 1) Gmina rozpoczęła realizację projektu pn.: „Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego na terenie gminy Czerniewice poprzez zakup komputerów i zapewnienie dostępu do Internetu”, projekt ten jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007–2013. Głównym celem projektu jest zapewnienie szerokopasmowego, bezpłatnego dostępu do Internetu dla 35 gospodarstw domowych z terenu gminy Czerniewice, zagrożonych wykluczeniem cyfrowym w związku z ich sytuacją ekonomiczną lub niepełnosprawnością oraz wyrównanie szans uczestnictwa mieszkańców gminy w społeczeństwie informacyjnym dzięki wdrożeniu działań koordynacyjnych przez jednostki podległe gminie. Wartość projektu wynosi 575.964,30 PLN;
- 2) Przebudowa i remonty dróg gminnych w miejscowościach: Czerniewice (ul. Osiedlowa), Krzemienica – Wale, Wielka Wola – Mała Wola, Annów – Krzemienica, Chociw, Zagóry;
- 3) Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Podkonice Duże, Podkońska Wola, Zubki Małe, Czerniewice ul. Łąkowa;
- 4) Adaptacja budynku szkolnego na świetlicę wiejską w Stanisławowie Studzińskim (w tym również budowa centrali ciepłej i instalacji c.o.);
- 5) Adaptacja pomieszczeń budynku szkolnego na świetlicę wiejską w Chociwiu;
- 6) Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Podkonicach Dużych;
- 7) Urządzenie placu zabaw w Strzemesznie Pierwszej;
- 8) Adaptacja pomieszczeń szkolnych dla potrzeb świetlicy wiejskiej w miejscowości Chociw;
- 9) Doposażenie budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Czerniewicach w wodociągową instalację p. poż.;

- 10) Wykonanie instalacji centralnego ogrzewania wraz z kotłownią do ogrzewania mieszkań komunalnych w budynku położonym w Chociwiu pod nr 131 w gminie Czerniewice;
- 11) Nadbudowa i termomodernizacja budynku szkoły w Lipiu;
- 12) Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Czerniewice;
- 13) Rozbudowa, przebudowa, nadbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku OSP Wale na świetlicę wiejską;
- 14) Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Czerniewicach (ul. Zachodnia) oraz przyłącza kanalizacyjnego w ul. Parkowej;
- 15) Modernizacja pomieszczeń gospodarczych (kuchni) w budynku szkoły podstawowej w Czerniewicach;
- 16) Budowa oczyszczalni przydomowych w Nowej Strzemesznie;
- 17) Budowa boiska wielofunkcyjnego w Lipiu;
- 18) Budowa kompleksu sportowego w ramach projektu pn. „Moje boisko – Orlik 2012”;
- 19) Termomodernizacja i remont budynku szkoły podstawowej w Podkonicach Dużych;
- 20) Remont i modernizacja ujęcia wody w Turobowie;
- 21) Budowa miejsca wypoczynku i rekreacji w Czerniewicach;
- 22) Termorenowacja Gminnego Ośrodka Zdrowia w Czerniewicach;
- 23) Rewaloryzacja zabytkowego parku w Chociwiu.

III. Diagnoza stanu obecnego charakterystyka Gminy Czerniewice.

III.1. Położenie.

Gmina Czerniewice leży w północno – wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie tomaszowskim. Gmina znajdują się przy trasie szybkiego ruchu S8 Warszawa – Wrocław.

Pod względem administracyjnym, od 1999 roku, jest jedną z 177 gmin należących do województwa łódzkiego (do nowego podziału administracyjnego należała do województwa piotrkowskiego)¹.

Od północy sąsiaduje ona z gminą Rawa Mazowiecka, od wschodu z gminami: Cielądz i Rzeczyca, od południa graniczy z gminą Inowłódz i gminą Lubochnia, natomiast do zachodu sąsiaduje z gminą Żelechlinek. W skład gminy wchodzi 35 miejscowości, które są skupione w 28 sołectwach: Annapol Duży, Annów, Chociw, Chociwek, Czerniewice, Dąbrówka, Mała Wola, Gaj, Stanisławów Studziński, Krzemienica, Lechów, Lipie, Nowa Strzemeszna, Nowe Studzianki, Teodozjów, Podkonice Duże, Podkońska Wola, Podkonice Miejskie, Stanisławów Lipski, Strzemeszna, Strzemeszna I, Studzianki, Turobów, Wale, Wielka Wola, Wólka Jagielczyńska, Zubki Duże, Zubki Małe.

Pod względem geograficznym teren Gminy Czerniewice leży w południowej części Niziny Środkowopolskiej w obrębie trzech mezoregionów: część południowa należy do Równiny Piotrkowskiej, tereny północno – wschodnie do Wysoczyzny Rawskiej, natomiast część północno – zachodnia do Wzniesień Łódzkich.

Rysunek 1. Powiat tomaszowski na mapie województwa

Źródło: www.osp.org.pl

¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czerniewice, Czerniewice 2005, str.8

Tabela 3. Powierzchnia gmin powiatu tomaszowskiego

Gmina	Powierzchnia (km ²)
Będków	57,74
Budziszewice	30,17
Czerniewice	127,73
Inowódź	97,83
Lubochnia	131,37
Rokiciny	90,58
Rzeczyca	108,62
Tomaszów Mazowiecki	149,81
Ujazd	96,95
Żelechlinek	92,35
Tomaszów Mazowiecki (m)	41,30

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Powierzchnia gminy Czerniewice wynosi 127,73 km² (12773 ha), co stanowi 0,7% powierzchni województwa łódzkiego (18219 km²) i 12,5% powierzchni powiatu tomaszowskiego.

Rysunek 2. Gmina Czerniewice

Źródło: <http://czerniewice.e-tomaszowski.pl/>

Gmina ma korzystne położenie komunikacyjne. Przez obszar gminy z północnego-wschodu na południowy-zachód przebiega droga krajowa szybkiego ruchu Nr 8 relacji Warszawa-Wrocław. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka Nr 726 relacji Rawa Mazowiecka-Opoczno². Pozostałą część układu sieci drogowej na terenie gminy Czerniewice tworzą drogi powiatowe o łącznej długości 33,36km i drogi gminne o łącznej długości 57km.

Gmina Czerniewice zlokalizowana jest w niedalekiej odległości od wielkomijskich ośrodków przemysłowych i regionalnych:

- 64 km od Łodzi,
- 18 km od Tomaszowa Mazowieckiego,
- 14 km od Rawy Mazowieckiej,
- 90 km od Warszawy.

III.2. Historia Gminy Czerniewice³.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie i w okolicach Czerniewic pochodzą sprzed około 10 tys. lat p.n.e. W okresie tzw. kultury pucharów (ok. 5 tys. lat temu) teren obecnej wsi Zubki Duże i Wielka Wola był zamieszkiwany przez grupy ludności rolniczej. Jednak najstarsza wzmianka pisana o Czerniewicach pochodzi z 1396 r., a właścicielem wsi był wówczas Andrzej Rzeszotko herbu Łabędź. W 1413 r. uzyskał on zgodę na erekcję parafii w Czerniewicach, natomiast sam kościół wybudowano 60 lat wcześniej. W II połowie XVII w. majątek Czerniewic i Studzianki należał do Aleksandra Feliksa Lipskiego, od którego pochodzi obecny herb gminy. Później wspomniane osady wielokrotnie zmieniały właściciela. Dzięki położeniu Czerniewic na trasie z Małopolski na Mazowsze, wieś była świadkiem wielokrotnych przemarszów wojsk oraz potyczek z wrogimi oddziałami. W dniu 24 sierpnia 1656 r. miała miejsce najśłynniejsza bitwa na gościńcu wiodącym z Czerniewic do wsi Lipie – bitwa pod Strzemeszną. Oddziały pod dowództwem Stefana Czarnieckiego starły się z wojskami szwedzkimi, odzyskując wiele cennych dóbr, które były zrabowane przez Szwedów w Krakowie. W wyniku tego starcia Czerniewice zostały spalone wraz z okolicznymi

² Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czerniewice, Czerniewice 2005, str. 8

³ Opracowane na podstawie: <http://czerniewice.e-tomaszowski.pl/index.php/services/view/1/4>

wsiami: Lipie i Strzemeszna. Ponadto sąsiedztwo traktu dostarczało mieszkańcom wielu atrakcji. Wspomnianą trasą przejeżdżali królowie, carowie, cesarze wraz z całym orszakiem. Od 1684r. przez Czerniewice wiodła trasa poczty konnej z Warszawy do Wrocławia, a od 1777 r. również z Warszawy do Krakowa. Istotnym wydarzeniem w historii gminy było założenie w 1773 r. szkoły parafialnej, która powstała z polecenia Komisji Edukacji Narodowej. Czynniki takie jak wielkość i zasobność zaważyły na decyzji namiestnika carskiego gen. J. Zajączka, o utworzeniu na tym terenie Urzędu Gminy. W 1920r. rozpoczyna się historia Ochotniczej Straży Pożarnej w Czerniewicach, której pierwszym prezesem został Adolf Buchowiecki, właściciel dóbr Czerniewice.

III.3. Środowisko przyrodnicze i użytkowanie gruntów.

III.3.1. Klimat.

Obszar gminy Czerniewice zaliczany jest do regionu klimatycznego łódzko – wieluńskiego. Średnia roczna temperatura powietrza na tym obszarze wynosi 7,7 °C. W miesiącu styczniu temperatura kształtuje się na wysokości – 3,0 °C, z kolei dla miesiąca lipca wartość ta wynosi 18,2 °C. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych kształtuje się na poziomie 585 mm. Natomiast średnie zachmurzenie wynosi 5 (skala od 0 do 8). Na terenie gminy dominują wiatry z kierunku zachodniego, północno i południowo – zachodniego. Okres wegetacyjny roślin trwa ok. 210 dni.

Niskie opady atmosferyczne skutkują występowaniem deficytu wody w okresie wegetacji roślin. Biorąc pod uwagę względy mikroklimatyczne, obszar gminy cechuje się zróżnicowaniem (w zależności od rzeźby terenu, zalesienia, układu dolin i zabudowy). Bardzo korzystne warunki panują w obrębie kompleksów leśnych, a najmniej korzystne w dolinach cieków wodnych.

III.3.2. Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Teren gminy Czerniewice znajduje się na obszarze wyżyny lodowcowej. W morfologii terenu wyraźnie zaznaczają się liczne wzgórza morenowe, które tworzą wyraźny ciąg na zachodzie – wzgórza Żelechlińskie moren czołowych. Większa część obszaru gminy

to płaskie i duże pola piaszczyste. W dolinach rzek występują utwory organiczne: torfy i namuły. Tarasy rzeczne zbudowane są z piasków i żwirów rzecznych. Zróżnicowanie hipsometryczne powierzchni terenu waha się w granicach 160 m. n.p.m. w dolinie rzeki Krzemionki, do 190 m. n.p.m. w pasie wzgórz morenowych wzdłuż zachodniej granicy gminy.

Jeśli chodzi o budowę geologiczną to opisywany obszar leży w obrębie antyklinorium kujawskiego, zbudowane jest ono z utworów należących do jury i kredy. Głównym elementem budowy geologicznej terenu gminy są utwory czwartorzędu, do których należą gliny zwałowe, piaski, żwiry i głązy wodnolodowcowe pochodzące z topniejącego lądolodu oraz paski i żwiry rzeczne. Osady zlodowaceń środkowopolskich odgrywają główną rolę w kształtowaniu powierzchni omawianego terenu, stanowią zwartą pokrywę osadów o dużej miąższości. Utwory wodnolodowcowe tworzą rozległe płaty centralnej i południowej części gminy. W zamkniętych obniżeniach terenu, na całym obszarze, powstały namuły i torfy, zaś na zboczach rozwinęły się procesy denudacyjne.

III.3.3. Gleby i struktura gruntów.

Na terenie gminy Czerniewice gleby wykształcone są na utworach plejstocénskich i holocénskich, czyli na glinach, piaskach i mułach. Największą przydatnością rolniczą charakteryzują się gleby brunatne, wytworzone na glinach i piaskach. Gleby brunatne charakteryzują się dobrymi właściwościami chemicznymi i fizycznymi. Stanowią one III klasę bonitacyjną i występują w okolicach wsi Czerniewice, Wielka Wola, Lechów, Dąbrówka, Chociw. Ponadto dużą przydatnością dla rolnictwa charakteryzują się gleby IV klasy bonitacyjnej, do których należą gleby bielcowe i pseudobielcowe. Występują one na znacznym obszarze gminy. Z kolei Mady rzeczne stanowią niewielki procent gleb gminy, występują one jedynie w dolinach rzek.

Tabela 4. Klasy bonitacyjne w gminie Czerniewice

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia (ha)	Udział % w pow. gruntów ornych
IIIa	7	0,1
III	130	1,6
IVa	594	7,5
IVb	1600	20,1
V	3807	47,8
VI	1749	22,0
VIz	78	1,0
Razem grunty orne	7965	100 %

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice s.14

Gleby klas bonitacyjnych III – IV występują w pasie od miejscowości Chociszew do Krzemienicy. Najbardziej wartościowe gleby występują w rejonie Czerniewic, Wielkiej Woli, Lechowa, Dąbrówki i Chociwia. Gleby należące do klas niższych tj. V, VI i VIz stanowią prawie 70 % powierzchni ogólnej użytków ornych. Łąki na gruntach organicznych występują w dolinie rzeki Krzemionki i innych mniejszych cieków.

Strukturę gruntów występującą w gminie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 5. Struktura gruntów w gminie

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)
użytki rolne:	8 429
• grunty orne	7 634
• sady	170
• łąki trwałe	306
• pastwiska trwałe	310
lasy i grunty leśne	3 725
pozostałe grunty i nieużytki	619
Powierzchnia całkowita gminy	12 773

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Czerniewice

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym gmina Czerniewice znajduje się w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni II rzędu rzek Bzury i Pilicy, dwóch dopływów lewobrzeżnych Wisły. Gmina w swojej większej części położona jest w zlewni rzeki Krzemionki, która stanowi największy dopływ rzeki Rawki oraz prawy dopływ rzeki Bzury. Natomiast południowa część gminy położona jest w zlewni rzeki Luboczy i rzeki Gać, które są dopływami rzeki Pilicy.

Ponadto na terenie gminy znajdują się zbiorniki wodne o małej powierzchni. Są to zbiorniki po wyrobiskach gliny, stawy hodowlane w Chociwiu, Chociwku i Studziankach oraz zbiorniki p.poż. w Wielkiej Woli i Strzemesznie.

Rowy melioracyjne uzupełniają sieć rzeczną gminy. Powierzchnia zmeliorowana użytków rolnych obejmuje łącznie teren 116 ha, a łączna długość rowów melioracyjnych wynosi 13,4 km. Jeśli chodzi o zbiorniki retencyjne, to na terenie gminy brak jest takich zbiorników.

Wody podziemne

W gminie podstawową rolę w zaopatrzeniu w wody podziemne spełniają poziomy pochodzące z osadów czwartorzędowych i jurajskich.

Ponadto teren gminy leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – 404 – Koluszki – Tomaszów (jura górna). W północno – zachodniej części gminy występuje strefa wysokiej ochrony (OWO). Ochrona wód podziemnych w gminie Czerniewice wynika z istniejących i obowiązujących przepisów.

Występowanie poziomów wody gruntowej jest związane z ukształtowaniem powierzchni, a także przepuszczalnością utworów powierzchniowych. Najpłycej woda występuje na terenach den dolinnych – ok. 1 m n.p.m. Kolejne poziomy występują na głębokości od 2,0 do 4,0 m od powierzchni terenu.

Obecnie na terenie gminy eksploatowane są cztery ujęcia wody: Chociw, Turobów, Dąbrówka i Stanisław Studziński. Ujęcia w Turobowie i Dąbrówce objęte są pomiarami w ramach regionalnej sieci monitoringu wód podziemnych. Wody z tych ujęć są zaliczane

do klasy Ib czyli do wód wysokiej jakości, nieznacznie zanieczyszczone o naturalnym chemizmie, które odpowiadają wodom do celów pitnych i gospodarczych wymagającego prostego uzdatniania.

III.3.5. Surowce mineralne i złoża kopalin

W granicach gminy Czerniewice występuje kilkanaście udokumentowanych złóż kopalin pospolitych o zasobach bilansowych. Jednym z nich jest złożo „Wale”, które należy do złóż kruszywa naturalnego. Pozostałe złoża są złożami surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Złożo „Wale” jest udokumentowane w osadach pochodzenia wodnolodowcowego. Występują w nim piaski ze żwirem. Nakład złoża to gleby oraz piaski zaglinione o średniej grubości 0,63 m. Kopalina to może być wykorzystywana w budownictwie, czy drogownictwie. Aktualnie eksploatacja tego złoża została zaniechana. Kolejnym złożem jest „Zubki Duże”, które jest eksploatowane. Jego zasoby geologiczne bilansowe to 326 tys. t, a zasoby przemysłowe wynoszą 334 tys. t.

Natomiast wspomniane wcześniej złoża surowców ceramiki budowlanej występują w czwartorzędowych kompleksach litologicznych – glinach zwałowych. W złożach znajdujących się w rejonie Chociwia kopalinę stanowi piaszczysta glina zwałowa, która zalega w postaci pokładu z niewielkimi przewarstwieniami piaszczystymi oraz gładzami. Średnia miąższość gliny w tym rejonie wynosi od 4,3 m do 4,8 m i stanowi surowiec do produkcji cegły budowlanej pełnej.

III.3.6. Lasy i formy ochrony przyrody

Lasy

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie gminy Czerniewice wynosi 3 725 ha, co stanowi 29, 16 % całkowitej powierzchni gminy. Obszary leśne koncentrują się w południowej części gminy. Kompleks leśny, który jest najbardziej wysunięty na południe pełni rolę lasu ochronnego i znajduje się w 10 – cio km strefie od granic administracyjnych miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Lasy w południowej części gminy w całości znajdują się otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego, która chroni obszar parku przed działaniem szkodliwych czynników zewnętrznych. Jest to obszar, który w 90 % porośnięty jest lasami. Na tym terenie dominują lasy sosnowe w średnich klasach wieku, które rosną na siedliskach borów suchych, świeżych i mieszanych.

Formy ochrony przyrody

Parki krajobrazowe

Według ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. Art. 16. ust.1.: „park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju”.

Południowe tereny gminy Czerniewice leżą w obrębie otuliny Spalskiego Parku Krajobrazowego. Powstał on w celu ochrony szczególnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i historyczno – kulturowych środkowego odcinka Pilicy na podstawie Rozporządzenia Nr 4/95 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 5. maja 1995 r. (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 15 z dnia 13 października 1995r.). Obszar Spalskiego Parku Krajobrazowego zajmuje powierzchnię 12 875,5 ha, natomiast sama otulina 23 192,5 ha.

Obszar chronionego krajobrazu

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. Art. 23. ust. 1: „obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych”.

Na terenie gminy Czerniewice obecnie nie występują obszary chronionego krajobrazu. W najbliższej odległości znajdują się Piliczańsko-Radomszczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, sąsiadujący z południową częścią gminy Czerniewice, natomiast Obszaru Chronionego Krajobrazu Górnej Rawki sąsiaduje z północnymi z terenami gminy Czerniewice.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody⁴ są pojedyncze twory przyrody żywej oraz nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej, które odznaczają się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Poniższa lista przedstawia pomniki przyrody, które występują na terenie gminy Czerniewice:

- 1) Wiąz polny – Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177),
- 2) Grupa drzew: 15 Dębów szypułkowych, 6 Lip drobnolistnych, 2 Sosny wejmutki, 2 Topole białe, kasztanowiec biały, Klon pospolity - Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, poz. 177),
- 3) 81 Lip drobnolistnych, 2 Wiązy polne, Świerk pospolity - Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, poz. 75),
- 4) 3 Lipy drobnolistne „Dąbrówka” - Rozporządzenie Nr 5/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 25 marca 2008 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Łódzkiego Nr 103, poz. 1009),
- 5) Dąb szypułkowy „Michał” - Rozporządzenie Nr 5/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 25 marca 2008 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Łódzkiego Nr 103, poz. 1009).

III.3.7. Rolnictwo

Gmina Czerniewice posiada typowo rolniczy charakter. W tutejszym krajobrazie dominują pola uprawne i towarzyszące nim zbiorowiska chwastów m.in.: ostrożeń polny, perz właściwy, skrzyp polny, mięta polna, kąkol, ostróżeczka polna, groszek bulwiasty, jaskier polny, mak polny, krwawnik.

⁴ Na podstawie Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16. Kwietnia 2004 r. art. 40 ust. 1.

Prawie 1/3 powierzchni gminy zajmuje zwarty obszar lasów i gruntów leśnych (29% - w tym: lasów państwowych - ok. 22% i prywatnych – ok. 7%). Ich uzupełnienie stanowią liczne zadrzewienia śródpolne (nie będące lasami) oraz zadrzewienia towarzyszące dolinom rzecznych. Dopełnieniem tej struktury jest zieleń ogrodów przydomowych oraz zieleń urządzona parków, cmentarzy, ogrodów działkowych.

Na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r. powierzchnia zasiewów ogółem na terenie gminy Czerniewice była równa 5 746,95. Szczegółowa charakterystyka w zakresie zasiewu przedstawia poniższa tabela:

Tabela 6. Struktura zasiewów w 2010 r.

Rodzaj zasiewów	Powierzchnia (ha)
zboża razem:	5 044,02
• pszenica ozima	177,48
• pszenica jara	40,51
• żyto	743,18
• jęczmień ozimy	53,15
• jęczmień jary	378,07
• owies	370,61
• pszenżyto ozime	1 579,31
• pszenżyto jare	125,22
• mieszanki zbożowe ozime	101,20
• mieszanki zbożowe jare	1 433,82
kukurydza na ziarno	26,33
ziemniaki	232,91
uprawy przemysłowe	16,22
buraki cukrowe	1,37
rzepak i rzepik razem	12,78
strączkowe jadalne na ziarno razem	4,17
warzywa gruntowe	15,90
Ogółem	5746,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

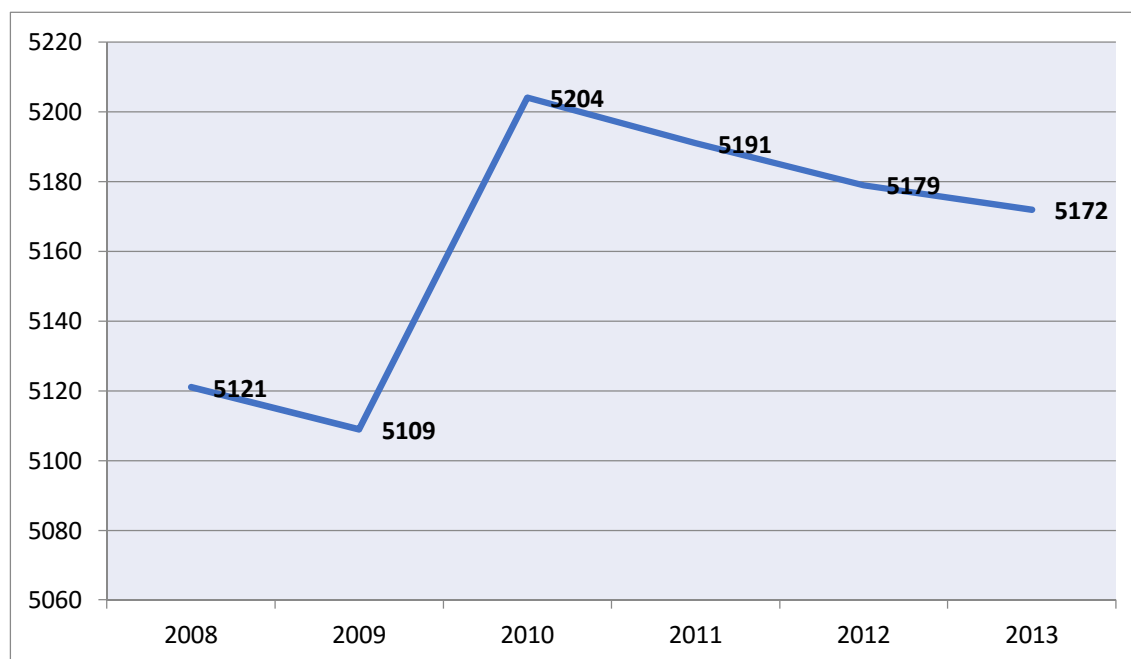
III.4. Otoczenie społeczno - gospodarcze gminy.

III.4.1. Demografia i migracje ludności

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) za 2013 r. Gmina Czerniewice liczy 5 172 mieszkańców, z czego liczba kobiet wyniosła 2564, a liczba mężczyzn 2608. Gęstość zaludnienia w gminie kształtuje się na poziomie 40 osób na 1 km², wskaźnik ten jest o wiele niższy od analogicznej wartości dla powiatu tomaszowskiego, który wynosi 117 osób na 1 km².

Analizując liczbę mieszkańców w latach 2008 – 2013 stwierdzić można, że w przeważającej części występuje trend malejący. Jedynie na przełomie lat 2009-2010 liczba mieszkańców wzrosła. Omawiane zjawisko przedstawia poniższy wykres.

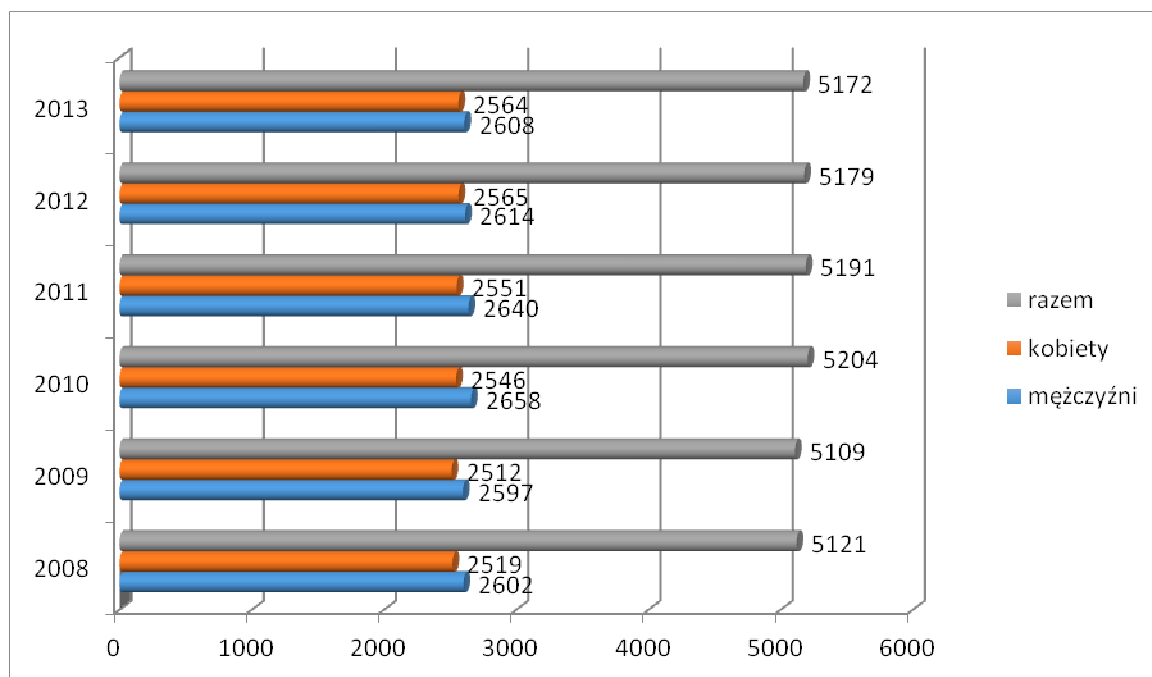
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Czerniewice w latach 2008 - 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Liczba mieszkańców w gminie z podziałem na płeć obrazuje wykres poniżej.

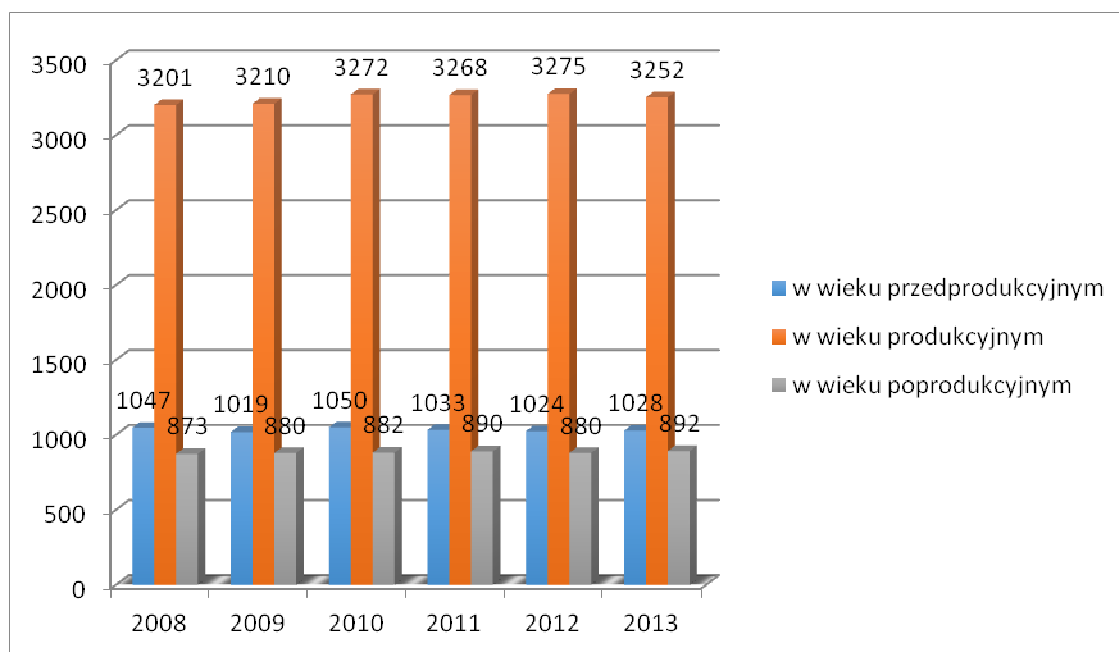
Wykres 2. Liczba mieszkańców w gminie z podziałem na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Jeśli chodzi o strukturę ludności w gminie Czerniewice to można uznać ją za dojrzałą. Podobnie jak w innych regionach Polski, gmina cechuje się dodatnim trendem odnośnie liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 3. Struktura ludności gminy Czerniewice w latach 2008 - 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

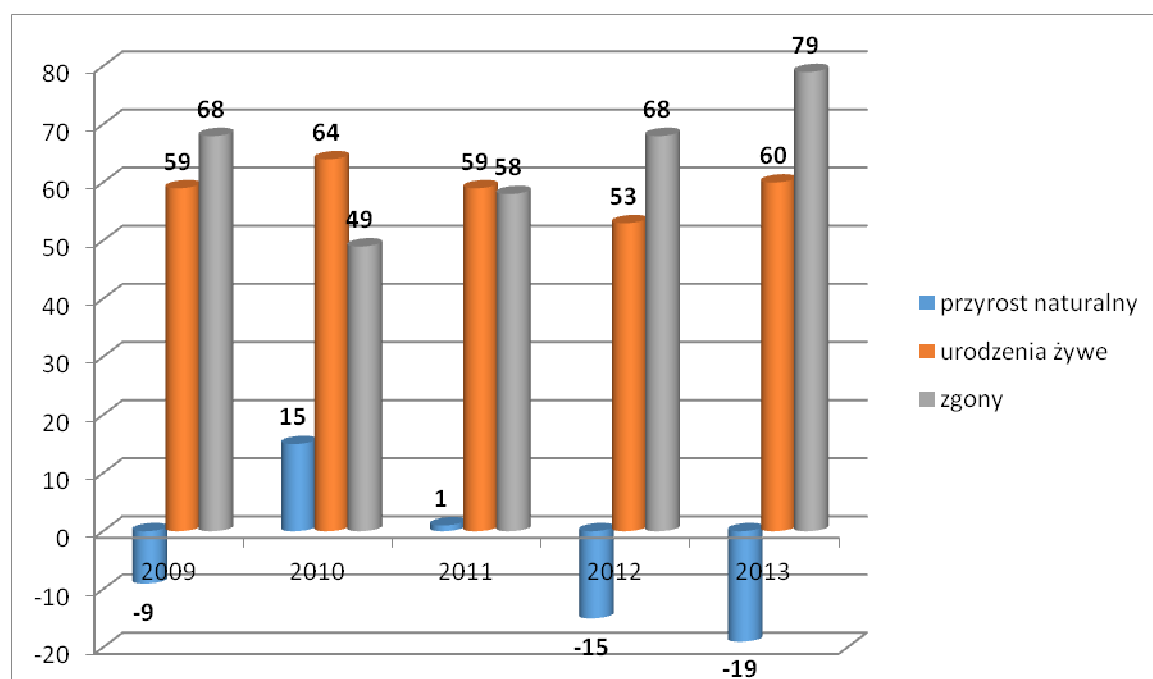
Tabela 7. Struktura ludności gminy Czerniewice w latach 2008 - 2013

	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
2008	5121	1047	873
2009	5109	1019	880
2010	5204	1050	882
2011	5191	1033	890
2012	5179	1024	880
2013	5172	1028	892

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Na spadek liczby ludności w gminie Czerniewice wpływa m.in. wielkość przyrostu naturalnego i wspomniana wyżej struktura społeczeństwa pod względem wieku. Obserwowany przyrost naturalny w większości przypadków charakteryzuje się wartością ujemną, co przedstawia wykres poniżej.

Wykres 4. Ruch naturalny w gminie Czerniewice w latach 2009 - 2013

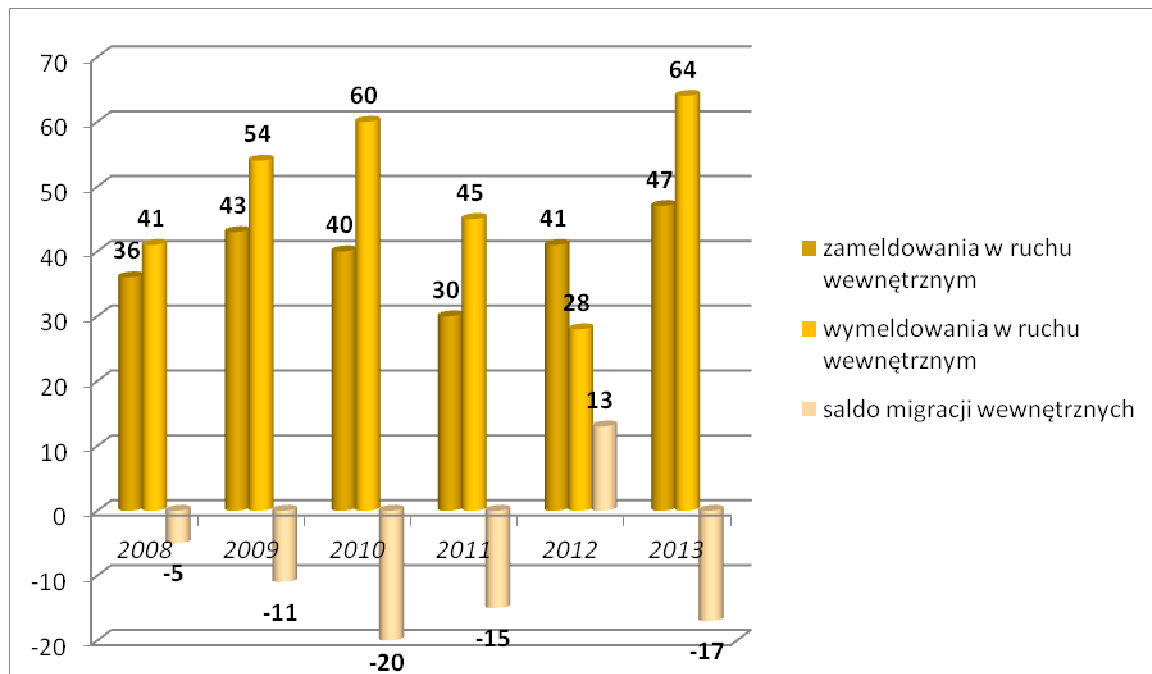

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Saldo migracji wewnętrznych w gminie Czerniewice w ostatnich kilku lat kształtowało się na ujemnym poziomie, jedynie w roku 2012 saldo migracji było dodatnie. Tak jak

w większości mniejszych jednostkach samorządowych społeczeństwo wyjeżdża do większych miast i aglomeracji w celu zarobkowym i kontynuowania nauki.

Wykres 5. Migracje wewnętrzne na pobyt stały w gminie Czerniewice w latach 2008-2013

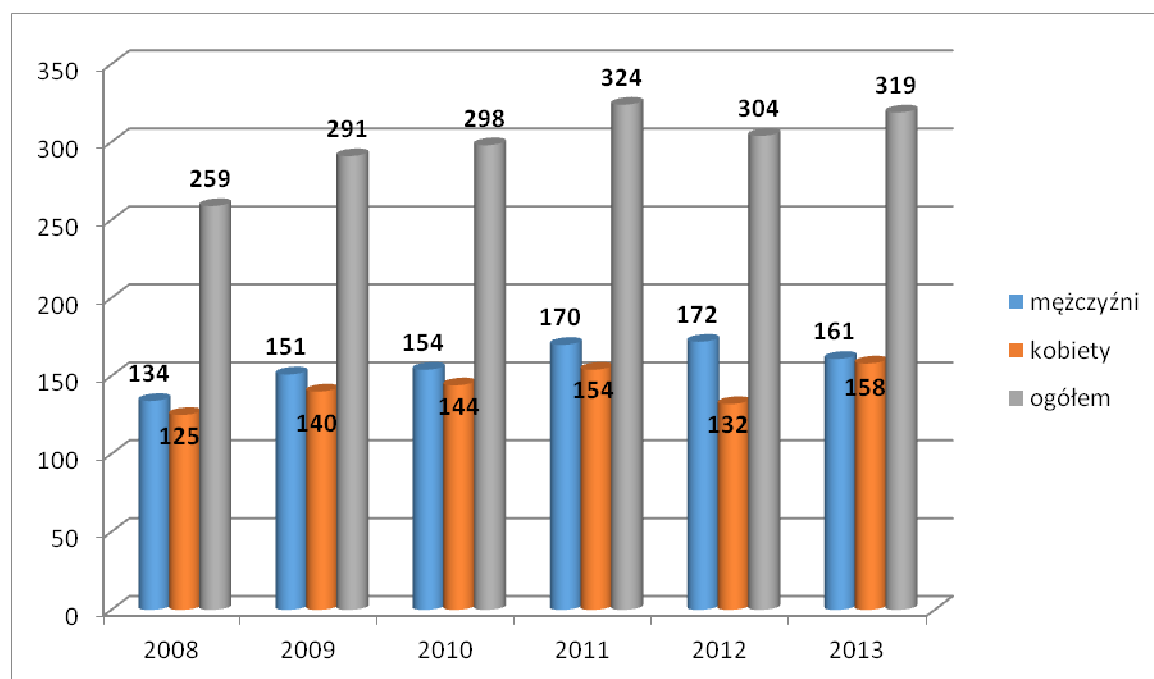
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Jeśli chodzi o migrację zagraniczną to wskaźniki przyjmowały wartość „0” dlatego nie będą one analizowane.

III.4.2. Bezrobocie

Według danych GUS liczba osób bezrobotnych na koniec 2013 r. wyniosła 319 osób, z czego 51 % stanowili mężczyźni (161 osób). Kształtowanie się liczby pozostających bez pracy w gminie prezentuje wykres poniżej.

Wykres 6. Bezrobotni w gminie Czerniewice

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Jak pokazuje powyższy wykres liczba zarejestrowanych bezrobotnych kształtowała się na różnym poziomie. W latach 2008 – 2011 liczba ta przedstawiała trend wzrostowy, natomiast w 2012 liczba bezrobotnych spadła w stosunku do roku poprzedniego. W 2013 ilość osób bezrobotnych znów wzrosła.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie Czerniewice

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych na koniec 09.13	Liczba bezrobotnych na koniec 09.14	zmiana procentowa r/r
1.	Tomaszów Maz. – miasto	4852	3480	-24,1
2.	Będków – gmina	153	129	-15,7
3.	Budziszewice – gmina	150	103	-31,3
4.	Czerniewice – gmina	306	215	-29,7
5.	Inowódz – gmina	287	220	-23,3
6.	Lubochnia – gmina	503	360	-28,4
7.	Rokiciny – gmina	256	213	-16,8
8.	Rzeczyca – gmina	226	192	-15,0

9.	Tomaszów Maz. – gmina	689	520	-24,5
10.	Ujazd - gmina	523	338	-35,4
11.	Żelechlinek - gmina	202	135	-33,2
	Ogółem	7877	5905	-25,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Na tle powiatu tomaszowskiego gmina Czerniewice pod względem liczby osób bezrobotnych plasuje się na 6. miejscu, a więc w połowie zestawienia. Porównując analizowany wskaźnik do wartości z roku poprzedniego 2013 wszystkie gminy odnotowały jego spadek, przy czym najbardziej liczba bezrobotnych zmniejszyła się w gminie Ujazd. Zmiany roczne w gminie Lubochnia wyniosły -29,7 % i były one większe od średniej dla powiatu.

Tabela 9. Struktura bezrobotnych powiatu tomaszowskiego pod względem wieku

Wiek	31.03.2014		31.03.2015	
	osoby	%	osoby	%
18-24	1211	15,2	933	14,0
25-34	2250	28,1	1815	27,3
35-44	1821	22,8	1597	24,0
45-54	1571	19,7	1267	19,0
55-59	875	10,9	743	11,2
60 lat i więcej	266	3,3	302	4,5
Ogółem	7994	100,0	6656	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Tomaszowie Mazowieckim

Zgodnie z danymi opublikowanymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim dominującą grupą wśród osób bezrobotnych są osoby w przedziale wieku 25-34 lata (28,1% w roku 2014) oraz osoby w przedziale wiekowym 35-44 (22,8% w roku 2014). Najmniejszy odsetek osób pozostających bez zatrudnienia odnotowano w grupie osób 60 lat i więcej (3,3%) oraz w przedziale wiekowym 55-59 lat 10,9%).

Jeśli chodzi o stan zatrudnienia to na koniec 2013 roku liczba pracujących wyniosła 329 osób, z czego 183 stanowiły kobiety. Najwięcej zatrudnionych pracowało w działach związanych z działalnością finansową i ubezpieczeniową, obsługą rynku nieruchomości i pozostałych usługach – 138 osób. W przemyśle i budownictwie zatrudnionych było 113 osób, a w handlu, naprawie pojazdów samochodowych, transporcie i gospodarce

magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii oraz informacji i komunikacji pracowało 71 osób. Najmniej, bo jedynie 7 osób, zajmowało się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem.

Poniższa tabela przedstawia przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w roku 2013, dla wybranych sektorów gospodarki.

Tabela 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2013r.

	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto				
	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel, naprawa pojazdów samochodowych, gosp. magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości i inne
powiat tomaszowski	3009,61	5036,70	2868,03	2245,09	3436,54

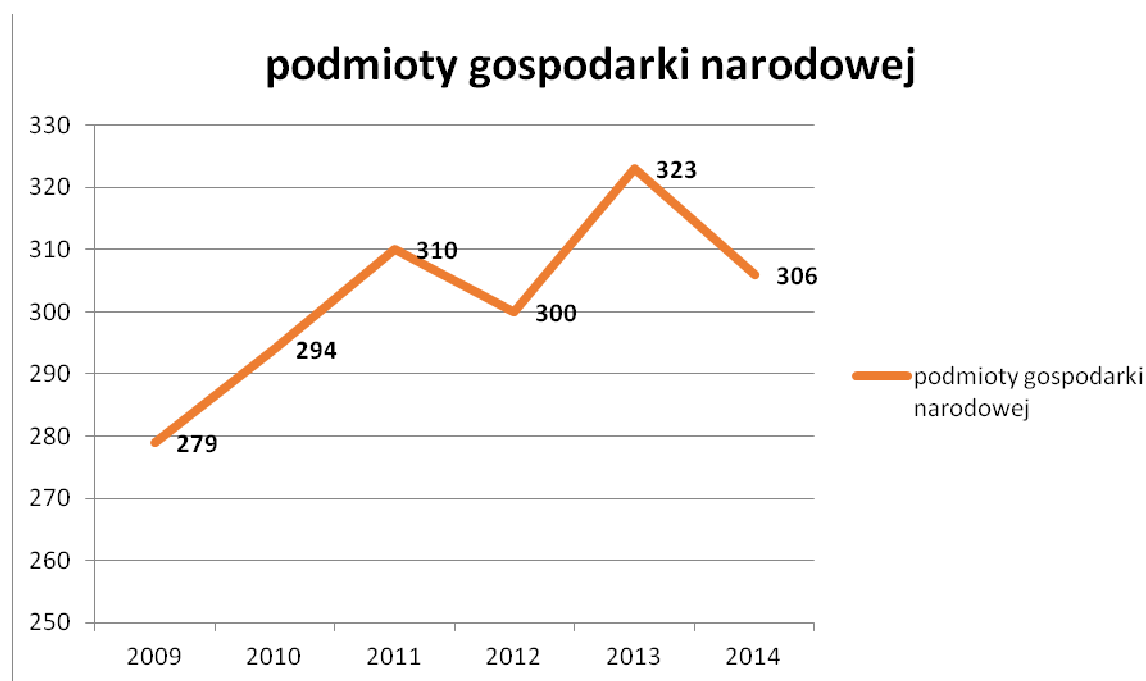
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS w Łodzi.

III.4.3. Rozwój gospodarczy.

Liczba podmiotów funkcjonujących na terenie gminy na koniec 2013 roku wyniosła 323 (według danych GUS), 97 % z nich to sektor prywatny – 312 podmioty. Na terenie gminy najbardziej rozpowszechnioną formą działalności gospodarczej jest samozatrudnienie, czyli osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w 2013 roku takich osób było 263. Ponadto na terenie gminy funkcjonowało 20 spółek handlowych, 13 spółek cywilnych, 2 spółdzielnie, a także 8 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych przedstawia poniższy wykres:

Wykres 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2009 - 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Liczba podmiotów działających na terenie gminy w latach 2009 – 2014 kształtowała się na różnorodnym poziomie. W omawianych latach widoczne są dwa punkty zwrotne, w których omawiane zjawisko osiągało najwyższe wartości, po czym następował spadek. Taka sytuacja miała miejsce w 2011 roku oraz w 2013.

Dokładniejsza analiza podmiotów gospodarki według działów PKD przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze w gminie Czerniewice według sekcji PKD w 2014 r.

Sekcja	Ilość podmiotów
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	26
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	45
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3
Sekcja F – Budownictwo	48
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	84

Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	27
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6
Sekcja J - Informacja i komunikacja	0
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5
Sekcja P - Edukacja	6
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
Sekcja S i T – Pozostała działalność usługowa. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	17
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Według powyższych danych najwięcej podmiotów gospodarczych prowadzi swoją działalność w sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych. Tego rodzaju podmiotów było 84. Na drugim miejscu pod względem liczebności podmiotów uplasowała się sekcja F – Budownictwo, liczba firm wyniosła 48. Niewiele mniej bo 45 firm zajmowało się przetwórstwem przemysłowym (sekcja C).

III.4.4. Oświata

Na terenie gminy Czerniewice funkcjonują następujące placówki edukacyjne:

- Zespół Szkół i Przedszkola w Czerniewicach, który składa się z :
 - Publiczne Gimnazjum w Czerniewicach,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Czerniewicach,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Czerniewicach, Filia w Podkonicach Dużych,

- Przedszkole Komunalne w Czerniewicach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipiu

Zespół Szkół i Przedszkola w Czerniewicach

Historia szkolnictwa na terenie gminy Czerniewice sięga 1839 roku, wtedy to ówczesny dziedzic dóbr Czerniewic Lechowski założył szkołę. Początkowo szkoła mieściła się w budynku drewnianym, do pożaru w 1904 roku, kiedy to zaczęto budowę nowej szkoły, której budynek spełniał swoją rolę do 1976 roku. W roku 1975 rozpoczęto budowę nowego gmachu szkoły na miarę rosnących potrzeb ludności gminy. Od 1977 roku szkoła działała już w nowym budynku. Przekazanie nowo wybudowanej szkoły było powodem dla którego właśnie w Czerniewicach miała miejsce wojewódzka uroczystość inauguracji roku szkolnego 1977/1978. Wtedy też odbyło się nadanie szkole imienia - twórcy Teatru Narodowego, Wojciecha Bogusławskiego oraz wręczono sztandar ufundowanego przez społeczność gminy.

Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipiu im. Ks. Prymasa Jana Lipskiego

Szkoła Podstawowa w Lipiu do 1999 roku należała do wsi Krzemienica i nosiła nazwę Szkoła Podstawowa w Krzemienicy. Na mocy Uchwały Rady Gminy z 11 marca 1999 r. zmieniono nazwę na obecną. Szkoła powstała najprawdopodobniej w 1910 r. W latach powojennych na skutek rosnących potrzeb lokalowych szkoły przywieziono i postawiono dwuizbowy budynek drewniany. W 1968 roku dobudowano do starego, murowanego budynku nową część, w której mieściło się kilka klas i mieszkanie służbowe dla dyrektora szkoły. Do roku szkolnego 1983/84 szkoła była ośmioklasowa, później klasy VII i VIII dojeżdżały do szkoły w Czerniewicach. Drewniany budynek, zwany "starą szkołą", przestał być potrzebny - służył jako magazyn. Kiedy zapadła decyzja o budowie sali gimnastycznej, drewniany budynek został rozebrany. Salę gimnastyczną budowano w latach 2000-2001. Uroczyste otwarcie miało miejsce 8 września 2001 roku. 13 października 2007 roku odbyła się uroczystość nadania szkole imienia Księdza Prymasa Jana Lipskiego i poświęcenia sztandaru szkoły. W 2009 roku rozpoczęto budowę boiska wielofunkcyjnego, a uroczyste otwarcie miało miejsce 12 grudnia 2009 r.⁵

Liczba uczniów i oddziałów przedszkolnych przedstawia tabela poniżej (stan na 31.03.2015):

⁵ Opracowano na podstawie: <http://www.lipie.republika.pl/>

Tabela 12. Liczba uczniów i oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2014/2015

L. p.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Czerniewicach	69	3
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Czerniewicach filia w Podkonicach Dużych	18	1
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipiu	24	1
4.	Przedszkole Komunalne w Czerniewicach	50	2

Źródło: dane Urzędu Gminy Czerniewice

Natomiast liczba oddziałów w szkołach oraz ilość uczęszczających do nich uczniów przedstawia się następująco:

Tabela 13. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach w roku szkolnym 2014/2015

L.p.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Publiczne Gimnazjum w Czerniewicach	155	7
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Czerniewicach	220	11
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Czerniewicach filia w Podkonicach Dużych	39	6
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipiu	79	6

Źródło: dane Urzędu Gminy w Czerniewicach

III.4.5. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna stanowi instytucję polityki społecznej państwa. Ma ona na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których te osoby nie mają pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ponadto pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej i ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;

- ocena zasobów pomocy społecznej;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do innych zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów ostonowych;

- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Na terenie gminy Czerniewice funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Liczba osób, która skorzystała z pomocy społecznej wyniosła 536, z czego 356 rodzin. Zasiłki celowe otrzymało 226 osób, zasiłki okresowe 32 osoby, zasiłki stałe otrzymuje 35 osoby. Z kolei świadczenia pielęgnacyjne zostały wypłacone 18 osobom, ze świadczeń alimentacyjnych skorzystało 31 osób. Z kolei osób niepełnosprawnych, które korzystają z pomocy społecznej jest 75.

W 2012 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował projekt dofinansowany z EFS, Poddziałanie 7.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodki Pomocy Społecznej” pt „Program aktywizacji społeczno – zawodowej w gminie Czerniewice”. Głównym celem projektu było zwiększenie kompetencji psychospołecznych oraz zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych przez osoby będące

klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniewicach. W ramach projektu przeprowadzono m.in.:

- Warsztaty kompetencji psychospołecznych prowadzone przez psychologa;
- Indywidualne poradnictwo psychologiczne;
- Warsztaty stylizacji i wizażu;
- Kurs komputerowy;
- Indywidualne poradnictwo zawodowe.

W Czerniewicach funkcjonuje również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której działania mają na celu eliminowanie niekorzystnego wpływu uzależnień na społeczność. Komisja prowadzi działania profilaktyczne, promując m.in. zdrowy styl życia. Należy również zaznaczyć, iż liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia, opierając się na danych Państwowej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, można oszacować występowanie problemów związanych z alkoholizmem w gminie w następujący sposób:

Tabela 14. Problemy alkoholowe występujące w gminie Czerniewice

		W gminach do 10 tys. mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	130 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	260 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	260 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	320-460 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	około 260 osób (dorosłych i dzieci)

Źródło: dane PKRPA

III.4.6. Ochrona zdrowia.

W zakresie ochrony zdrowia mieszkańcy gminy Czerniewice korzystają z Gminnego Ośrodka Zdrowia w Czerniewicach. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej mieści się przy ulicy Mazowieckiej 34. W zakładzie tym przyjmuje 1 lekarz pediatra i 1 lekarz rodzinny. Ponadto w Czerniewicach działa NZOZ „SZEL – STOM” świadczący usługi z zakresu stomatologii. Przy ulicy Mazowieckiej 34 znajduje się punkt apteczny.

III.5. Infrastruktura techniczna⁶

III.5.1. Gospodarka wodno – ściekowa

Gmina Czerniewice jest zwodociągowana w około 99 %. Ujęcia wody znajdują się w Dąbrówce, Chociwiu, Turobowie i Stanisławowie Studzińskim. Stan sieci można określić jako dobry, a wydajność ujęć zaspokaja potrzeby gminy.

Sieć wodociągowa zasilana jest przede wszystkim z własnych ujęć wód głębinowych.

Ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania zlokalizowane są w miejscowościach:

- Chociw – studnia o wydajności 38 m³/h,
- Turobów - studnia o wydajności 27 m³/h,
- Dąbrówka - studnia o wydajności 39 m³/h,
- Stanisławów Studziński - studnia o wydajności 30 m³/h.

Uzdatniana woda spełnia wymagania rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Według stanu na koniec 2014 r. (dane z UG w Czerniewice) długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie wyniosła 130,3km. Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym była równa 148,2 tys. dam³. W 2013 roku 3 892 osób korzystało z sieci wodociągowej, a przeciętne zużycie w gospodarstwach domowych wyniosło 28,9 m³ na 1 mieszkańca.

Sieć wodociągowa wykonana jest w większości z rur PVC.

⁶ Zagadnienia opracowane w oparciu o dane Bank Danych Lokalnych oraz *Program Ochrony Środowiska Gminy Czerniewice* oraz *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice*

W 2003r. oddano do eksploatacji pierwszą w gminie Czerniewice mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków BIO-PAK typu KBA-100-700, która zlokalizowana jest w miejscowości Zagóry. Przepustowość tej oczyszczalni wynosi $Q_{sr/d} = 140 \text{ m}^3/\text{d}$. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Krzemionki. Stężenia ścieków nie przekraczają warunków dopuszczalnych, które należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

W 2013r. oddano do eksploatacji kolejną w gminie Czerniewice mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków. Oczyszczalnia zlokalizowana jest w miejscowości Podkonice Duże. Przepustowość tej oczyszczalni wynosi $Q_{sr/d} = 69,65 \text{ m}^3/\text{d}$. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do ziemi za pomocą rowu, który zlokalizowany jest na terenie oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Czerniewice na koniec 2014r. długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Czerniewice wyniosła 27,3km. Dzięki niej odprowadzono 35,2 tys. m^3 ścieków. W analizowanym roku do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 458 nieruchomości z czego 422 to gospodarstwa domowe. Ścieki do kanalizacji sanitarnej trafiają z następujących miejscowości: Czerniewice, Zagóry, Lechów, Dąbrówka, Wielka Wola, Studzianki, Nowe Studzianki, Lipie, Podkonice Duże. Na terenach nieskanalizowanych ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych – szambach. Na zlecenie właścicieli nieruchomości ścieki z w/w zbiorników dowożone są gminnym beczkowozem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Zagórach. Pozostałe ścieki gospodarcze z indywidualnych gospodarstw domowych zagospodarowane są na własnych gruntach i nie stanowią zagrożenia dla środowiska.

W ostatnich latach samorząd zrealizował inwestycje związane z budową oczyszczalni przydomowych. Wg stanu na dzień 31.12.2014 r. wybudowano 46 szt. oczyszczalni przydomowych w miejscowościach: Nowa Strzemeszna, Mała Wola, Zagóry, Annopol Duży, Annopol Mały, Paulinów, Studzianki, Nowe Studzianki, Wólka Jagielczyńska, Lipie, Chociw, Wielka Wola oraz Dzielnica.

III.5.2. Gospodarka odpadami⁷

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Czerniewic został opracowany w ramach realizacji ustawy z dnia 27.04.2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628), która w rozdziale 3, art. 14-16 wprowadza obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Plan ten co do zasady określa stan gospodarki odpadami (działania zmierzające do poprawy stanu zagospodarowania odpadów, instrumenty finansowe), rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania, rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

Plan gospodarki odpadami obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie Gminy Czerniewice oraz przywożonych na jej teren, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, wraki samochodowe, opony oraz odpady niebezpieczne, w tym odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

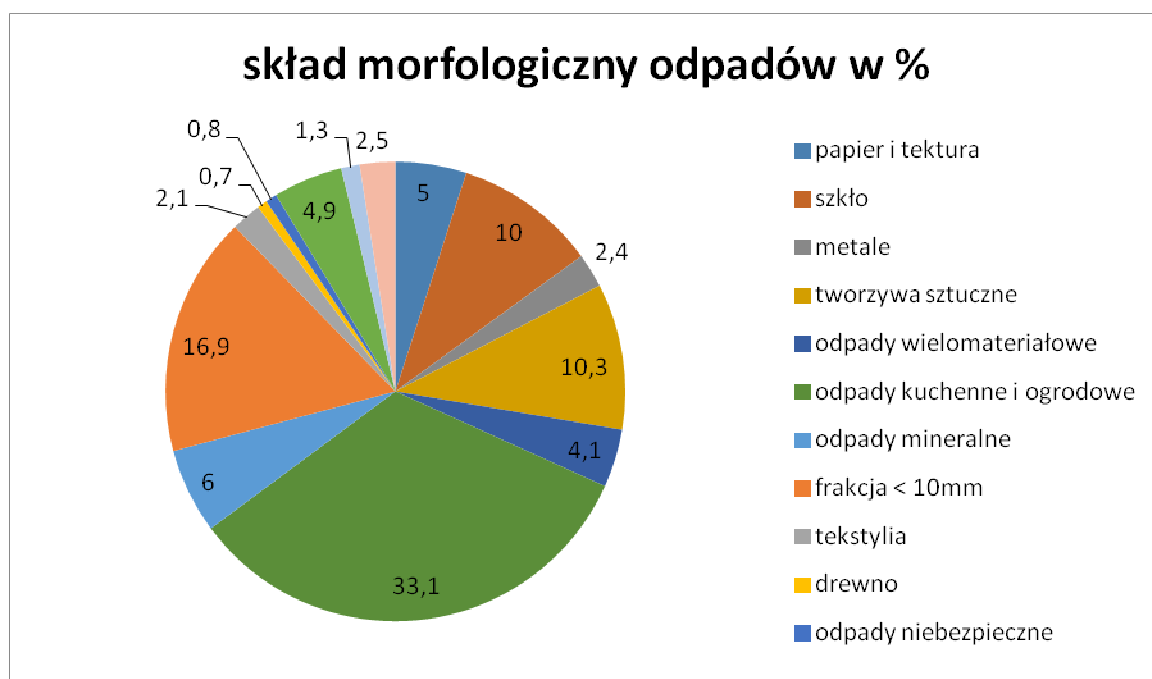
Źródłem powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy Czerniewice jest sektor komunalny, którego skład stanowią:

- gospodarstwa domowe;
- obiekty infrastruktury: handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne.

Zgodnie z danymi opublikowanymi w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014, skład morfologiczny odpadów komunalnych wytworzonych na terenach wiejskich w 2008r. przedstawia się następująco:

⁷ Rozdział opracowano na podstawie „Planu gospodarki odpadami dla gminy Czerniewice”, Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014.

Wykres 8. skład morfologiczny odpadów komunalnych z terenów wiejskich w 2014r.

Źródło: Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014

Zmieszane odpady komunalne to odpady zebrane w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej. Poniższa tabela określa ile odpadów zebrano na terenie gminy Czerniewice w latach 2007 – 2013:

Tabela 15. Ilość odpadów zebranych w gminie Czerniewice

Jednostka terytorialna	Ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]
Czerniewice	1233,18	1159,01	1180,22	1219,37	1283,64	751,94	848

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Tabela 16. Ilość odpadów zebranych w gminie Czerniewice z gospodarstw domowych

Jednostka terytorialna	Z gospodarstw domowych						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]
Czerniewice	1108,48	1041,57	1041,42	1088,66	1115,98	652,77	708,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Podmiotami uprawnionymi do odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Czerniewice są następujące firmy:

- a) Veolia Usługi dla Środowiska S.A. Oddział w Tomaszowie Mazowieckim zmiana nazwy firmy Eneris S.A. Oddział w Tomaszowie Mazowieckim
- b) Zakład Usług Komunalnych BUDMAX Budek Grzegorz,
- c) Firma Usługowo – Handlowa „ISZAS” Ireneusz Knap,
- d) Juko Sp. z o. o., ul. Topolowa 1,
- e) ALBA Ekoplus Sp. z o. o.,
- f) SITA Polska Sp. z o. o.,
- g) A.S.A Eko Polska Sp. z o. o.,
- h) TONSMEIER Wschód Sp. z o.o.,
- i) PHU Sprzętowo-transportowe Henryk Badowski,
- j) Handel Obwoźny Zboża oraz Przetworów Zbożowych Mirosław Wojtkiewicz,
- k) SITA Wschód Sp. z o.o.

Odpady zielone na terenie gminy Czerniewice poddawane są procesom kompostowania w przydomowych kompostownikach, w celu uzyskania kompostu na własne potrzeby.

Punkt Selektywnego zbierania odpadów komunalnych w gminie Czerniewice (PSZOK) znajduje się na terenie Oczyszczalni Ścieków w miejscowości Zagóry. Właściciele nieruchomości zamieszkałych, objęci przez Gminę Czerniewice systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w zamian za uiszczoną opłatę mogą dostarczać do PSZOKA:

- opakowania z papieru i tektury;
- opakowania z tworzyw sztucznych, opakowania wielomateriałowe i metal;
- opakowania ze szkła;
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- odpady wielkogabarytowe;
- zużyte opony;
- odpady budowlane i rozbiórkowe wytworzone we własnym zakresie w gospodarstwie domowym, na wykonanie których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę.

III.5.3. Transport i komunikacja

Na terenie gminy Czerniewice układ sieci drogowej tworzą: publiczne drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne, a także niepubliczne wewnętrzne, nieposiadające uregulowanego statusu prawnego.

Charakterystykę układu sieci drogowej przedstawiono poniżej:

- Droga krajowa o łącznej długości 12,078 km – droga nr 8 (E 67) klasy S (ekspresowa) relacji Warszawa – Wrocław;
- Droga wojewódzka o łącznej długości 5, 901 km – droga nr 726 Rawa Mazowiecka – Inowódz – Opoczno – Zarnów.

Tabela 17. Sieć drogowa w gminie Czerniewice

Nr drogi	Relacja	Długość (km)
Drogi powiatowe – 42,3 km		
4302E	Nowe Byliny – Wólka Jagielczyńska – Chociw – Sierzchowy	11,8
4304E	Żelechlinek – Stanisławów Studz. – Czerniewice (przejście przez Czerniewice)	9,1
4305E	Czerniewice – Wielka Wola – Królowa Wola	8,0
4306E	Czerniewice – Mała Wola – Brzozów	8,0
4312E	(przejście przez Podkonice Duże)	1,8
4315E	Chociszew – Lubochnia - (teren gm. Czerniewice)	1,5
4153E	Księża Wola – Podkońska Wola – do trasy nr 8	2,1
Drogi gminne – 57,6 km		
116101E	Podkonice Miejskie – Rawa Mazowiecka - (Chrusty)	1,0
116102E	Podkonice Duże – Rawa Mazowiecka	2,6
116103E	Chociwek – droga woj. nr 726 - (Ossowice)	1,9
116104E	Zubki Duże – Krzemienica	2,1
116105E	Krzemienica – Wale – droga woj. nr 726 – Cielądz - (Sanogoszcz)	4,6
116106E	Stanisławów Lipski – Studzianki	2,6
116107E	Krzemienica – Annów	3,3
116108E	Lechów – Dąbrówka	3,5
116109E	Jasień – Lubochnia – Suchawa – Wielka Wola – Mała	6,1

Wola		
116110E	Czerniewice – Zagóry – Lipie	3,4
116111E	Chociw Łuby – Rzeczyca - (Kanice Nowe)	1,1
116112E	Strzemeszna – Strzemeszna Nowa – Rzeczyca (Stanisławów)	3,6
116113E	Strzemeszna Nowa – Mała Wola – Rzeczyca (Zawady)	4,0
116114E	Wale – Chociwek	2,5
116115E	Wielka Wola – Strzemeszna	3,1
116116E	Podkonice Duże – Chociwek – Krzemienica	4,2
116117E	Lechów – droga kraj. nr 8 – Studzianki – Lubochnia	3,2
116511E	(Lesisko) – Żelechlinek – Annopol – Studzianki	4,0
116519E	(Czerwonka) – Żelechlinek – Teodozjów	0,8

Źródło: opracowanie na podstawie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice”

Na terenie gminy funkcjonuje komunikacja autobusowa PKS. Gmina Czerniewice posiada połączenia autobusowe m. in. z Tomaszowem Mazowieckim i Rawą Mazowiecką.

III.5.4. Elektroenergetyka

Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy Czerniewice – napowietrzna linia średniego napięcia 15 kV, stacje transformatorowo – rozdzielcze 15/0,5 kV i zasilane z nich linie niskiego napięcia 0,4/0,23 IV zabezpieczają aktualne potrzeby z zakresu energii elektrycznej. Odbiorcy energii połączeni są ze stacjami liniami napowietrznymi 380/230 V. Stan sieci jest dobry.

III.5.5. Ciepłownictwo i gazownictwo

W gminie Czerniewice nie występuje sieć ciepłownicza. Gospodarstwa domowe korzystają z własnych systemów grzewczych. W większości mieszkańcy posiadają piece CO na paliwa stałe – węgiel i koks. Z uwagi na ochronę środowiska, taka sytuacja nie jest korzystna. Biorąc pod uwagę względy środowiskowe istotne jest aby w miarę możliwości dokonywano modernizacji kotłowni i przechodzić na paliwa płynne (olej opałowy, gaz).

Gmina Czerniewice nie posiada sieci gazu przewodowego. Zapotrzebowanie w gaz zaspokajane jest dzięki butlom lub zbiornikom, które są napełniane w odpowiednich punktach. Przez północny teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Mory-Piotrków Trybunalski o średnicy DN 400 i ciśnieniu 5,5 MPa.

Okoliczne wsie nie posiadają instalacji gazowych.

III.5.6. Telekomunikacja, Internet i Monitoring

W gminie Czerniewice znajduje się jedna centrala telefoniczna (Orange – TP S.A.), zapewnia ona dostęp mieszkańcom gminy do telefonii stacjonarnej oraz szerokopasmowego Internetu DSL. Technologia DSL ma swoje ograniczenia związane z długością łącza kablowego, dlatego w niektórych bardziej oddalonych miejscowościach brak jest technicznych uwarunkowań do podłączenia użytkowników (m.in.: Gaj, Mała Wola, Dzielnica).

Na terenie gminy występuje 5 nadajników telefonii komórkowej następujących operatorów:

- Orange – 2 nadajniki, technologia 3G;
- Play – 1 nadajnik, technologia 4G i LTE;
- Plus – 1 nadajnik, technologia 4G i LTE;
- T – Mobile – 1 nadajnik, technologia 3G.

Praktycznie wszyscy mieszkańcy znajdują się w zasięgu przynajmniej jednego operatora telefonii komórkowej jak i Internetu mobilnego.

W gminie Czerniewice następujące obiekty objęte są monitoringiem:

- 1) Budynek Urzędu Gminy w Czerniewicach;
- 2) Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Czerniewicach;
- 3) Boisko „Orlik” przy ZSiP w Czerniewicach;
- 4) Skrzyżowanie ulic Mazowieckiej i Kika w Czerniewicach;
- 5) Stadion LKS „Relax” w Czerniewicach;
- 6) Park w Czerniewicach;
- 7) Dworek w Chociwiu;
- 8) Park w Chociwiu;
- 9) Świetlica wiejska w Stanisławowie Studzińskim;
- 10) Świetlica wiejska w Walach;

11) Zespół Szkół i Przedszkola w Czerniewicach;

12) Szkoła Podstawowa w Czerniewicach, filia w Podkonicach Dużych;

III.5.7. Mieszkalnictwo

Na terenie gminy Czerniewice znajdują się 1572 mieszkania, z czego stanowią one m.in. własność:

- osób fizycznych: 1476

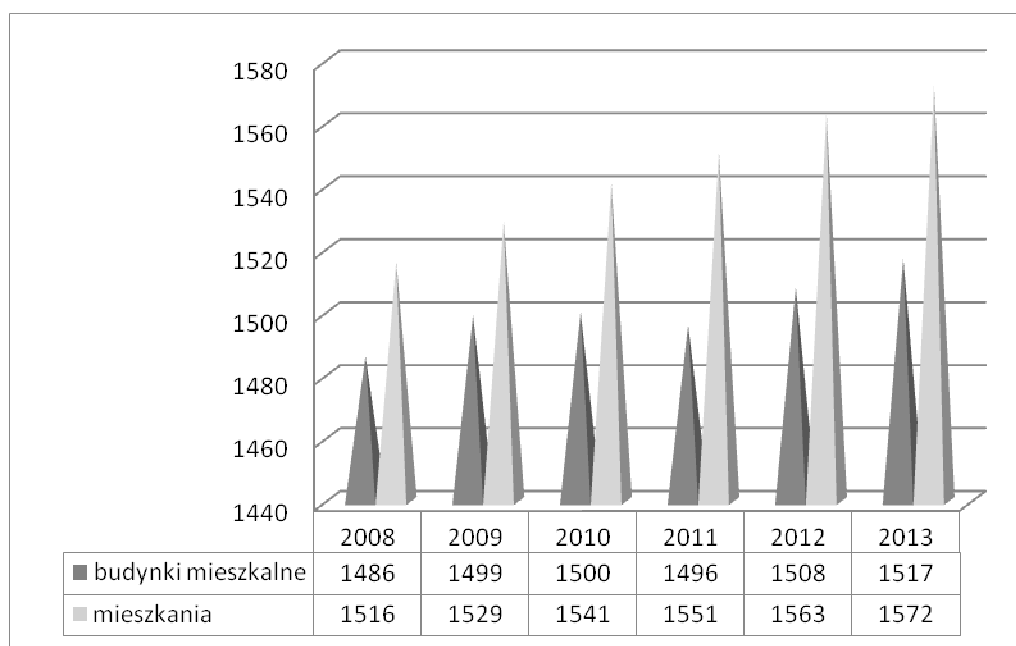
- gminy: 12

- zakładów pracy: 12

Powierzchnia użytkowa mieszkań dostępna dla mieszkańców z roku na rok się zwiększa. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w roku 2010 wynosiła 23,5 m², w roku 2013 24,5 m². Sytuacja mieszkaniowa w gminie sukcesywnie ulega polepszeniu: w 2013 roku oddano do użytkowania 10 mieszkań (60 izb), o powierzchni użytkowej 1544 m². Dalszy rozwój gminy wymaga działań zmierzających do zwiększania bazy mieszkaniowej, jest to, bowiem jeden z czynników wpływających na dodatnie saldo migracji lokalnej. Atrakcyjna baza mieszkaniowa jest niewątpliwie elementem trwale kształtującym potencjał społeczny i gospodarczy gminy.

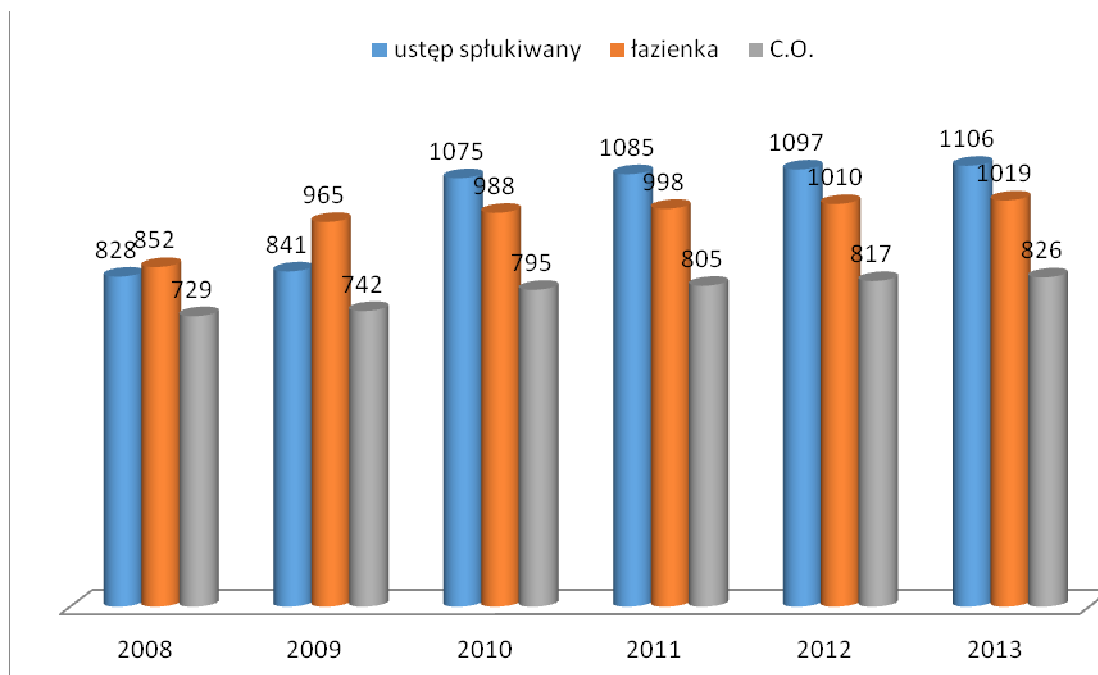
Poniższe wykresy przedstawiają jak zmieniała się ilość budynków mieszkalnych w gminie na przestrzeni lat 2008-2013 oraz mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne:

Wykres 9. Ilość budynków mieszkalnych w gminie Czerniewice na przestrzeni lat 2008-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Wykres 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno - sanitarne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

III.6. Bezpieczeństwo

Na terenie gminy o bezpieczeństwo mieszkańców dba Komisariat Policji oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Zabezpieczenie przeciwpożarowe jest pełnione przy wykorzystywaniu strażnic zlokalizowanych we wsiach: Czerniewice, Chociw, Strzemeszna. Jednostki OSP Teodozjów i Zubki Duże nie prowadzą działalności bojowej, a ich funkcjonowanie sprowadza się do uczestnictwa w spotkaniach i imprezach strażackich, a także podtrzymywaniu tradycji strażackich. Natomiast jednostki OSP Chociw, Czerniewice, Strzemeszna posiadają strażnice w których zgromadzony jest sprzęt bojowy służący prowadzeniu akcji ratowniczych tj.: pożarów, wypadków drogowych, zagrożeń powodziowych, huraganów, pomocy medycznej, ratownictwa technicznego. Sprzęt wspomnianych jednostek to m.in.: 4 samochody pożarnicze, 7 motopomp, 3 agregaty prądotwórcze, 2 kpl. sprzętu ratownictwa technicznego, zestaw poduszek pneumatycznych, 2 pilarki do betonu i stali, 5 pilarek do drewna oraz szereg innego sprzętu przeciwpożarowego. Oprócz działalności bojowej jednostki te prowadzą szeroko zakrojoną pozostałą działalność statutową (m.in.: szkoleniową, kulturalną, sportową).

III.7. Sport, kultura, zabytki

Na terenie gminy Czerniewice funkcjonuje Ludowy Klub Sportowy (LKS) „Relax”. Jego głównym obszarem działalności jest piłka nożna. Klub posiada dwie sekcje: juniorzy oraz seniorzy. Ci ostatni występują w rozgrywkach klasy A, natomiast juniorzy w klasie okręgowej (piotrkowskiej). Rozgrywki odbywają się w cyklu jesień – wiosna. Przy Zespole Szkół w Czerniewicach została utworzona szkółka piłki nożnej dla chłopców w wieku 9 – 12 lat. Chłopcy trenują na sali gimnastycznej lub pobliskim Orliku. Oprócz sekcji piłkarskiej w Zespole Szkół działa sekcja bilardowa. Uczniowie biorą udział w rozgrywkach międzyszkolnych. Co dwa lata na terenie gminy Czerniewice organizowane są Gminne Zawody Sportowo – Pożarnicze Ochotniczych Straży Pożarnych. W zawodach tych biorą udział drużyny seniorów męskie i kobiece oraz młodzieżowe (do lat 16). Zwycięzcy poszczególnych kategorii biorą udział w zawodach szczebla powiatowego.

Rysunek 3. Boisko Orlik przy Zespole Szkół i Przedszkola w Czerniewicach

Źródło: <http://czerniewice.e-tomaszowski.pl/index.php/services/view/1/23>

Za działalność z zakresu kultury w gminie odpowiada Gminny Ośrodek Kultury, mieszczący się przy ulicy Konrada Kika 2 w Czerniewicach.

W ramach GOKu działają następujące jednostki:

- Świetlica Środowiskowa w Podkonicach Dużych;
- Świetlica Wiejska w Chociwiu;
- Świetlica Wiejska w Czerniewicach;
- Świetlica Wiejska w Strzemesznie;
- Świetlica Wiejska w Walach.

Gminny Ośrodek Kultury prowadzi działalność kulturalną, informacyjną i edukacyjną. Ośrodek ten bierze czynny udział w organizacji różnego rodzaju uroczystości, dba o promocję i rozwój regionu. Przy GOK działają: ludowy zespół wokalny – „Czerniewiczanie”, młodzieżowy zespół wokalny „TEENS”, różne koła zainteresowań (plastyczne, muzyczne, sportowe). Dodatkowo przy parafii pod wezwaniem św. Małgorzaty w Czerniewicach działa parafialny zespół taneczny „Angels” i „Małe Aniołki”.

Rysunek 4. Gminny Ośrodek Kultury w Czerniewicach

Źródło: <http://czerniewice.e-tomaszowski.pl/index.php/services/view/1/6>

Działalność kulturalną w gminie wspomagają reaktywowane w 1995 r. Koła Gospodyń Wiejskich, których członkinie aktywnie uczestniczą w wydarzeniach związanych z kulturą odbywających się na terenie gminy oraz powiatu. Na terenie gminy działa ok. 17 kół, z których aktywnie funkcjonuje 13, zrzeszających 180 uczestniczek. Koła Gospodyń Wiejskich są organizacją kobiet wiejskich, które swoją tradycją sięgają kółek rolniczych. Program działalności KGW koncentruje się wokół zwiększania uczestnictwa mieszkańców wsi w kulturze, kultywowaniu folkloru i sztuki ludowej. Działalność tej grupy prowadzona jest w ramach współpracy z ochotniczymi strażami pożarnymi, organami samorządu terytorialnego oraz instytucjami obsługującymi wieś i rolnictwo. Od kilkunastu lat przedstawiciele kół reprezentują gminę Czerniewice podczas imprez organizowanych na terenie powiatu tomaszowskiego (Powiatowe ostatki w Rokicinach, Powiatowy konkurs pisanki i palmy wielkanocnej w Będkowie, Święto miodobrania w Żelechlinku, Sobótki w Tomaszowie Mazowieckim, Powiatowy konkurs ubijania masła w Lubochni, Święto ziemniaka w Brzustowie, Kiszanie kapusty w Budziszewicach, Darcie pierza w Rzeczy, Dożynki prezydenckie w Spale).

W ostatnich latach nastąpił wzrost aktywności kół gospodyń wiejskich. Coraz częściej zakładane są nowe lub reaktywowane stare koła. Kobiety wiejskie czynią to, gdyż zauważają dorobek kulturowy i społeczny swoich matek i babć, oraz mają na uwadze zwiększone możliwości odnowy wsi i aktywizacji społeczeństwa wiejskiego.

Ponadto w rozwój kultury i rozwój społeczny gminy włącza się także powołane w 2010 r. Stowarzyszenie „Dolina Krzemionki”. Zostało ono utworzone 15 czerwca 2010 r. przez mieszkańców gminy. Celem Stowarzyszenia jest prowadzenie działalności w zakresie:

- Wspomagania integracji i aktywizacji społeczności lokalnej;
- Kultury, oświaty, nauki, edukacji wychowania oraz wypoczynku dzieci i młodzieży;
- Inicjowanie i realizacja zadań na rzecz rozwoju lokalnego i poprawy życia mieszkańców;
- Kultywowanie tradycji, kultury, folkloru i sztuki ludowej;
- Szerzenie sztuki kulinarnej.

Ponadto Stowarzyszenie aktywnie włącza się organizacją imprez kulturalnych na terenie gminy. W 2010r. organizowało Powiatowy Konkurs Kulinaryny Potraw Regionalnych w Czerniewicach i Święto Plonów, natomiast w 2015r. po raz kolejny Powiatowy Konkurs Kulinaryny Potraw Regionalnych.

Na terenie gminy występują liczne zasoby kulturowe. Za wartości kulturowe, które mają wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej gminy uznano:

- układy przestrzenne historycznych wsi;
- obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków i ewidencji konserwatorskiej;
- historyczne zespoły zieleni formowanej;
- obiekty przemysłowe tzw. zabytki techniki;
- cmentarze;
- stanowiska archeologiczne.

W poniższej tabeli przedstawiono występujące na terenie gminy zasoby kulturowe:

Tabela 18. Zasoby kulturowe

Historyczne zespoły wiejskie		
Nazwa wsi i okres jej powstania	Forma rozplanowania	Forma i zakres ochrony
Czerniewice, 1396 r.	Ulicówka	Ochrona zabudowy; Ochrona krajobrazu; Ochrona układu
Krzemienica, przed XVI w.	Wielodrożnica	Ochrona zabudowy; Ochrona krajobrazu; Ochrona układu
Strzemeszna	Wielodrożnica	Ochrona zabudowy; Ochrona krajobrazu; Ochrona układu
Obiekty sakralne		
Wieś	Obiekt	Data
Czerniewice	Kościół par. p.w. św. Andrzeja Apostoła	I poł. XV w.
Czerniewice	Dzwonnica przy kościele par. p.w. św. Andrzeja Apostoła (św. Małgorzaty)	II poł. XIX w.
Krzemienica	Kościół par. p.w. św. Jakuba Apostoła	1598 - 1600 r.
Wielka Wola	Kaplica par. p.w. św. Rocha	II poł. XIX w.
Zespoły podworskie		
Wieś	Okres powstania	
Chociw	XVIII – XIX w.	
Chociwek	początek XIX w.	
Czerniewice	XIX w.	
Lipie	XIX w.	
Studzianki	XIX w.	
Wielka Wola	I poł. XIX w.	
Zabytki techniki		
Wieś	Obiekt	Okres powstania
Teodozjów	Olejarnia	1860 r.
Podkonice Duże	Młyn motorowy	1926 r.
Podkonice Duże	Młyn wodny	II poł. XIX w.
Strzemeszna	Młyn wodny	pocz. XIX w.
Studzianki	Młyn	1938r.
Zagóry	Młyn	I poł. XIX w.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice

Ponadto w ewidencji gminnej występują następujące zasoby:

Cmentarze:

- Annów – cmentarz ewangelicki;
- Czerniewice – cmentarz rzymsko – katolicki;
- Czerniewice – cmentarz rzymsko – katolicki przykościelny;
- Dąbrówka – cmentarz wojenny (także cmentarz cywilny, ewangelicki);
- Krzemienica – cmentarz rzymsko – katolicki;
- Krzemienica - cmentarz rzymsko – katolicki przykościelny;
- Stanisławów Lipski – cmentarz ewangelicki;
- Stanisławów Studziński – cmentarz ewangelicki.

Zabudowa zagrodowa w ewidencji we wsi:

- Studzianki nr 30 – dom;
- Studzianki – zagroda młynarska;
- Studzianki nr 30 – obora.

III.8. Turystyka

W gminie Czerniewice nie występuje baza noclegowa, ani nie funkcjonują żadne gospodarstwa agroturystyczne. Jednak na tym terenie prowadzi swoją działalność 6 punktów gastronomicznych: 4 przy stacjach paliw Lechów, Lipie, Nowe Studzianki, Wólka Jagielczyńska oraz 2 samodzielne w Lipiu.

Ponadto przez teren gminy przebiega szlak konny, który jest inwestycją Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi – w Strzemesznie przy OSP znajduje się miejsce postojowe dla podróżujących tym szlakiem. Oprócz szlaku konnego na obszarze gminy przebiega szlak rowerowy. Został on otworzony z inicjatywy Lokalnej Grupy Działania „Tradycja Kultura Rozwój”.

Dane dotyczące wyjazdów do akcji ratowniczych jednostek OSP przedstawia tabela poniżej:

Tabela 19. Ilość wyjazdów do akcji ratowniczych jednostek OSP w gminie Czerniewice w latach 2009 - 2014

Rok	Rodzaj akcji	OSP Chociw	OSP Czerniewice	OSP Strzemeszna
2009	Pożar (P)	3	10	1
	Wypadek drogowy (WD)	2	25	0
	Inne zagrożenie (IŻ)	0	2	0
Razem:		5	37	1
2010	P	10	26	7
	WD	3	42	0
	IZ	3	17	2
Razem:		16	85	9
2011	P	2	14	1
	WD	1	25	0
	IZ	4	20	0
Razem:		7	59	1
2012	P	8	29	7
	WD	0	8	0
	IZ	4	27	0
Razem:		12	64	7
2013	P	7	17	11
	WD	0	3	0
	IZ	2	29	2
Razem:		9	49	13
2014	P	9	19	6
	WD	0	12	0
	IZ	2	22	1
Razem:		11	53	7
Ogółem:		60	347	38
Suma:		445		

Źródło: dane Urzędu Gminy w Czerniewicach

W latach 2009 – 2014 na terenie gminy miało miejsce 445 interwencji, z czego 78% z udziałem OSP w Czerniewicach. W analizowanym okresie jednostki OSP interweniowały 121 razy w zakresie wypadków drogowych, 187 razy w pożarach oraz 137 w inny zagrożeniach.

IV. Stan finansów Gminy Czerniewice.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami gminy są:

- dochody własne,
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
- subwencja ogólna,
- dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe powiatu oraz wpłaty do zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych powiatu,
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie oraz inne zadania zlecone ustawami,
- odsetki od środków finansowych powiatu, gromadzonych na rachunkach bankowych,
- dochody z majątku powiatu.

Zgodnie z art. 7 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., gmina wykonuje zadania , które obejmują sprawy:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- działalności w zakresie telekomunikacji;
- lokalnego transportu;
- ochrony zdrowia;
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

- gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- edukacji publicznej;
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- targowisk i hal targowych;
- zieleni gminnej i zadrzewień;
- cmentarzy gminnych;
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
- promocji gminy;
- współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DZ. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.);
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

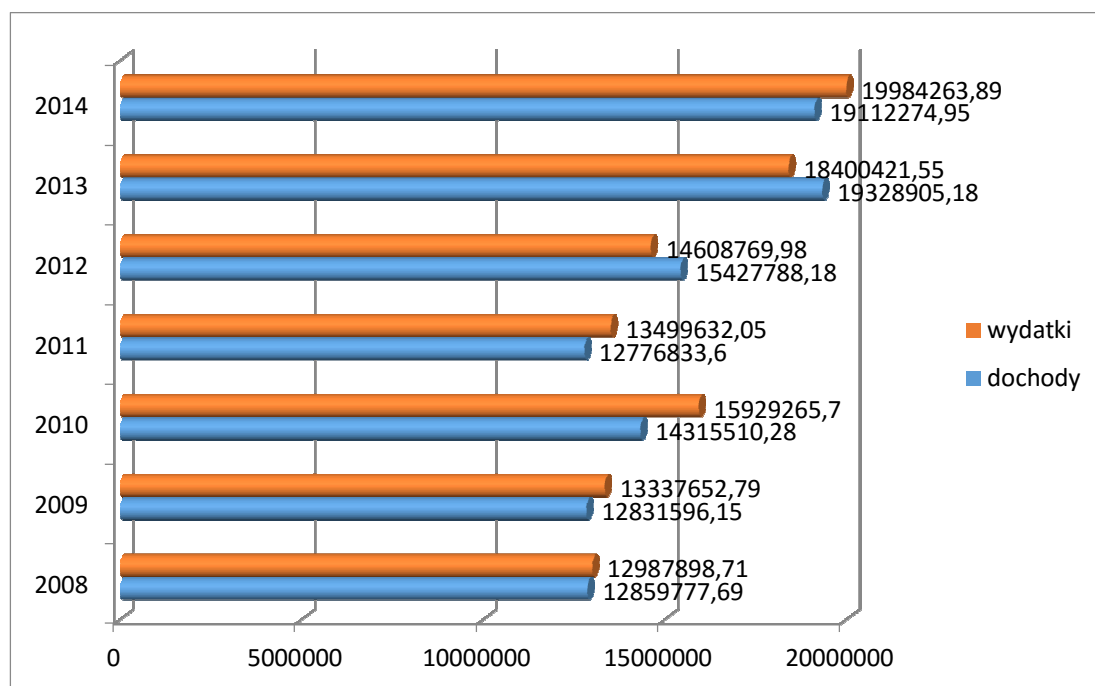
Do realizacji dużej części ze zdefiniowanych celów strategicznych potrzebne są nakłady pieniężne. Do aktywnego działania finansowego służy przede wszystkim nadwyżka operacyjna, czyli różnica pomiędzy dochodami, a wydatkami gminy.

Tabela 20. Zmiany dochodów i wydatków gminy Czerniewice w latach 2008-2014

	2008 i 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody	25 691 373,84	14 315 510,28	12 776 833,60	15 427 788,18	19 328 905,18	19 112 274,95
Wydatki	26 325 551,50	15 929 265,70	13 499 632,05	14 608 769,98	18 400 421,55	19 984 263,89
Wynik	- 634 177,66	- 1 613 755,42	- 722 798,45	819 018,20	928 483,63	- 871 988,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Wykres 11. Zmiany dochodów i wydatków gminy Czerniewice w latach 2008-2014 (w PLN).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

W analizowanym okresie 2008 – 2013 gminie Czerniewice udało się wykazać nadwyżkę dwa razy – w 2012 i 2013 roku. Deficyt budżetowy wystąpił w czterech pozostałych latach – 2008, 2009, 2010, 2011. Najmniej korzystna sytuacja finansowa miała miejsce w 2010 r. kiedy deficyt w budżecie wyniósł - 1 613 755,42. Jednak dwa ostatnie „dodatnie” lata są dobrym prognozykiem na przyszłość jeśli chodzi o stan finansów w gminie Czerniewice.

W poniższych tabelach przedstawioną dokładniejszą charakterystyką budżetu gminy z podziałem na kategorie w latach 2010 – 2015.

Tabela 21. Dochody gminy Czerniewice wg kategorii w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Rolnictwo i łowiectwo 010	1 050 590,87	322 881,81	368 778,96	3 944 172,58	397 782,76	347 655,00
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę 400	-	-	375 757,42	363 078,71	387 654,37	387 800,00
Transport i łączność 600	128 000,00	58 000,00	88 500,01	174 854,45	123 455,60	6 510,00
Gospodarka mieszkaniowa 700	438 471,48	25 653,69	109 652,99	302 556,85	126 253,77	119 171,00
Działalność usługowa 710	20 000,00	6 000,00	2 000,00	-		
Administracja publiczna 750	159 302,82	96 897,79	72 682,00	73 058,00	427 797,53	262 737,00
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa 751	31 341,65	11 422,22	909,00	909,00	48 561,00	12 207,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 754	16 000,00	3 100,00	8 500,00	20 250,00	1 650,00	1 500,00
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej 756	2 099 406,28	2 395 192,80	2 621 781,70	3 230 247,53	5 478 815,93	3 457 295,00
Różne rozliczenia 758	7 051 512,87	7 102 184,47	7 625 158,58	7 895 077,01	7 892 439,13	7 947 746,00
Oświata i wychowanie 801	130 989,00	93 346,52	205 710,66	153 976,00	294 572,22	243 144,00
Ochrona zdrowia 851	53 378,53	54 821,41	51 575,80	53 499,13	53 072,69	54 000,00
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki	2 455 234,67	2 396 583,20	2 518 837,19	2 462 665,70	2 413 702,40	2 086 259,00

społecznej 852						
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 853	124 332,17	47 272,72	-	-		
Edukacyjna opieka wychowawcza 854	156 355,00	154 157,51	152 199,00	188 865,16	201 509,00	81 415,00
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 900	18 994,66	9 105,46	240 350,90	261 406,86	294 004,55	684 575,00
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 921	300 000,00	-	990 140,00	204 244,45	970 588,00	10 000,00
Kultura fizyczna i sport 926	81 600,28	214,00	994,00	43,75	416,00	1 988,00
Razem	14 315 510,28	12 776 833,60	15 427 788,18	19 328 905,18	19 112 274,95	15 704 002,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BIP gminy Czerniewice

* 2015r. – stan na dzień 30.04.2015r

Tabela 22. Wydatki gminy Czerniewice wg kategorii w latach 2010-2015

Kategoria	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Rolnictwo i łowiectwo 010	1 512 710,36	684 198,91	1 140 470,90	4 256 760,66	2 287 936,75	2 684 074,82
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę 400	-	-	203 665,38	222 263,59	231 801,42	278 068,00
Transport i łączność 600	1 657 655,08	539 706,33	604 698,13	739 593,47	1 046 826,37	925 600,00
Gospodarka mieszkaniowa 700	238 229,54	264 388,51	73 799,15	136 416,16	1 235 209,95	414 664,00
Działalność usługowa 710	77 497,34	51 033,08	82 210,29	39 785,30	38 190,50	51 000,00
Administracja publiczna 750	1 584 369,77	1 663 778,33	1 765 233,08	1 807 003,66	2 453 849,93	2 394 752,16
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa 751	31 341,65	11 422,22	909,00	909,00	48 561,00	12 207,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 754	317 698,59	144 643,68	210 633,13	99 066,00	162 914,48	162 670,00
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej 756	73 061,97	76 982,07	-	-	-	-
Obsługa długu publicznego 757	47 900,10	122 975,63	138 942,12	115 344,18	81 458,54	272 725,00
Różne rozliczenia 758	-	-	-	-	-	60 000,00
Oświata i wychowanie 801	4 906 332,87	5 039 102,91	5 869 358,63	5 516 136,74	5 584 755,62	5 662 661,00
Ochrona zdrowia 851	38 875,92	46 832,38	39 395,49	41 936,77	45 058,43	54 000,00
Pomoc społeczna 852	2 857 695,93	2 840 021,32	2 975 289,45	3 000 443,48	3 049 972,04	2 758 058,10

Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 853	200 039,59	148 697,69	-	-	-	
Edukacyjna opieka wychowawcza 854	190 897,28	188 310,64	186 521,77	230 509,76	314 420,94	216 290,00
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 900	120 306,99	94 812,53	835 911,65	1 075 117,49	1 521 150,48	1 498 968,00
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 921	1 889 560,16	1 158 481,120	408 196,56	1 046 169,24	1 808 240,19	515 250,00
Kultura fizyczna i sport 926	185 110,56	70 244,70	73 535,25	72 966,05	73 917,25	78 129,00
Razem	15 929 265,70	13 499 632,05	14 608 769,98	18 400 421,55	19 984 263,89	18 039 117,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BIP gminy Czerniewice

* 2015r. – stan na dzień 30.04.2015

V. Gmina Czerniewice w oczach mieszkańców – raport z przeprowadzonego badania ankietowego.

W ramach opracowywania Strategia Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 - 2020, podjęto działania mające na celu zdiagnozowanie opinii społeczności lokalnej na temat życia w gminie, oraz różnych aspektów jej funkcjonowania. W tym celu przeprowadzono badania w oparciu o przygotowany kwestionariusz.

Badania miały na celu odpowiedzieć na kluczowe pytania:

- Jaka w odczuciu mieszkańców jest jakość życia w gminie Czerniewice?
- Jak mieszkańcy oceniają poszczególne aspekty funkcjonowania gminy?
- Jak mieszkańcy gminy Czerniewice oceniają swoją aktywność społeczną?
- Czy mieszkańcy utożsamiają się z gminą i angażują w jej życie?

Analiza uzyskanych dzięki badaniu ankietowemu danych stanowi uzupełnienie diagnozy społeczno – gospodarczej gminy opracowanej na podstawie zastanych danych statystycznych oraz spotkań z mieszkańcami gminy.

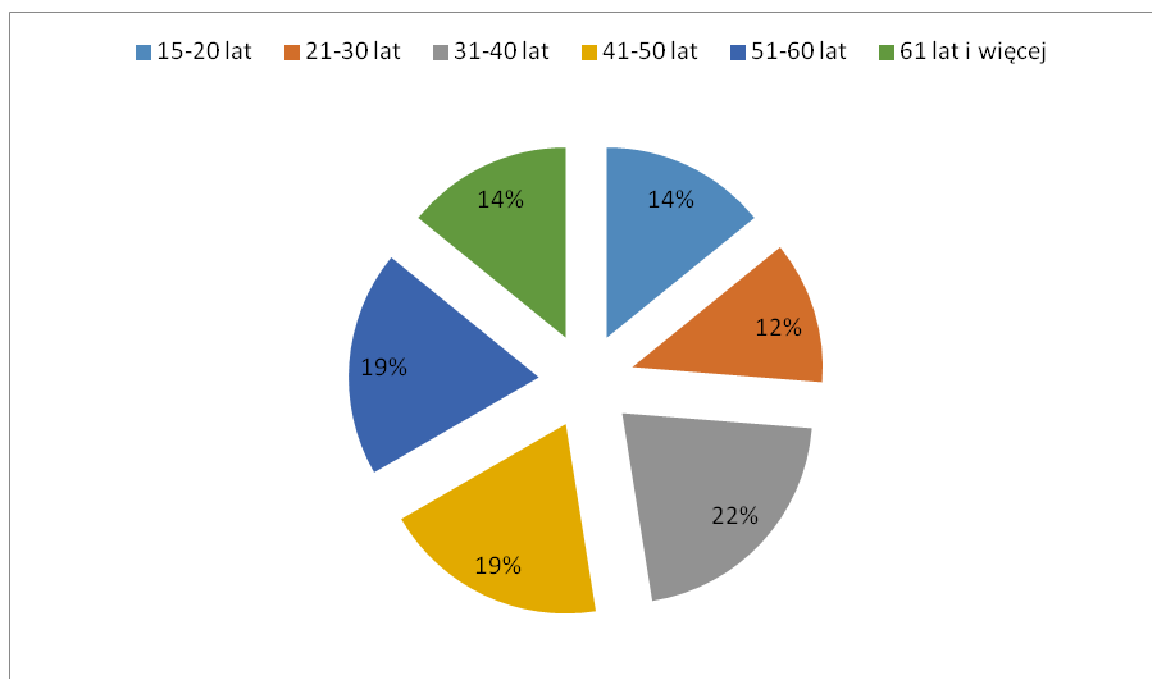
Badania przeprowadzone zostały z wykorzystaniem doboru próby opartej o dostępność respondentów. Ankiety rozmieszczone były w Urzędzie Gminy, w jednostkach pomocniczych oraz rozesłane zostały do okolicznych miejscowości. Kwestionariusz został również umieszczony na stronie internetowej gminy. Wypełnione kwestionariusze mieszkańcy mogli pozostawiać w Urzędzie Gminy w Czerniewicach. Mieszkańcy Gminy mogli również oddawać wypełnione ankiety sołtysom.

W trakcie badań uzyskano 42 wypełnionych kwestionariuszy. Dane pozyskane z badań, po wprowadzeniu do arkusza kalkulacyjnego zostały przeanalizowane. Analiza danych ilustrowana jest wykresami graficznymi, które zamieszczane są poniżej analizowanego zagadnienia. Dane przedstawiane są najczęściej w postaci procentowej. Suma liczb procentowych danego wykresu, może być mniejsza lub większa niż 100% o jeden punkt procentowy, wynika to z zaokrąglania obliczeń dokonywanych automatycznie przez wykorzystywany arkusz kalkulacyjny.

V.1. Struktura badanej próby.

W badaniu udział wzięło 23 kobiet (55%) oraz 19 mężczyzn (45%). Wśród badanych największą reprezentację stanowili respondenci w wieku 31-40 lat (21%), 41-50 lat i 51-60 lat (19%) oraz 15-20 lat i 61 lat i więcej (12%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 21-30 lat (12%). Strukturę próby ze względu na wiek przedstawia poniższy wykres:

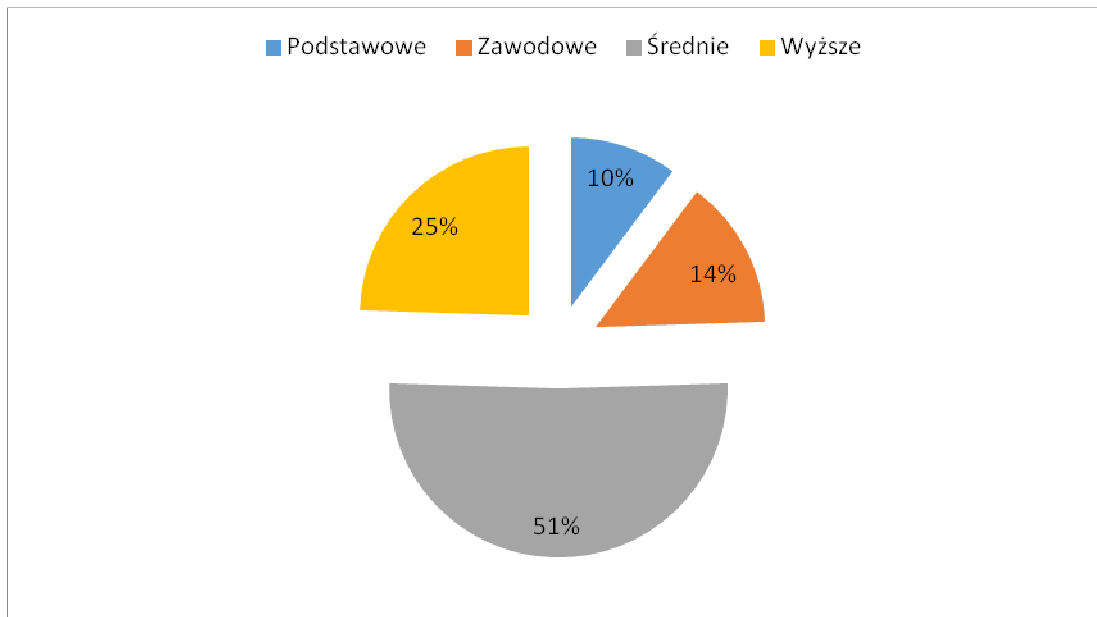
Wykres 12. Struktura próby ze względu na wiek.

Źródło: opracowanie własne.

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy gminy Czerniewice z wykształceniem średnim 51%, liczną grupę stanowiły również osoby z wykształceniem wyższym – 25% badanych. Osoby z wykształceniem zawodowym stanowiły 14%, natomiast najmniej liczną grupą były osoby posiadające wykształcenie podstawowe 10% badanych. Strukturę grupy ze względu na wykształcenie prezentuje poniższy wykres:

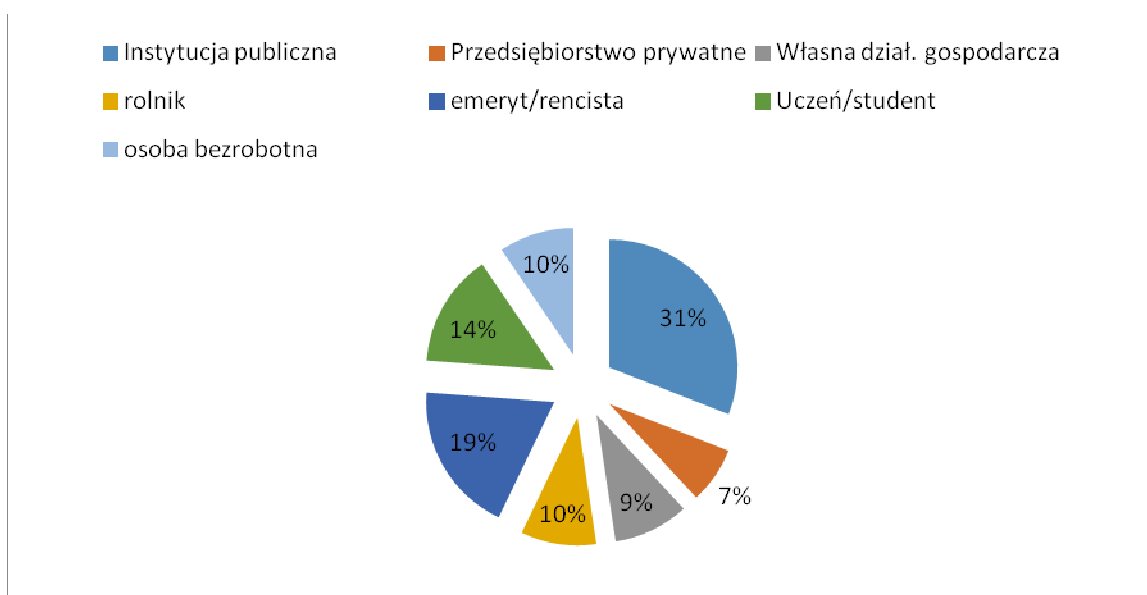
Wykres 13. Struktura próby ze względu na wykształcenie.

Źródło: opracowanie własne.

Udzielając odpowiedzi na pytania o aktywność zawodową, większość ankietowanych jako miejsce zatrudnienia wskazała Instytucję publiczną (31%), natomiast 19% stanowili emeryci i renciści. Osoby uczące się stanowiły 14% badanych. Kolejne najliczniejsze grupy to rolnicy, osoby prowadzące własną działalność gospodarczą oraz osoby będące bezrobotne – 10%. Najmniej liczną grupę badanych stanowili osoby zatrudnione w przedsiębiorstwach prywatnych – 7% ankietowanych.

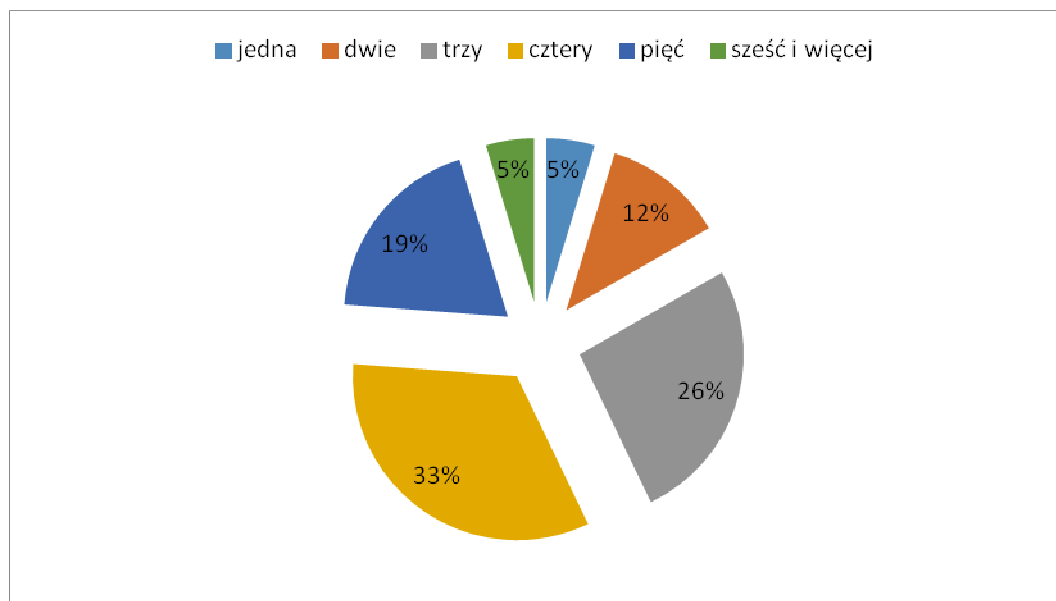
Wykres 14. Próba ze względu na rodzaj aktywności zawodowej.

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani zostali również poproszeni o określenie liczby osób składających się na gospodarstwo domowe. Najliczniejszą grupę stanowiły gospodarstwa czteroosobowe (33%), następnie trzyosobowe 26%, pięcioosobowe 19% oraz dwuosobowe 12%. Najmniej licznie występowały gospodarstwa domowe składające się z 6 i więcej osób (5%) oraz jednoosobowe (5%). Obrazują to poniższy wykres:

Wykres 15. Próba ze względu na ilość osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego.

Źródło: opracowanie własne.

V.2. Ocena poziomu zadowolenia mieszkańców z faktu zamieszkania w gminie.

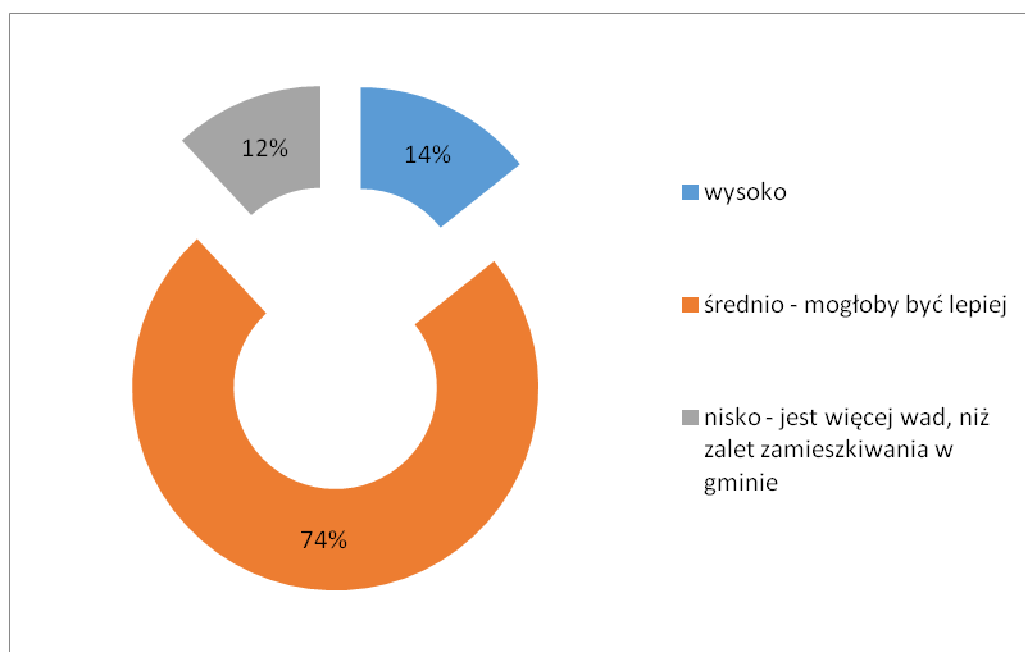
W pierwszym pytaniu poproszono respondentów o określenie ich poziomu zadowolenia, wynikającego z faktu zamieszkania na terenie gminy Czerniewice. Ponad 70% badanych (73,81%) określiło poziom zadowolenia na „średnio – mogłoby być lepiej”, blisko 15% (14,29%) oceniło poziom swojego zadowolenia jako „wysoki”, natomiast ponad 10% (11,90%) badanych uważa, iż jest więcej wad niż zalet zamieszkiwania w gminie. Jako główne wady mieszkańcy najczęściej wskazywali:

- Brak odpowiedniej opieki medycznej – m.in. brak lekarzy specjalistów;
- Rosnące bezrobocie (trudności ze znalezieniem zatrudnienia);
- Słabo rozwinięta komunikacja zbiorowa na terenie gminy;
- Brak boiska i rozwiniętej infrastruktury sportowej;

- Niewielkie możliwości zapewnienia mieszkańcom gminy
- większość działań rozwojowych ukierunkowana jest na miejscowość Czerniewice z pominięciem pozostałych obszarów;
- słabo rozwinięta infrastruktura edukacyjna (brak miejsc w przedszkolu);
- słaby stan infrastruktury drogowej;
- niewystarczająca baza noclegowa oraz gastronomiczna.

Poniższy wykres odzwierciedla powyższe dane:

Wykres 16. Poziom zadowolenia mieszkańców wynikający z faktu zamieszkania w gminie.

Źródło: opracowanie własne.

V.3. Opinie na temat wskazanych elementów.

W kolejnym pytaniu zadano respondentom pytania dotyczące sześciu głównych aspektów funkcjonowania gminy:

- Edukacja, kultura i rekreacja
- Sfera przestrzenna,
- Infrastruktura techniczna,
- Gospodarka i rynek pracy,
- Sfera społeczna,
- Turystyka.

W pytaniach zastosowano metodę macierzową, wykorzystującą skalę oceny od 1 do 5, gdzie 1 jest oceną najniższą, natomiast 5 najwyższą.

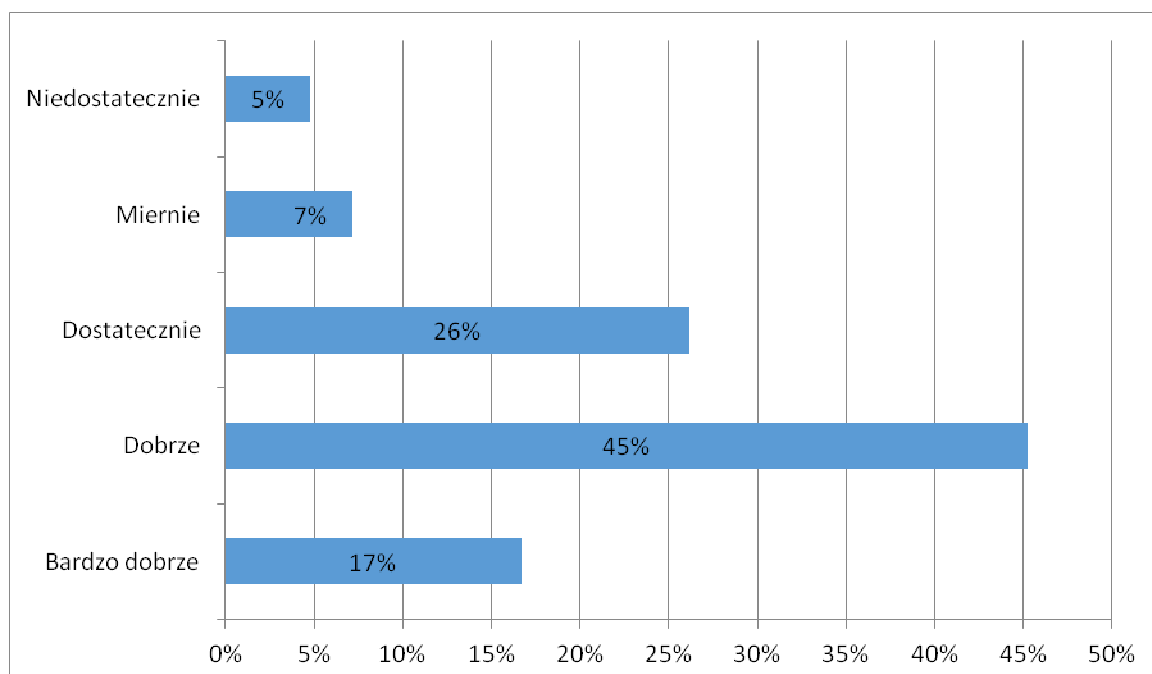
V.3.1. Edukacja, kultura i rekreacja

V.3.1.1. Jak oceniasz liczbę obiektów oświatowych w gminie (przedszkola, szkoły)? Czy ich liczba jest wystarczająca?

W uzyskanych odpowiedziach przeważają pozytywne. Większość ankietowanych oceniła liczbę obiektów edukacyjnych na poziomie dobrym – 45%. Dostateczną ilość tego typu obiektów zauważa 26% badanych, natomiast 17% ankietowanych ocenia ich ilość bardzo dobrze. Najmniej badanych wyraziła opinie, że powyższych obiektów jest niewystarczająco (ocenę 1 – 5%, 2 – 7%).

Ankietowani w uwagach zaznaczyli głównie fakt, iż niezbędne jest nowe, większe przedszkole z rozbudowaną bazą lokalową ze względu na niewystarczającą miejsc w już istniejącym.

Wykres 17. Ocena ilości obiektów edukacyjnych na terenie gminy.

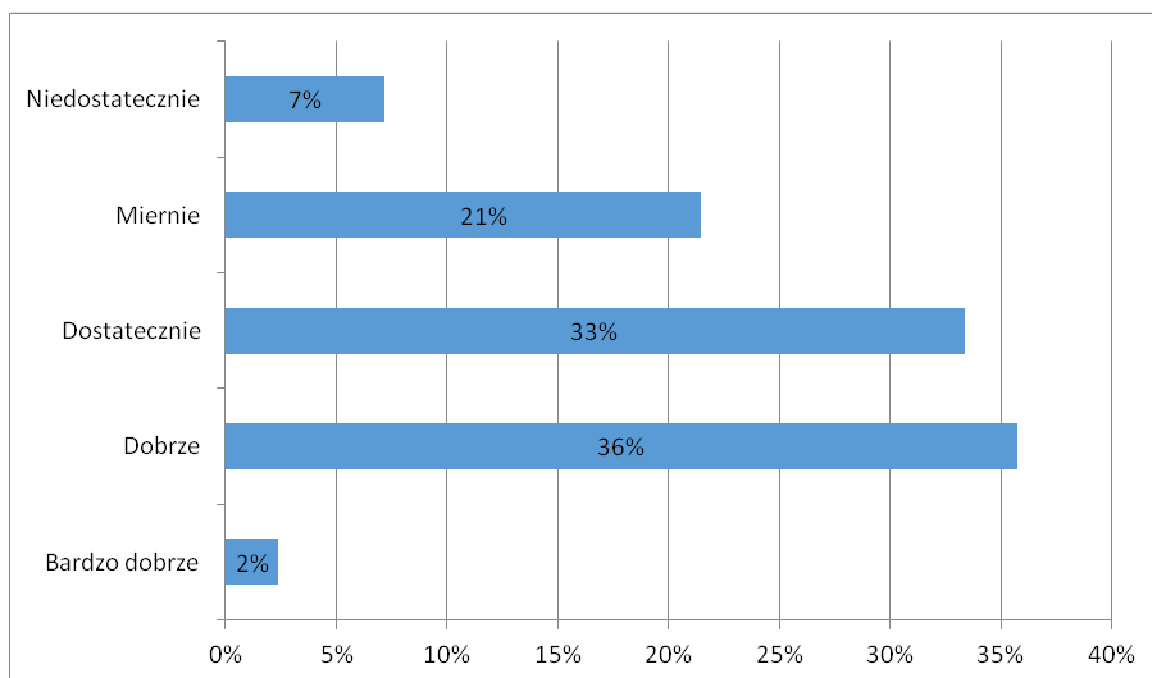
Źródło: opracowanie własne.

V.3.1.2. Jak oceniasz poziom rozwoju infrastruktury sportowo – rekreacyjnej (boiska, place zabaw, parki, ławeczki itp.)?

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o ocenę infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. Oceny środkowe były zbliżone do siebie, natomiast skrajne zaznaczane były rzadko – jako niedostateczną infrastrukturę sportową oceniło 7% natomiast bardzo dobrze jedynie 2%. Najwięcej ankietowanych oceniło badaną infrastrukturę dobrze – 36%, dostatecznie 33%, natomiast mierną ocenę wystawiło 21% badanych.

Wskazywano najczęściej brak boiska bądź utrudniony dostęp do już istniejących. Wypunktowano brak placów zabaw (także w miejscowości Czerniewice) oraz brak skwerów i obiektów małej architektury głównie w miejscowościach poza Czerniewicami.

Wykres 18. Ocena infrastruktury sportowo - rekreacyjnej.

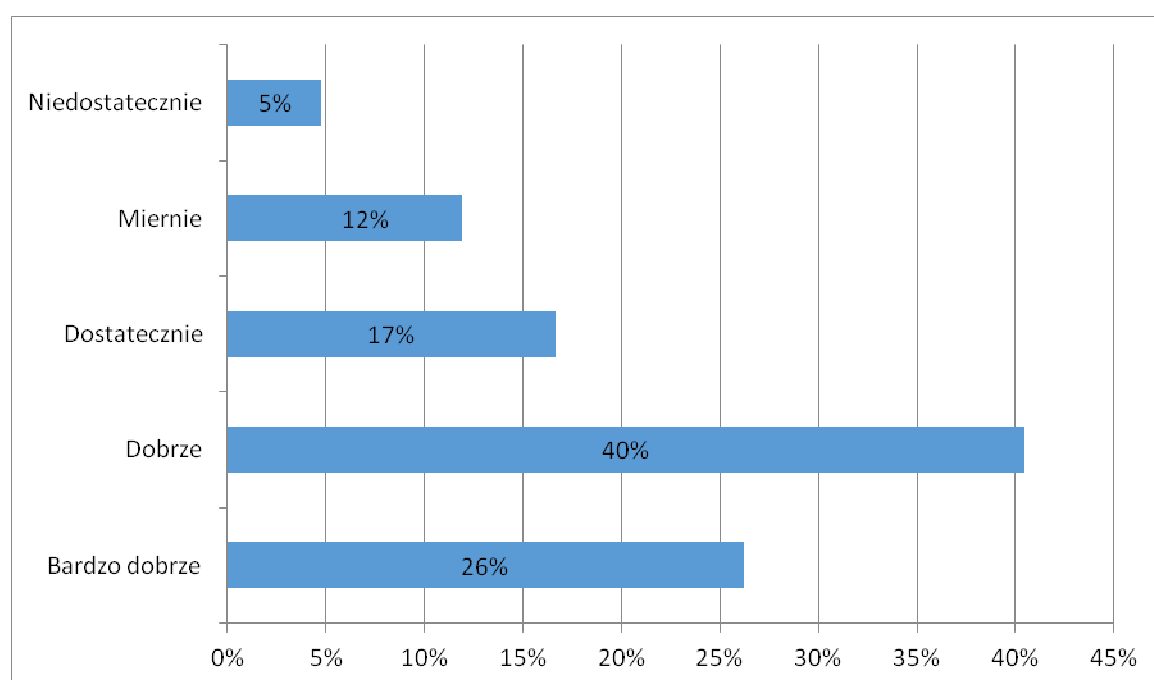
Źródło: opracowanie własne.

V.3.1.3. Jak oceniasz liczbę obiektów kulturalnych w gminie (świetlice, biblioteki)? Czy ich liczba jest wystarczająca?

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o ocenę ilości obiektów kulturalnych w gminie. Zdecydowana większość ankietowanych stwierdziła, iż ich liczba jest wystarczająca (ocenę bardzo dobrą wystawiło 26% badanych, natomiast dobrą aż 40%).

Pozostała część badanych, czyli 34% wystawiło ocenę od 1 do 3. Głównie wskazywano brak bądź niewystarczającą ilość świetlic dla dzieci.

Wykres 19. Ocena ilości obiektów kulturalnych w gminie Czerniewice.

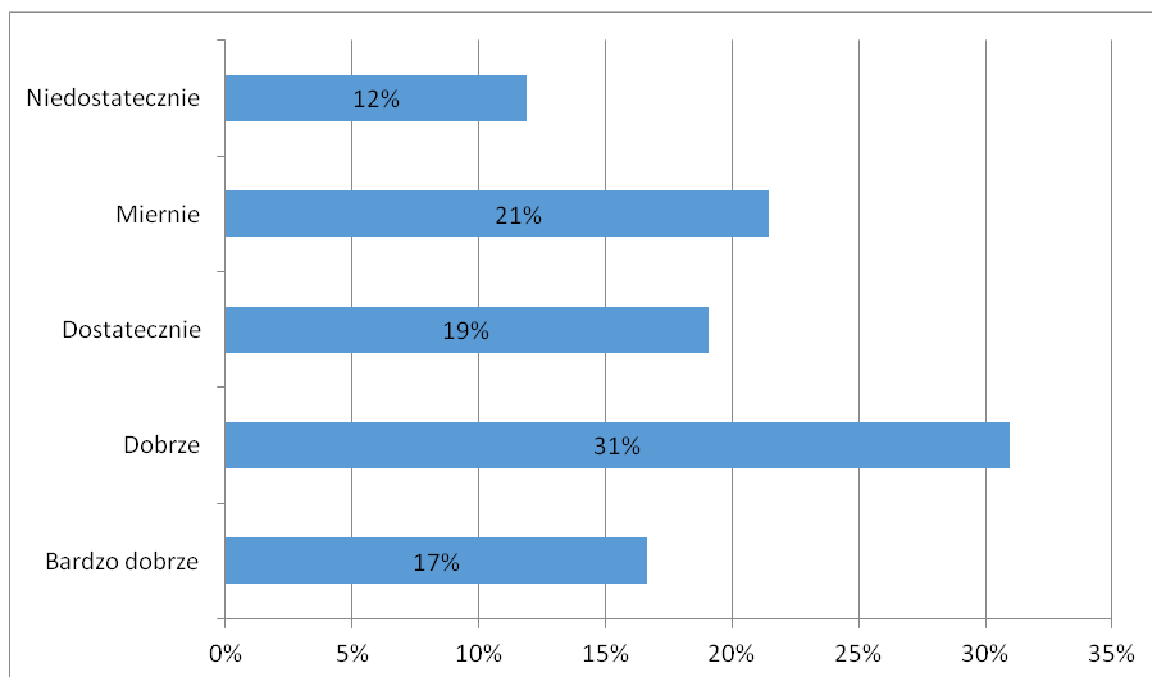

Źródło: opracowanie własne.

V.3.1.4. Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy?

W następnym pytaniu poproszono o ocenę jakości świadczonych usług kulturalnych. Najwięcej osób (31%) stwierdziło, iż jakość przedmiotowych usług jest dobra. Kolejne najczęściej wybierane oceny to ocena mierna – 21% oraz dostateczna 19%. Najmniej badanych wskazało ocenę bardzo dobrą – 17% oraz niedostateczną 12%. Dane przedstawiono na poniższym wykresie. Oceny są dość zróżnicowane, bez wyraźnego wskazania na konkretną tendencję. Dodatkowych informacji udzieliło kilku respondentów, zwracając uwagę na fakt niewystarczającej informacji udzielanej przez instytucje kultury o planowanych wydarzeniach.

Wykres 20. Ocena jakości świadczonych usług kulturalnych na terenie gminy Czerniewice.

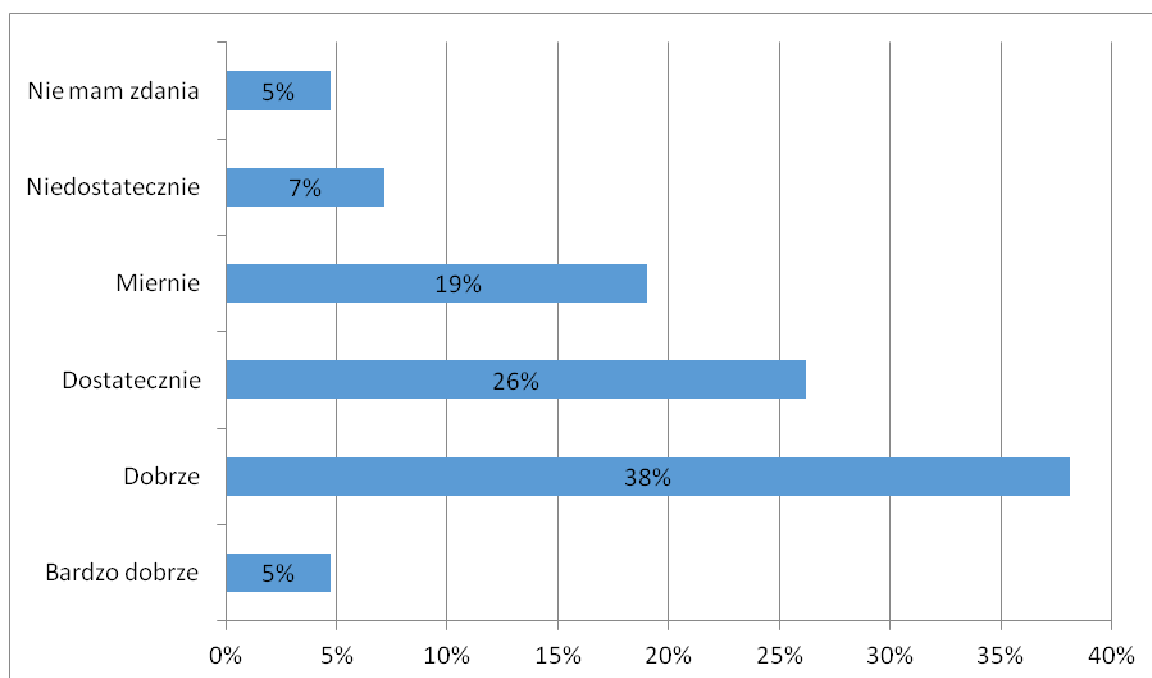
Źródło: opracowanie własne.

V.3.1.4. Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie gminy?

Ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojej opinii na temat jakości i różnorodności samych wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych. Zdecydowana większość badanych wystawiła ocenę dobrą – 38%. Następni w kolejności byli ankietowani wystawiający ocenę dostateczną – 26% oraz mierną 19%. Po raz kolejny oceny skrajne były najrzadziej wybierane (niedostatecznie – 7%, bardzo dobrze – 5%). 5% badanych nie miało zadania w danej kwestii.

W dodatkowych uwagach wskazywano, iż za mało jest wydarzeń kulturalno – rozrywkowych a nawet stwierdzano, że jest ich brak.

Wykres 21. Ocena jakości i różnorodności wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych na terenie gminy Czerniewice.

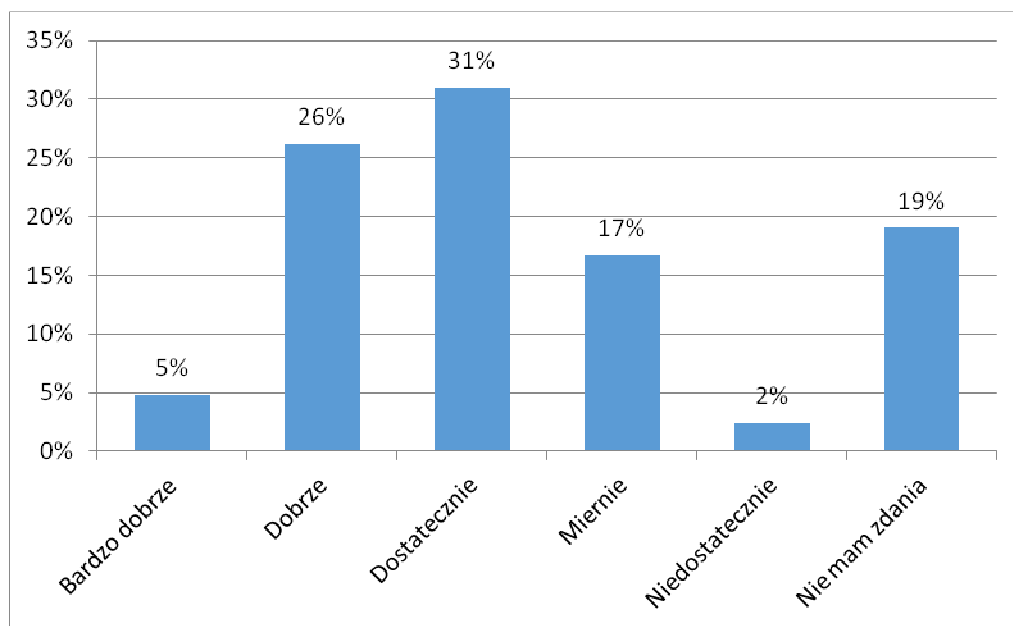
Źródło: opracowanie własne.

V.3.2. Sfera przestrzenna

V.3.2.1. Jak oceniasz estetykę swojej gminy?

Zapytano badanych o ocenę estetyki gminy Czerniewice. 31% ankietowanych wystawiło ocenę dostateczną, 26% dobrą, 17% mierną, a aż 19% nie ma zdania na dany temat. Skrajne oceny to 5% - bardzo dobra oraz 2% niedostateczna. Wskazywano na zaniedbane i zarośnięte parki i inne ogólnodostępne tereny użyteczności publicznej.

Wykres 22. Ocena estetyki gminy Czerniewice.

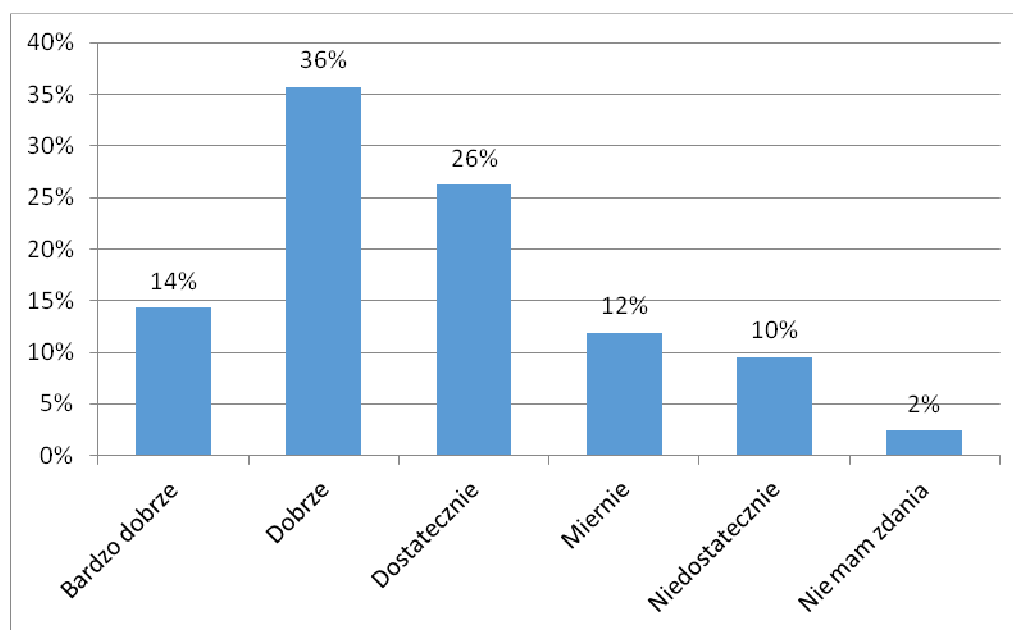
Źródło: opracowanie własne.

V.3.2.2. Jak oceniasz stan i jakość terenów rekreacyjnych (parki, miejsca spacerowe)?

W kolejnym pytaniu dotyczącym sfery przestrzennej poproszono ankietowanych o wystawienie oceny istniejącym terenom rekreacyjnym na terenie gminy Czerniewice. 36% ankietowanych wystawiło ocenę dobrą, 26% dostateczną, natomiast 14% bardzo dobrą. Najmniejszy odsetek badanych ocenił miernie (12%) oraz niedostatecznie (10%) stan i jakość terenów rekreacyjnych. 2% badanych nie miała zdania na ten temat.

W uwagach po raz kolejny wskazano zaniedbane parki i niską jakość infrastruktury w parkach. Zaznaczono także, że poza Czerniewicami oraz miejscowością Chociszew brak jest tego typu terenów. Wyszczególniono także potrzebę oczyszczenia stawów.

Wykres 23. Ocena stanu i jakości terenów rekreacyjnych gminy Czerniewice.

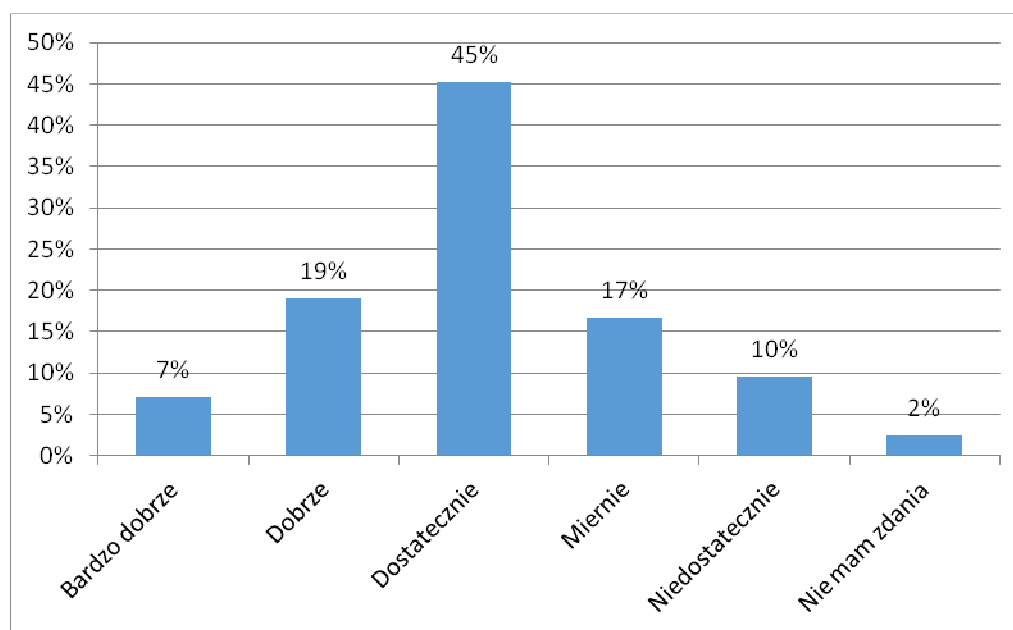
Źródło: opracowanie własne.

V.3.2.3. Jak oceniasz stan zagospodarowania przestrzeni publicznej w gminie (wyposażenie w parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci)?

Poproszono ankietowanych o ocenę stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej. Prawie połowa badanych osób wystawiła ocenę dostateczną – 45%. Następna w kolejności była ocena dobra – 19%, a zaraz po niej ocena mierna – 17%. Najmniej udzielono ocen skrajnych – niedostateczna 10% ankietowanych i ocena bardzo dobra – 7%. Zdania nie miało 2% ankietowanych osób.

W dodatkowych uwagach zwracano uwagę na brak tego typu wyposażenia bądź niewystarczającą ich liczbę. Część badanych zwróciła także uwagę na niewystarczającą ilość parkingów.

Wykres 24. Ocena stanu zagospodarowanie przestrzeni publicznej gminy Czerniewice.

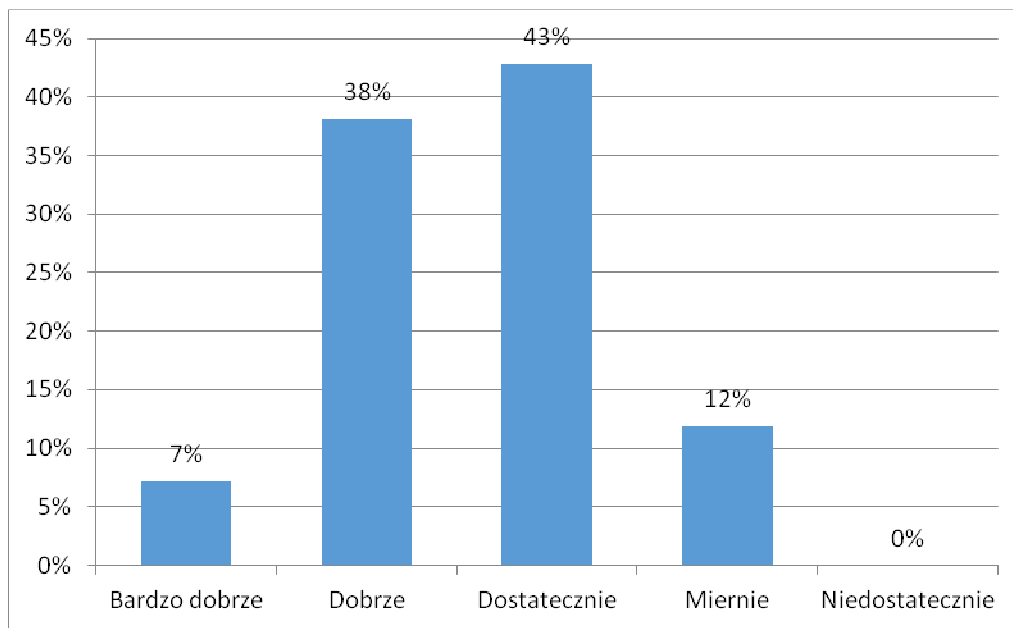
Źródło: opracowanie własne.

V.3.2.4. Jak oceniasz stan środowiska naturalnego na terenie gminy?

W ostatnim z pytań dotyczących sfery przestrzennej poproszono ankietowanych o ocenę środowiska naturalnego na terenie gminy. Żadna z badanych osób nie wystawiła oceny negatywnej – niedostatecznej. Najwięcej osób oceniło środowisko naturalne dostatecznie, aż 43%. Zaraz po tej grupie uplasowała się grupa osób oceniających dobrze środowisko naturalne – 38% badanych. Poza oceną niedostateczną najmniej osób wystawiło ocenę bardzo dobrą (7%) oraz mierną (12%). 5% ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

Niewielka część osób wskazała na konieczność oczyszczenia terenów zaśmieconych oraz potrzebę melioracji rzeki Krzemionki.

Wykres 25. Ocena stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Czerniewice.

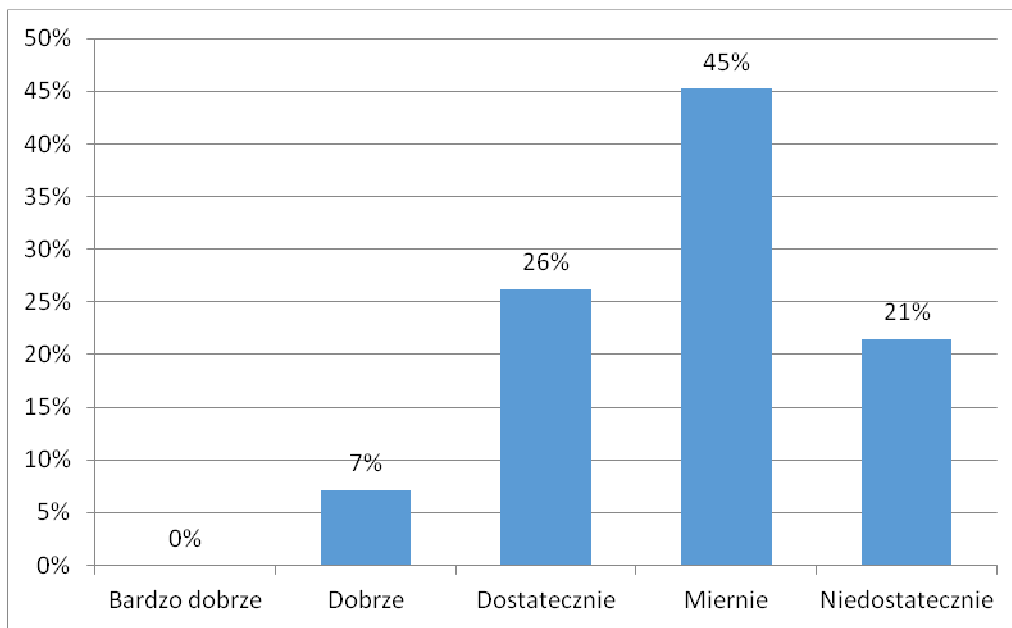
Źródło: opracowanie własne.

V.3.3. Infrastruktura techniczna

V.3.3.1. Jak oceniasz stan dróg w gminie?

Pytaniem kluczowym w infrastrukturze technicznej gminy Czerniewice jest prośba o ocenę stanu dróg na terenie gminy. Tym razem przeważały oceny negatywne. Największy odsetek osób określił go miernie – aż 45% ankietowanych. Ocenę dostateczną wystawiło 26%, natomiast najniższą niedostateczną - 21% badanych osób. Nikt z respondentów nie zaznaczył oceny bardzo dobrej. Wskazywano głównie na dziurawe drogi oraz brak poboczy i niewystarczające oświetlenie dróg.

Wykres 26. Ocena stanu dróg na terenie gminy Czerniewice.

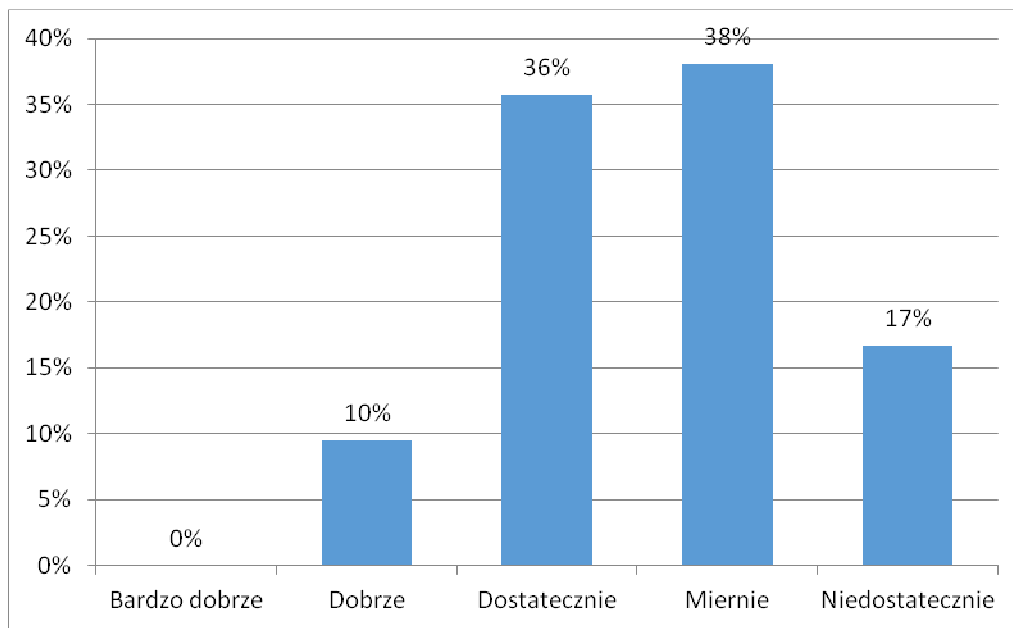
Źródło: opracowanie własne.

V.3.3.2. Jak oceniasz małą infrastrukturę drogową w gminie (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki itp.)?

Równie negatywne oceny uzyskano także w tym pytaniu. Małą infrastrukturę drogową gminy miernie oceniło aż 38% badanych, dostatecznie 36% natomiast najgorszą ocenę niedostateczną wystawiło aż 17% badanych osób. Jedynie 10% oceniło małą infrastrukturę drogową na stan dobry.

Podobnie jak w poprzednim pytaniu tutaj także wskazywano na niewystarczające oświetlenie ulic lub jego brak. Respondenci wyszczególnili także słabo rozwiniętą według nich sieć ciągów rowerowych i pieszych co znacznie obniża bezpieczeństwo na drogach, szczególnie w mniejszych miejscowościach.

Wykres 27. Ocena stanu małej infrastruktury drogowej na terenie gminy Czerniewice.

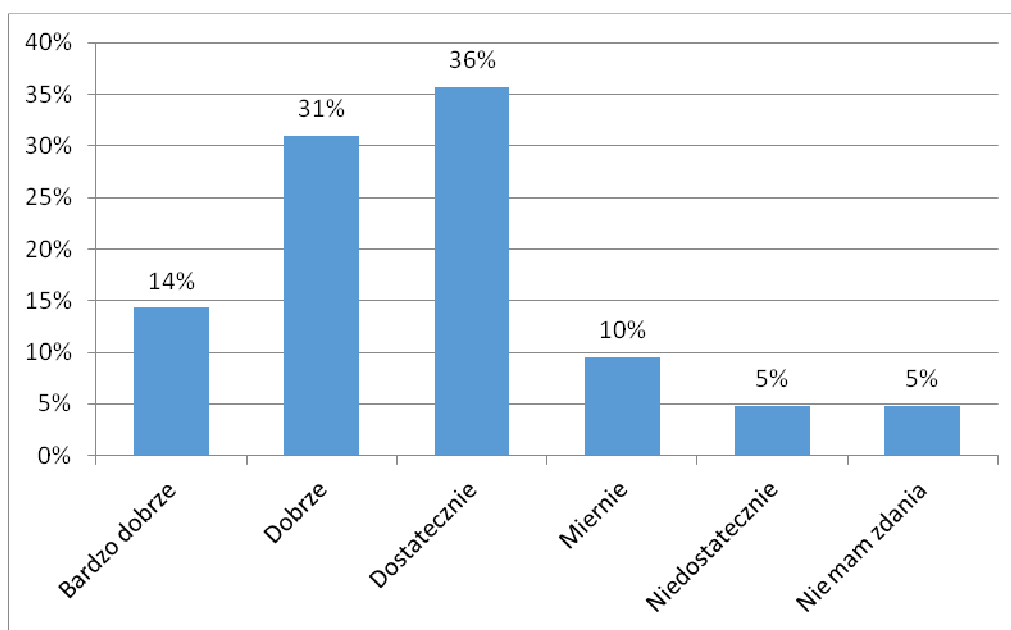

Źródło: opracowanie własne.

V.3.3.3. Jak oceniasz system segregacji odpadów na terenie gminy?

Lepsze oceny badane osoby wystawiły w wypadku oceny segregacji odpadów. 14% badanych wyraziło swoje zadowolenie ze stanu tego systemu wystawiając ocenę bardzo dobrą. Ocenę dobrą wskazało aż 31% osób biorących udział w ankiecie oraz 38% z nich dostateczną. Najmniej osób wystawiło ocenę niedostateczną (5%) oraz mierną (10%). 5% badanych nie miało zdania na temat systemu segregacji odpadów funkcjonującego w gminie. Respondenci nie mieli tym razem żadnych dodatkowych uwag, jak również nie uzasadniali swojego wyboru oceny.

Wykres 28. Ocena systemu segregacji odpadów na terenie gminy Czerniewice.

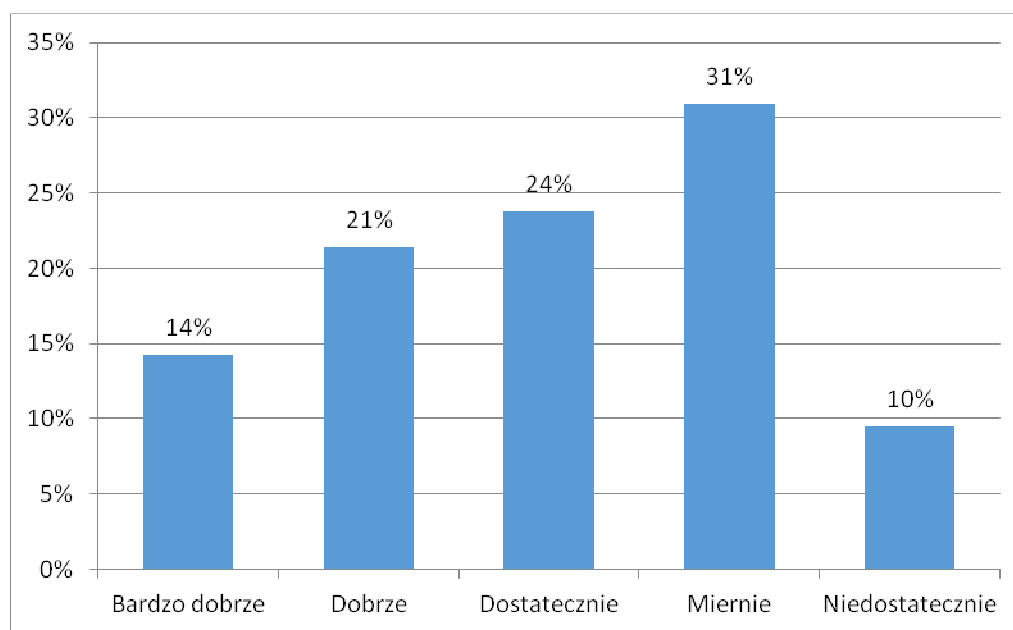
Źródło: opracowanie własne.

V.3.3.4. Jak oceniasz dostęp do internetu w swojej miejscowości?

W kolejnym punkcie kwestionariusza poproszono respondentów o wyrażenie swojej opinii w sprawie jakości dostępu do internetu w miejscu ich zamieszkania. Najwięcej badanych oceniło przedmiotową kwestię miernie – 31%. Ocenę dostateczną wystawiło 24% badanych, ocena dobra pojawiła się u 21% ankietowanych. Bardzo dobrze dostęp do internetu oceniło 14% z osób biorących udział w badaniu, natomiast niedostatecznie 10% z nich.

Uzyskane oceny obrazuje poniższy wykres.

Wykres 29. Ocena dostępu do internetu w miejscu zamieszkania.

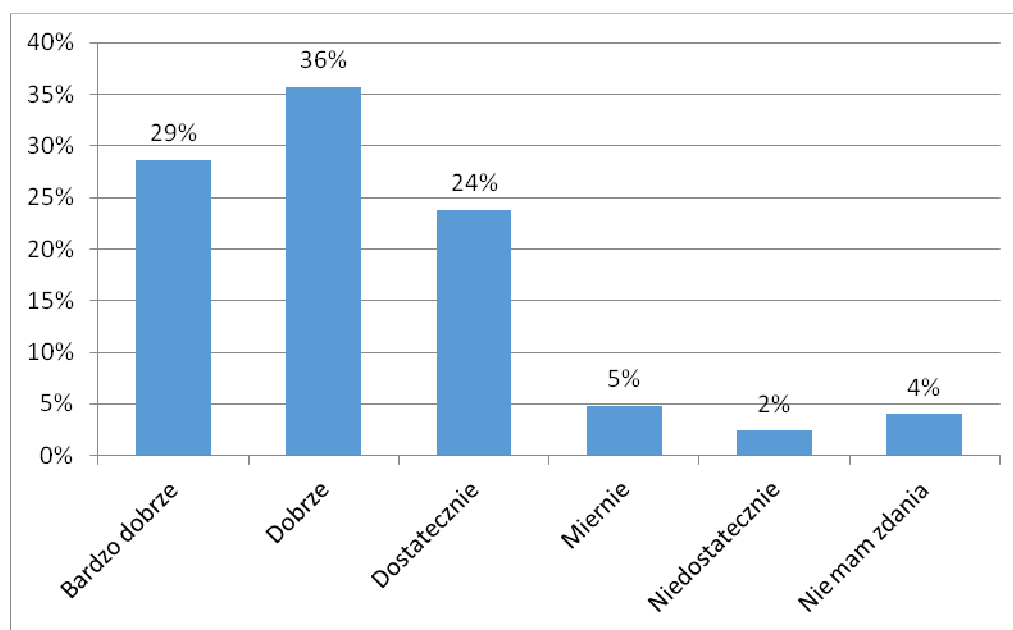
Źródło: opracowanie własne.

V.3.3.5. Jak oceniasz poziom rozwoju sieci wodociągowej?

Kolejne dwa pytania z zakresu Infrastruktury technicznej dotyczą instalacji sanitarnych. W pierwszym z nich poproszono badanych o ocenę sieci wodociągowej. Została ona oceniona dość wysoko – większość badanych bo aż 89% wystawiła ocenę od 3 do 5 (najwięcej osób zaznaczyło ocenę dobrą – 36%). Oceny negatywne wystawiło w sumie 7% ankietowanych (5% ocena mierna oraz 2% niedostateczna). 5% nie miało zdania w przedmiotowej kwestii.

Wyniki jasno pokazują, że mieszkańcy gminy są w większości zadowoleni z istniejącej już sieci wodociągowej a infrastruktura tego typu dotarła do większości miejsc w gminie. Jest nadal jednak potrzeba rozwinięcia sieci wodociągowej tak aby mieszkańcy wszystkich miejscowości w gminie mogli z niej w pełni korzystać.

Wykres 30. Ocena poziomu rozwoju sieci wodociągowej w gminie Czerniewice.

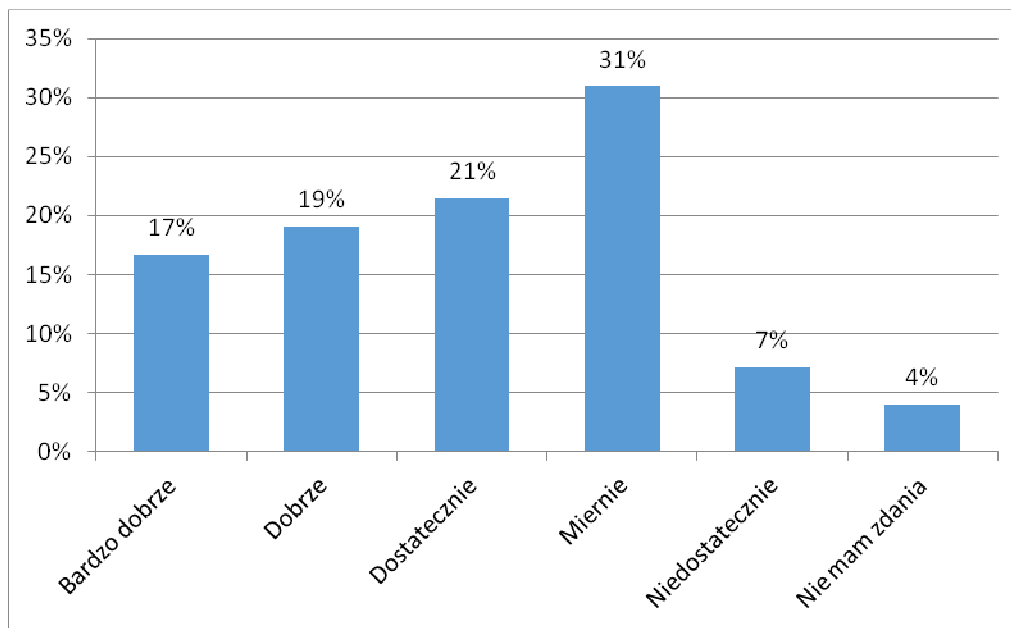
Źródło: opracowanie własne.

V.3.3.6. Jak oceniasz poziom rozwoju sieci kanalizacji?

Kolejna kwestia dotycząca instalacji sanitarnej to sieć kanalizacyjna. Wyniki oceny tej sieci znacznie różnią się od wyników uzyskanych przy ocenie sieci wodociągowej. Tym razem większość ankietowanych wykazała swoje niezadowolenie oceniając miernie kanalizację na terenie gminy (31%). Następne w kolejności były oceny: dostateczna 21%, dobra 19% oraz bardzo dobra 17% badanych. Ocenę niedostateczną wystawiło 7% z badanych osób. 4% z nich nie miało zdania w przedmiotowej kwestii.

Dodatkowo ankietowani w dodatkowych uwagach poinformowali o tym, iż w niektórych z miejscowości gminnych nadal nie ma kanalizacji, przede wszystkim w mniejszych wsiach – w przyszłości należałoby temu zaradzić.

Wykres 31. Ocena poziomu rozwoju sieci kanalizacyjnej w gminie Czerniewice.

Źródło: opracowanie własne.

V.3.4. Gospodarka i rynek pracy

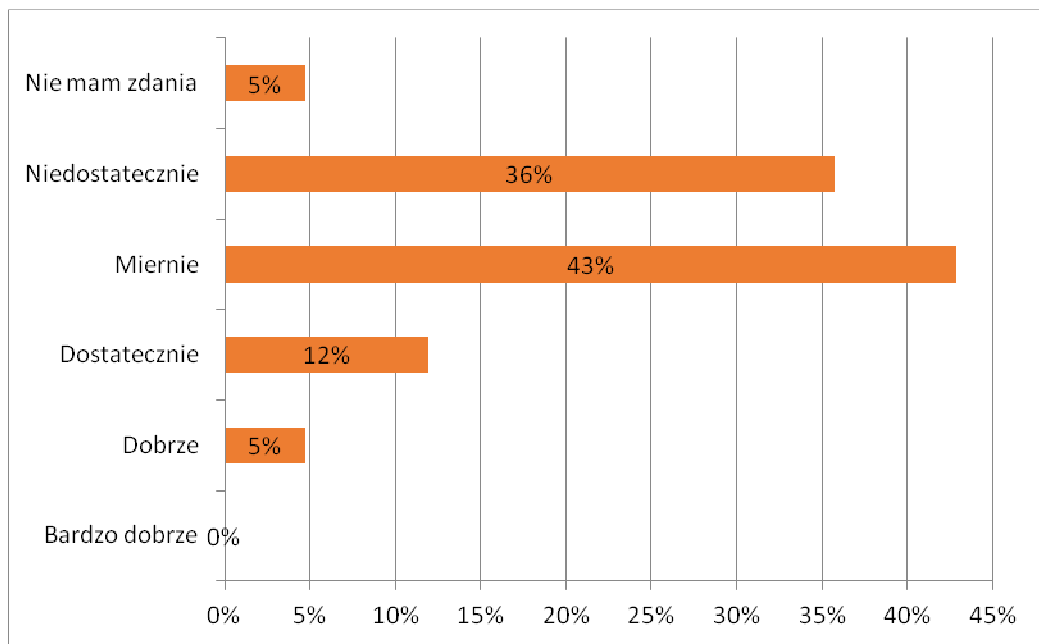
V.3.4.1. Jak oceniasz możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?

Pierwszym pytaniem z dziedziny Gospodarka i rynek pracy i zarazem pytaniem kluczowym jest ocena możliwości uzyskania zatrudnienia na badanym terenie.

Respondenci zostali poproszeni o wyrażenie swojego stanowiska w sprawie możliwości znalezienia pracy na terenie gminy Czerniewice. Najwięcej badanych, aż 43% oceniło możliwość pozyskania zatrudnienia miernie, równie duża część mieszkańców wystawiła ocenę niedostateczną (36%). Zaledwie 12% badanych stwierdziło, że znalezienie pracy jest w miarę proste, wystawiając ocenę dostateczną, natomiast 5% ocenę dobrą. Żadna z ankietowanych osób nie wystawiła oceny najwyższej co jasno pokazuje, iż znalezienie pracy na terenie gminy Czerniewice nie jest łatwe. 5% ankietowanych nie miało zdania w tej sprawie.

Powyższe dane sygnalizują, iż na terenie gminy brakuje ofert zatrudnienia, gmina powinna podjąć działania mające na celu pozyskanie inwestorów, którzy zaoferowaliby nowe miejsca pracy. Dane prezentuje poniższy wykres:

Wykres 32. Możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie gminy Czerniewice.

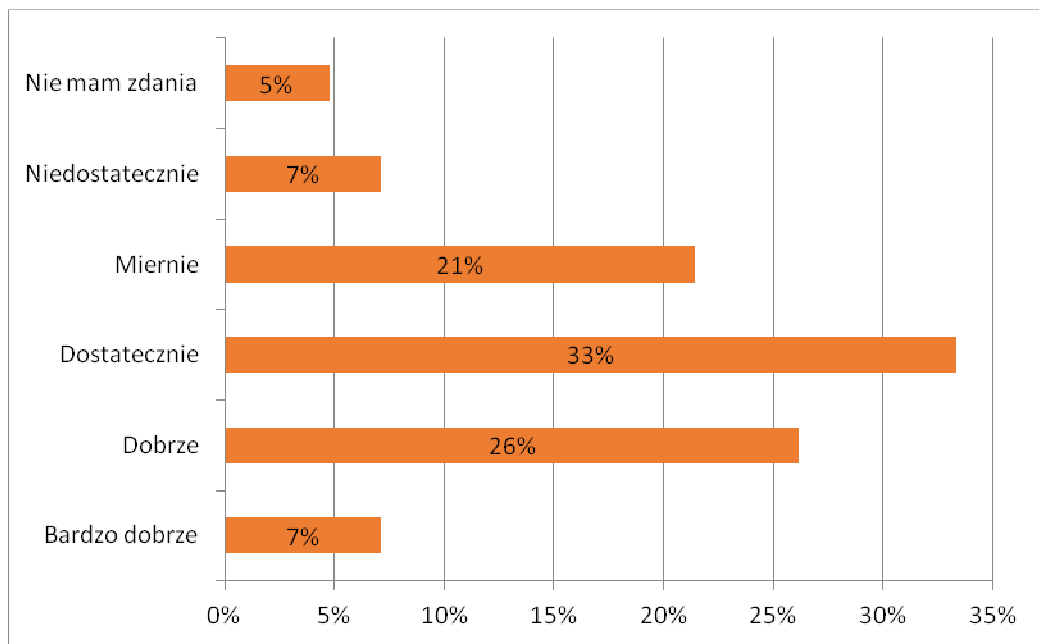
Źródło: opracowanie własne.

V.3.4.2. Jak oceniasz atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy (cechy, dzięki którym jest atrakcyjna dla inwestorów z zewnątrz)?

Respondentów poproszono o wyrażenie opinii, w jakim stopniu według nich gmina jest atrakcyjna dla inwestorów. Najwięcej głosów uzyskał stopień „dostateczny” 33%, zbliżona liczba ankietowanych określiła ocenę dobrą (26%) oraz mierną (21%). Wielu mieszkańców nie miało zdania w tej sprawie – 10,19%. Ocenę bardzo dobrą i niedostateczną wystawiło po 7% ankietowanych. 5% z nich nie miało zdania na ten temat.

Gmina powinna podjąć szereg działań, które przyciągną inwestorów zewnętrznych, a co za tym idzie powstaną nowe miejsca pracy.

Wykres 33. Ocena atrakcyjności gminy dla potencjalnych inwestorów.

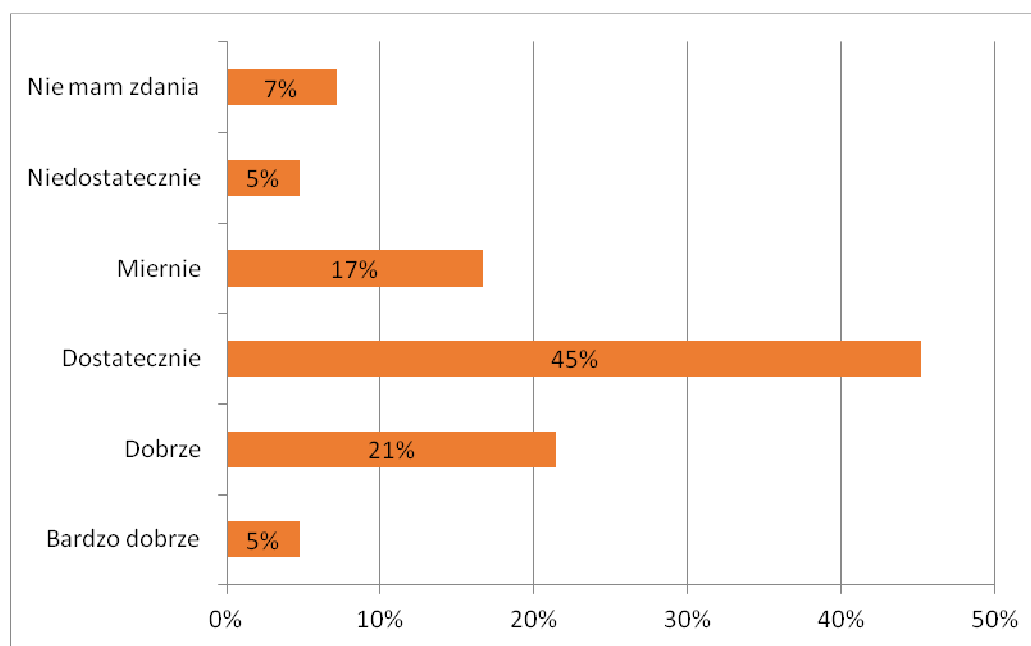
Źródło: opracowanie własne.

V.3.4.3. Jak oceniasz warunki do prowadzenia działalności rolnej (czy organizowane są szkolenia, czy rolnicy mają dostęp do informacji na temat specjalizacji lub zmiany profilu upraw)?

Respondentów poproszono o ocenę warunków prowadzenia działalności rolnej na terenie gminy. Największa liczba ankietowanych oceniła działania władz na poziomie „dostatecznym” (45%), „dobrze” działania gminy oceniło ponad połowę mniejsza liczba respondentów - 21%. Ocenę mierną wystawiło 17% ankietowanych, natomiast oceny skrajne, czyli bardzo dobrą i niedostateczną zaznaczyło po 5%. Zdania w tej sprawie nie miało 7% ankietowanych.

Mieszkańcy zauważają poprawę, natomiast zaznaczają potrzebę organizowania większej ilości szkoleń wspomagających działalność rolną na terenie gminy.

Wykres 34. Warunki prowadzenia działalności rolnej.

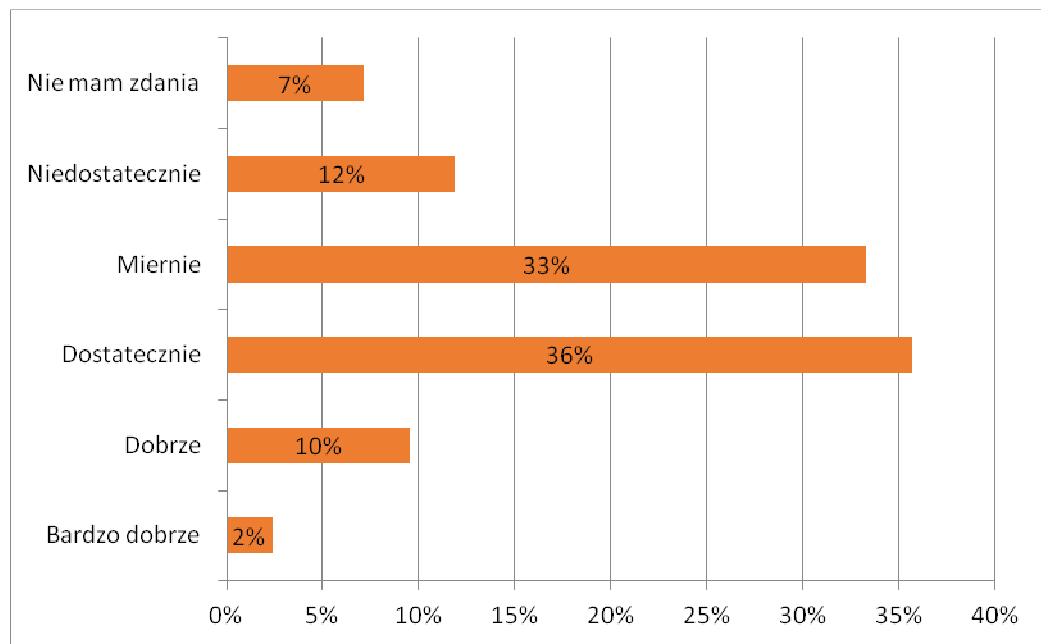
Źródło: opracowanie własne.

V.3.4.4. Jak oceniasz warunki do prowadzenia działalności produkcyjnej (udogodnienia i ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności)?

Respondentów poproszono o ocenę warunków prowadzenia działalności produkcyjnej na terenie gminy. Największa liczba ankietowanych oceniła działania władz na poziomie „dostatecznym” (36%), „miernie” działania gminy oceniło podobna liczba respondentów - 33%. Ocenę niedostateczną wystawiło 12% ankietowanych, natomiast ocenę dobrą 10%. Skrajną ocenę bardzo dobrą wybrało jedynie 2% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało 7% ankietowanych.

Mieszkańcy zauważają potrzebę zwiększenia udogodnień oraz ulg dla potencjalnych przedsiębiorców co powinno ich zachęcić do zakładania własnych działalności gospodarczych. Zauważono także słaby dostęp do informacji oraz dużą biurokrację, która skutecznie odstrasza przedsiębiorców.

Wykres 35. Warunki prowadzenia działalności produkcyjnej.

Źródło: opracowanie własne.

V.3.5. Sfera społeczna

V.3.5.1. Jak oceniasz dostępność do usług ochrony zdrowia w gminie (podstawowa opieka medyczna, apteki, stomatolog)?

W kolejnym pytaniu, dotyczącym sfery społecznej poproszono respondentów o ocenę możliwości dostępu do usług medycznych oferowanych na terenie gminy.

Ocenę dobrą wystawiło zaledwie 12% respondentów. Najwięcej osób oceniło dostęp do usług medycznych jako niedostateczny (36%). Dostęp jako mierny oraz dostateczny oceniło po 24% z ankietowanych. Żadna osoba nie oceniła dostępu do usług medycznych na poziomie bardzo dobrym. Zdania w przedmiotowej kwestii nie miało 5% respondentów.

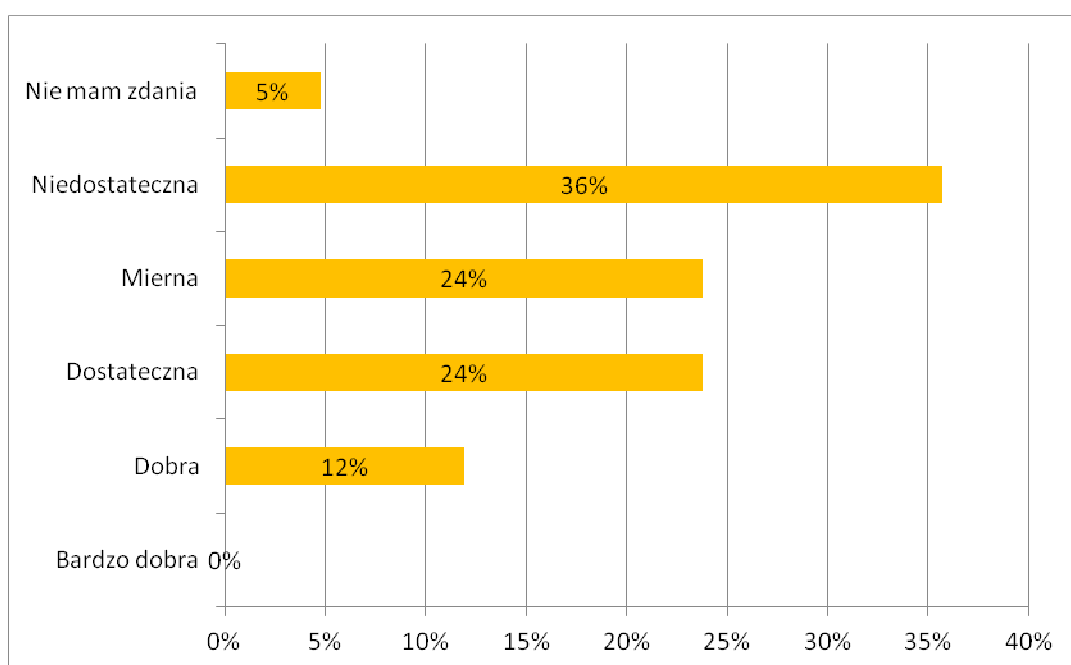
Ankietowani zaznaczyli, że w gminie brakuje przede wszystkim specjalistów – dostępna jest podstawowa opieka medyczna, natomiast, aby skorzystać z pomocy specjalistycznej mieszkańcy gminy muszą udać się np. do Tomaszowa Mazowieckiego. Najczęściej wymieniani przez ankietowanych specjaliści to:

- stomatolog;
- ginekolog;
- okulista;
- rehabilitant medyczny;
- pediatra;

Część badanych twierdziła, że usługi świadczone przez dostępnych w gminie specjalistów są na niskim poziomie natomiast ceny w aptece są zdecydowanie za wysokie.

Sytuację tą obrazuje poniższy wykres:

Wykres 36. Dostępność do usług ochrony zdrowia.

Źródło: opracowanie własne.

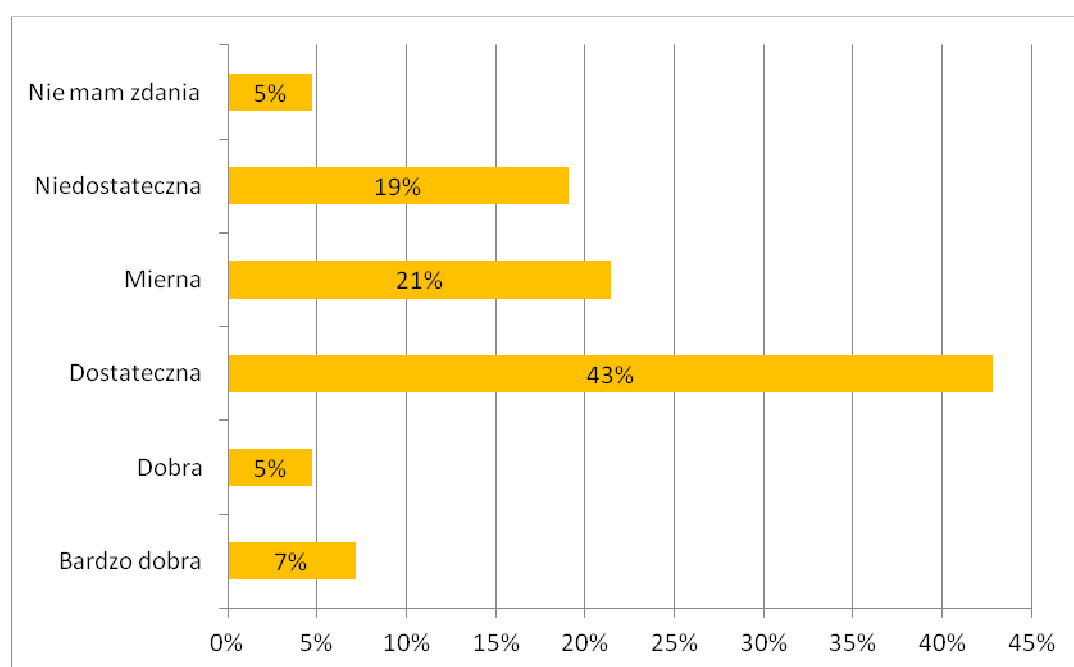
V.3.5.2. Jak oceniasz sieć usług na terenie gminy (handel, zakłady usługowe)?

W następnym pytaniu poproszono mieszkańców o określenie poziomu dostępności do towarów i usług na terenie gminy (rozmieszczenie i liczbę sklepów, powszechność tzw. punktów handlowo – usługowych). Najwięcej respondentów – 43% określiło poziom dostępności jako dostateczny, kolejno 21% badanych oceniło dostępność na ocenę mierną, niedostatecznie sytuację ocenia 19% respondentów, natomiast 7% określiło sytuację jako bardzo dobrą.

Najmniejsza ilość badanych wystawiła ocenę dobrą – 5%, tyle samo z ankietowanych nie miało zdania w tym temacie.

W kolejnych odpowiedziach mieszkańcy często wykazywali w niezbędnych do przeprowadzenia przez gminę inwestycjach powstanie dużego punktu handlowego. Aktualną sytuację określono jako niewystarczającą i tego typu punktów usługowych jest za mało na terenie gminy przez co ceny są dość wysokie.

Wykres 37. Ocena dostępności do usług na terenie gminy.

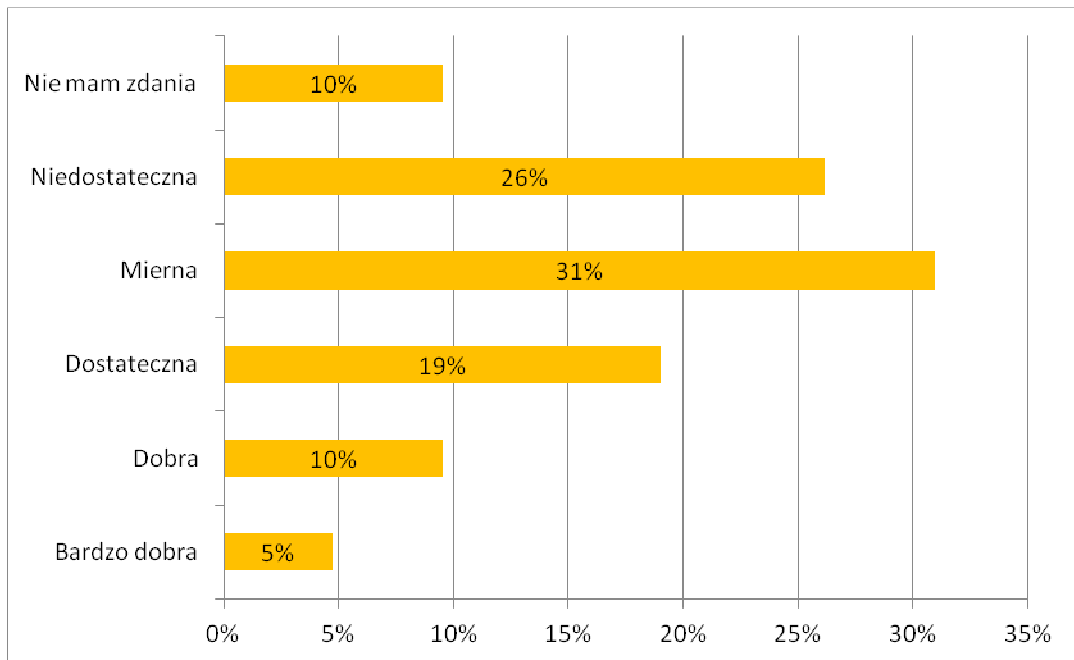
Źródło: opracowanie własne.

V.3.5.3. Jak oceniasz komunikację zbiorową w gminie (linie autobusowe)?

Mieszkańcy gminy zostali poproszeni o ocenę komunikacji zbiorowej w gminie. Najwięcej ankietowanych oceniła komunikację zbiorową na poziomie miernym – 31%, natomiast 26% na niedostatecznym. Ocenę dostateczną wystawiło 19% badanych, natomiast 10% oceniło komunikację zbiorową na poziomie dobrym. Tyle samo osób, czyli 10% z ankietowanych nie miało zdania w danej kwestii. Jedynie 5% z badanych osób wystawiło ocenę bardzo dobrą.

Ankietowani w dodatkowych uwagach informowali głównie o fakcie dużej odległości przystanków autobusowych od centrum miejscowości oraz małej ilości kursujących autobusów, przez co częstotliwość kursów jest niewystarczająca.

Wykres 38. Ocena komunikacji zbiorowej na terenie gminy.

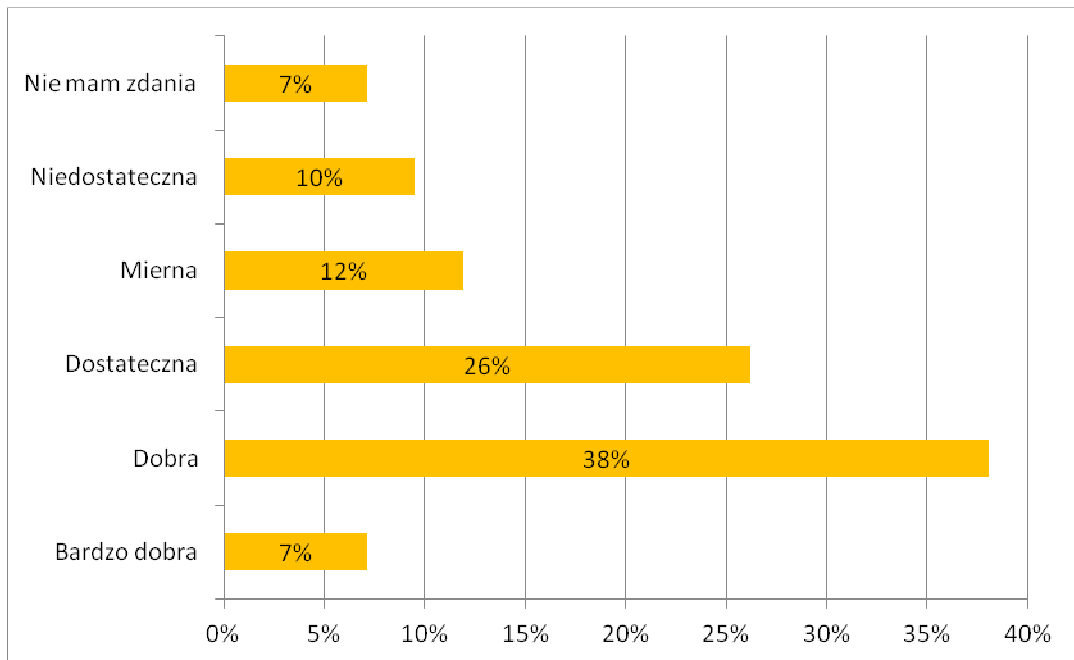
Źródło: opracowanie własne.

V.3.5.4. Jak oceniasz poziom edukacji na terenie gminy Czerniewice (jakość kształcenia, dostępność zajęć dodatkowych dla uczniów, zajęcia wyrównawcze)?

Zdecydowana większość respondentów wyraziła opinię, że poziom edukacji i kształcenia w gminie jest dobry (38%), 26% ankietowanych poziom oceniło, jako dostateczny. 12% ankietowanych wyraziła opinię, że poziom oświaty i kształcenia jest na poziomie miernym, natomiast 10% z nich twierdzi, że jest wręcz niedostateczny. Identyczna liczba respondentów nie ma zdania w przedmiotowej sprawie (7%) co określającą poziom edukacji jako bardzo dobry.

Badane osoby wyszczególniały głównie brak zajęć poza szkolnych oraz wczesne dojazdy dzieci do gimnazjów.

Wykres 39. Ocena poziomu edukacji na terenie gminy.

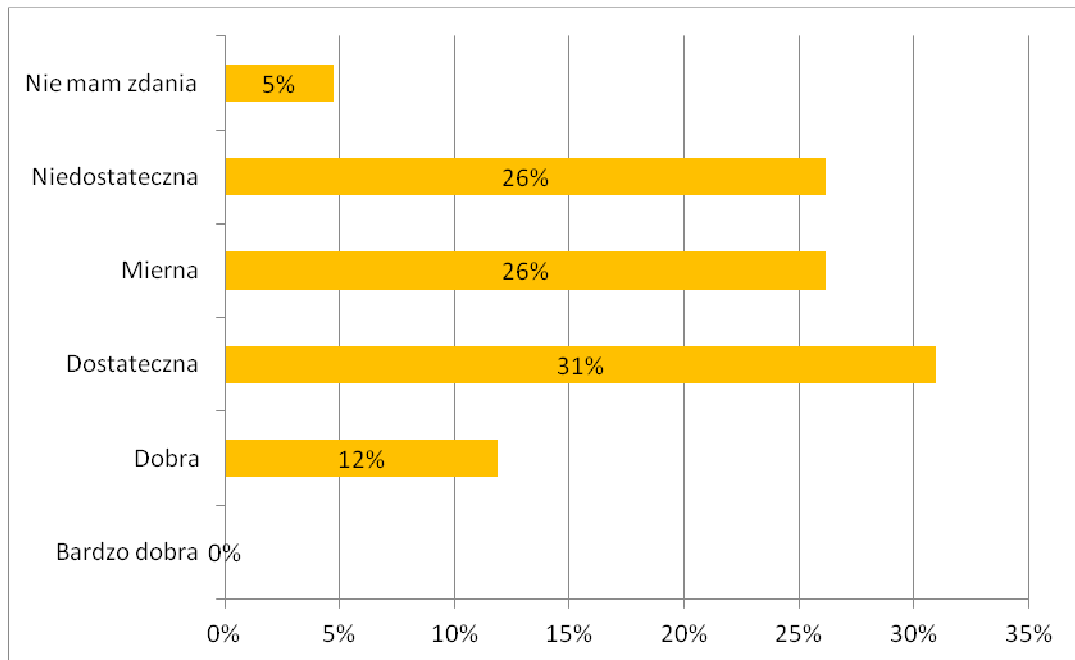
Źródło: opracowanie własne.

V.3.5.5. Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?

Mieszkańcom gminy Czerniewice zadano pytanie, czy działania gminy w zakresie zapewnienia odpowiedniej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci są wystarczające. Najwięcej respondentów, bo 31% z nich wyraziło opinie, że powyższa oferta jest dostateczna. Oceny negatywne (mierną i niedostateczną) wystawiło po 26% ankietowanych. Jedynie 12% z nich stwierdziło, że jest na poziomie dobrym. Nikt natomiast nie ocenił oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci na poziomie bardzo dobrym. Zdania w tej sprawie nie miało 5% badanych.

Dodatkowo respondenci wskazywali na brak placów zabaw w mniejszych miejscowościach, ale także w samych Czerniewicach.

Wykres 40. Ocena oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci na terenie gminy.

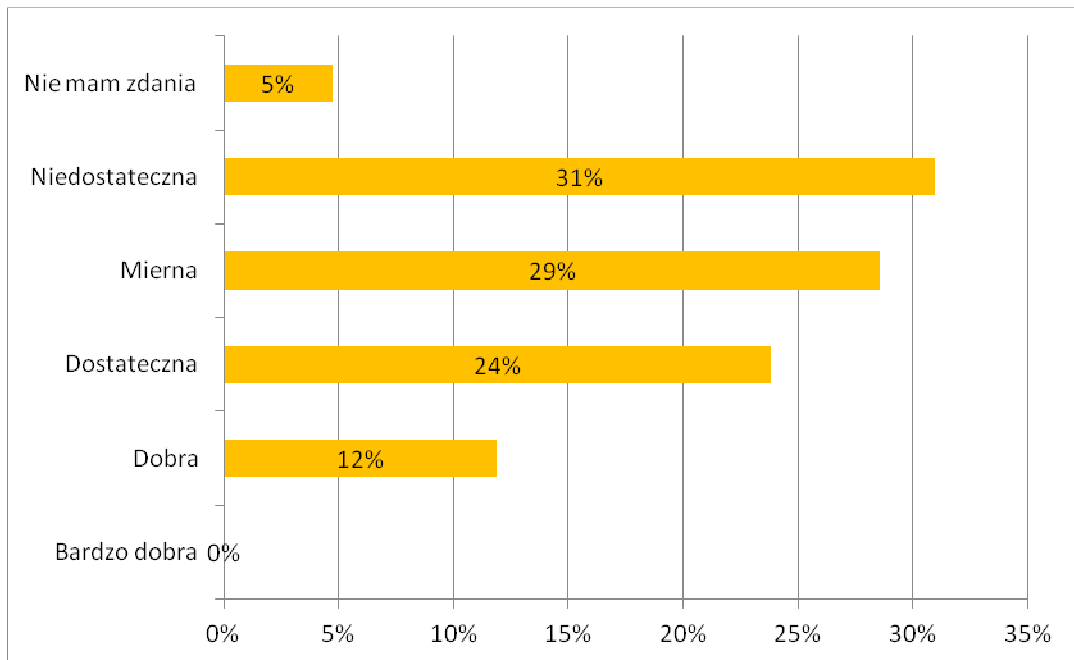
Źródło: opracowanie własne.

V.3.5.6. Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?

Kolejne pytanie dotyczyło tego samego problemu lecz w odniesieniu do młodzieży. Tym razem najwięcej respondentów, bo 31% z nich wyraziło opinie, że oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży jest niedostateczna. Oceny mierną wystawiło 29% ankietowanych. Zatem ponad połowa ankietowanych (60%) jest zdecydowanie niezadowolona ze stanu aktualnego. Następną w kolejności pojawiła się ocena dostateczna – 24% ankietowanych. Jedynie 12% z nich stwierdziło, że jest na poziomie dobrym. Podobnie jak w poprzednim pytaniu nikt nie ocenił oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży na poziomie bardzo dobrym. Zdania w tej sprawie nie miało 5% badanych.

Dodatkowo respondenci wskazywali na brak kina czy basenu oraz słabo rozwiniętej infrastruktury ścieżek rowerowych. Brak wystarczającego dostępu do boisk także bym wyszczególniany przez badane osoby.

Wykres 41. Ocena oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży na terenie gminy.

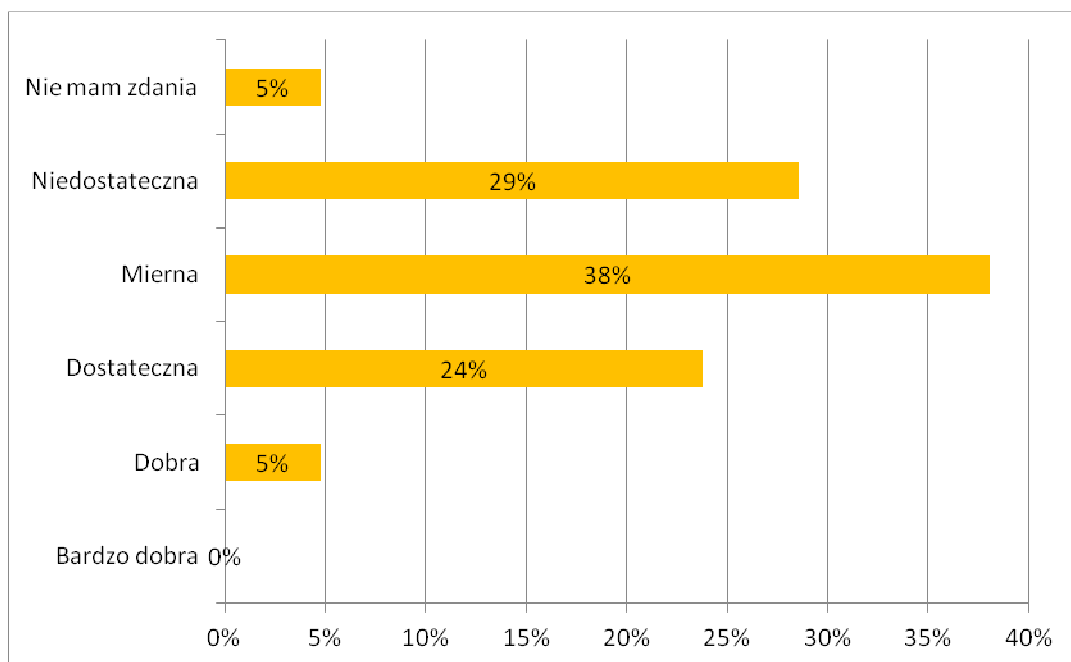
Źródło: opracowanie własne.

V.3.5.7. Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?

Kolejne pytanie dotyczyło osób dorosłych i oferty spędzania wolnego czasu dla nich na terenie gminy Czerniewice. Tym razem najwięcej respondentów, bo 38% z nich wyraziło opinie, że oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży jest mierna. Oceny niedostateczną wystawiło 29% ankietowanych. Zatem po raz kolejny ponad połowa ankietowanych (67%) jest zdecydowanie niezadowolona ze stanu aktualnego. Następna w kolejności pojawiła się ocena dostateczna – 24% ankietowanych. Jedynie 5% z nich stwierdziło, że powyższa oferta jest na poziomie dobrym. Podobnie jak w poprzednich pytaniach nikt nie wystawił oceny bardzo dobrej. Zdania w tej sprawie nie miało 5% badanych.

Dodatkowo respondenci w tym wypadku wskazywali te same braki jak na przykład brak kina czy basenu oraz słabo rozwinięta infrastruktura ścieżek rowerowych, parków i skwerów oraz niedostateczna infrastruktura sportowa gminy.

Wykres 42. Ocena oferty spędzania wolnego czasu dla dorosłych na terenie gminy.

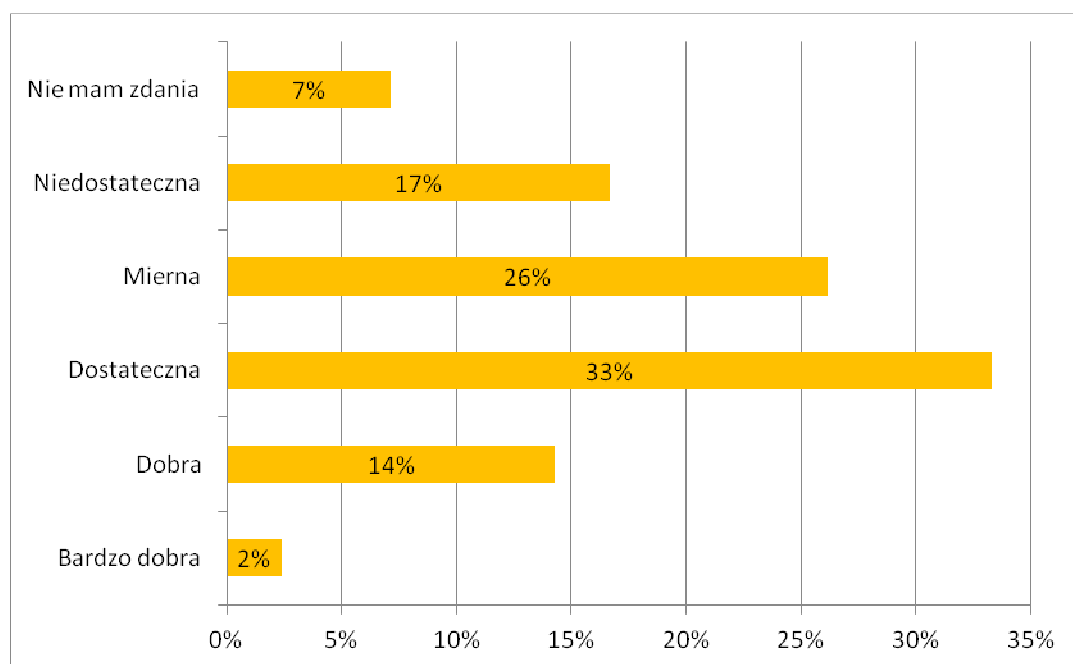

Źródło: opracowanie własne.

V.3.5.8. Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?

Kolejne pytanie dotyczyło oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów na terenie gminy. Tym razem osiągnięto w pewnym stopniu lepsze oceny niż w trzech poprzednich pytaniach. Najwięcej respondentów oceniło badaną kwestię na poziomie dostatecznym (33%). Kolejną najczęściej wskazywaną oceną była ocena mierna – 26% oraz niedostateczna – 17%. Niemal 15% z ankietowanych stwierdziło, że powyższa oferta jest na poziomie dobrym, a jedynie 2% stwierdziło, że bardzo dobrym. Zdania w tej sprawie nie miało tym razem 7% badanych.

Wykres 43. Ocena oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów na terenie gminy.

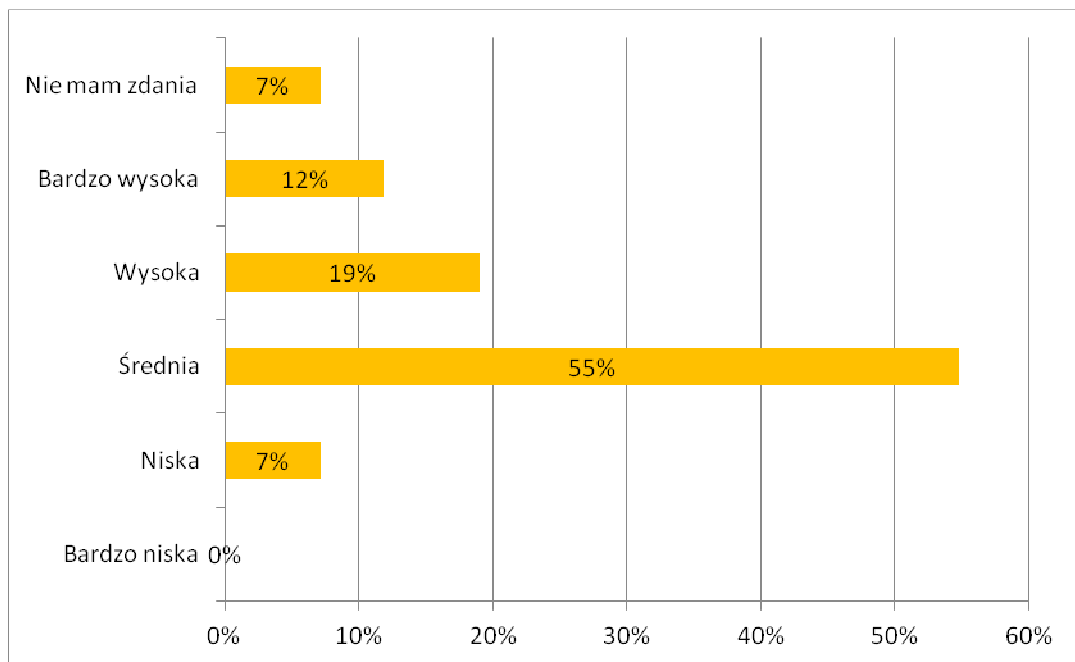

Źródło: opracowanie własne.

V.3.5.9. Jak oceniasz skalę występowania w gminie alkoholizmu (1-bardzo niska, 2-niska, 3-średnia, 4-wysoka, 5-bardzo wysoka)?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy zostali zapytani czy na terenie gminy występują i na jaką skalę problemy związane z alkoholizmem. Ponad połowa mieszkańców uważa, że skala występowania tego typu problemu jest średnia (55%), co może świadczyć także o braku wiedzy na ten temat. 19% respondentów jest zdania, że problem dotyczy dużej ilości osób, natomiast poziom alkoholizmu na terenie gminy Czerniewice jako bardzo wysoki oceniło 12% ankietowanych. Żadna osoba z respondentów nie wskazała odpowiedzi mówiącej, że problem alkoholizmu wśród mieszkańców nie występuje. Zdania w tej kwestii nie miało 7%. Sytuację przedstawia poniższy wykres:

Wykres 44. Ocena skali występowania w gminie alkoholizmu.

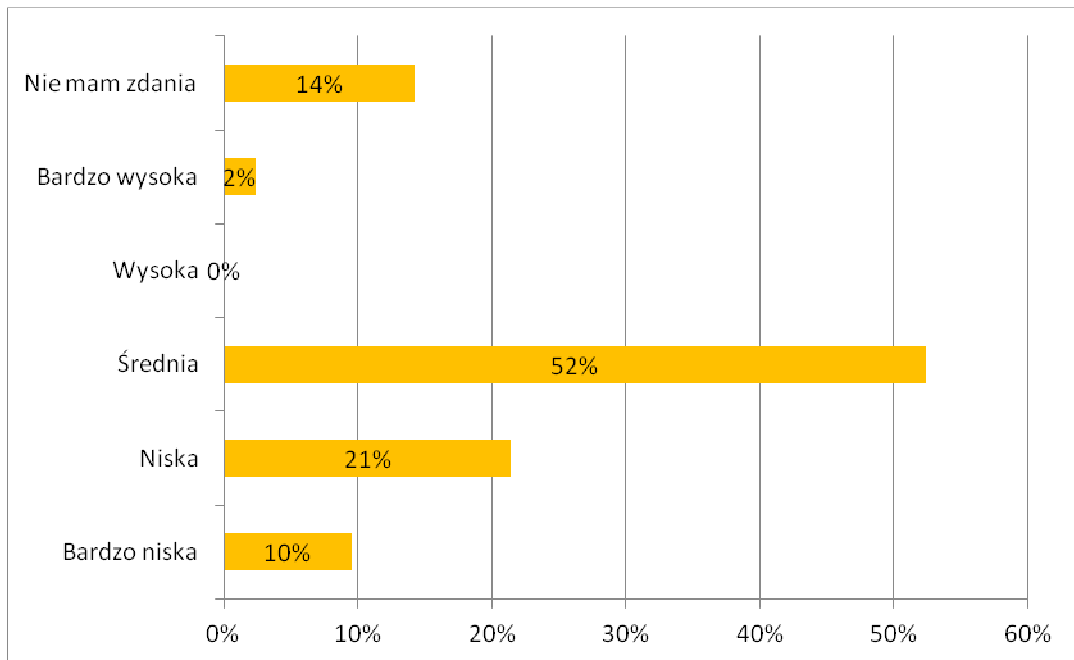

Źródło: opracowanie własne.

V.3.5.10. Jak oceniasz skalę występowania w gminie przemocy w rodzinie (1-bardzo niska, 2-niska, 3-średnia, 4-wysoka, 5-bardzo wysoka)?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy zostali zapytani czy na terenie gminy występują i na jaką skalę problemy związane z faktem przemocy w rodzinie. Ponad połowa mieszkańców uważa, że skala występowania tego typu problemu jest średnia (52%), co może świadczyć także o braku wiedzy na ten temat. 21% respondentów jest zdania, że problem dotyczy małej ilości rodzin, natomiast poziom występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy Czerniewice jako bardzo niski oceniło 10% ankietowanych. Żadna osoba z respondentów nie wskazała odpowiedzi mówiącej, że skala przedmiotowego problemu jest wysoka. Jednie 2% badanych stwierdziła, że problem jest dość znaczący. Zdania w tej kwestii nie miało 14%. Sytuację przedstawia poniższy wykres:

Wykres 45. Ocena skali występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy Czerniewice.

Źródło: opracowanie własne.

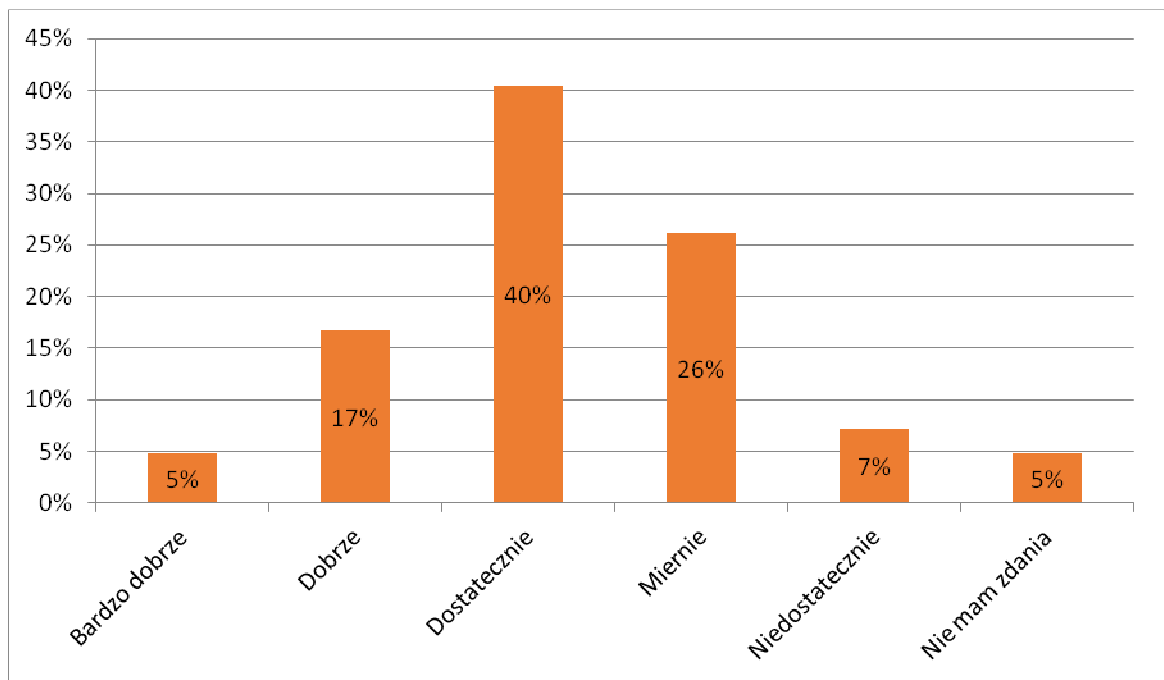
V.3.6. Turystyka

V.3.6.1. Jak oceniasz atrakcyjność turystyczną gminy (ilość i jakość zabytków, miejsc atrakcyjnych pod względem przyrodniczym, stan środowiska naturalnego, obszary chronione i rezerваты, ścieżki przyrodnicze i edukacyjne)?

Respondentów poproszono o ocenę atrakcyjności turystycznej gminy Czerniewice. Największa liczba ankietowanych stwierdziła, iż atrakcyjność turystyczna jest dostateczna (40%). 26% ankietowanych wystawiła ocenę mierną, natomiast 17% ocenę dobrą. Ocenę niedostateczną zdecydowało się wystawić 7% ankietowanych. Zdania na ten temat nie miało 5% badanych osób. Taki sam odsetek ankietowanych uznał atrakcyjność turystyczną gminy jako bardzo dobrą.

Mieszkańcy wyraźnie zauważają potrzebę doinwestowania infrastruktury turystycznej, przez co można wnioskować, że widzą w niej szansę na dalszy rozwój gminy.

Wykres 46. Ocena atrakcyjności turystycznej gminy Czerniewice.

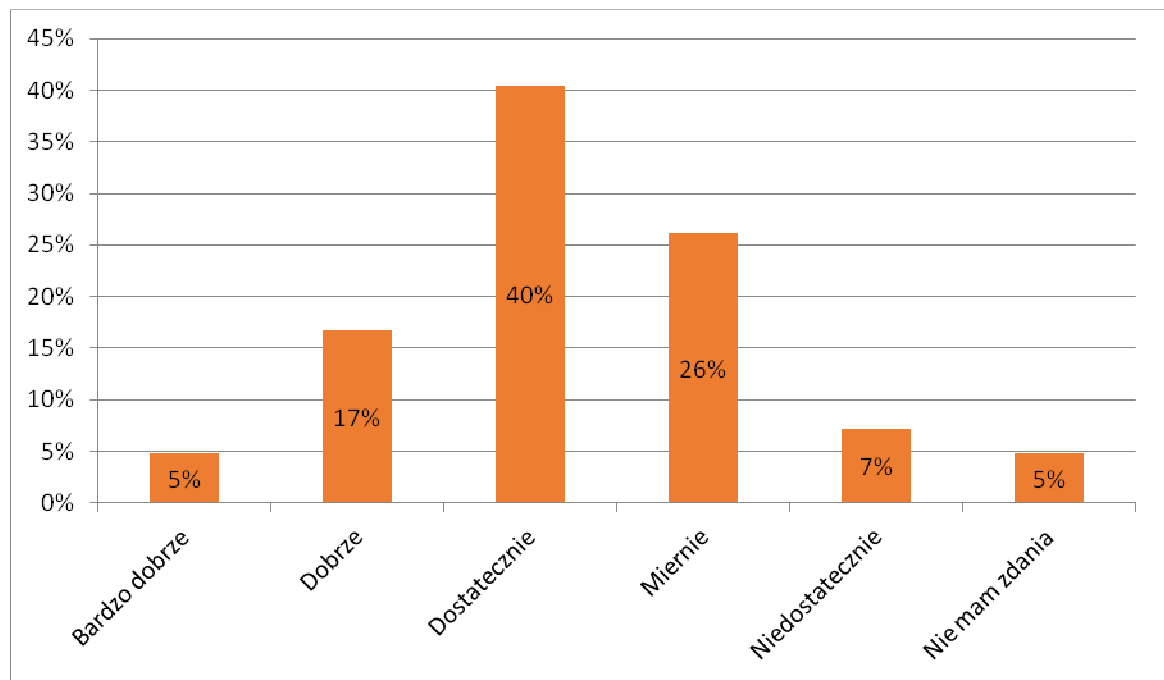
Źródło: opracowanie własne.

V.3.6.2. Jak oceniasz poziom bazy turystyczno – wypoczynkowej (baza noclegowa, gastronomiczna)?

Respondentów poproszono o ocenę stanu infrastruktury turystycznej na terenie gminy Czerniewice. Największa liczba ankietowanych stwierdziła, iż niezbędne są nowe atrakcje turystyczne (51,85%). Podobnie duża ilość respondentów uznała, iż niezbędne są większe nakłady finansowe (36,11%). Zdania na ten temat nie miało 12 osób, czyli 11,11%. Jedynie jedna osoba z badanych uznała infrastrukturę turystyczną za odpowiednio rozwiniętą, co stanowi 0,93% wszystkich ankietowanych.

Mieszkańcy wyraźnie zauważają potrzebę doinwestowania infrastruktury turystycznej, przez co można wnioskować że widzą w niej szansę na dalszy rozwój gminy.

Wykres 47. Ocena poziomu bazy turystycznej gminy Czerniewice.

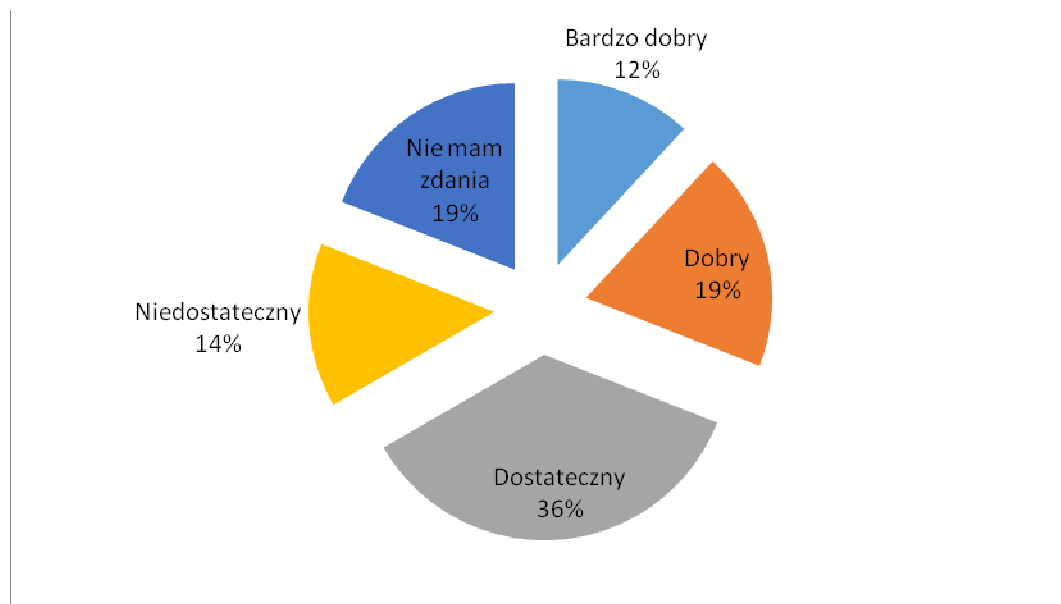
Źródło: opracowanie własne.

V.4. Stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Mieszkańcy gminy zostali poproszeni o ocenę zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. Najwięcej ankietowanych, bo ponad jedna trzecia z nich (36%) oceniła zaangażowanie władz na poziom „dostateczny”, natomiast 19% na „dobry”. Ocenę niedostateczną wystawiło 14% badanych, natomiast 12% oceniło władze lokalne na „bardzo dobry”. 19% z ankietowanych nie miało zdania w przedmiotowej kwestii.

Powyższe wyniki nie wskazują jednomyślnie na konkretną ocenę. Duża liczba osób, która zaznaczyła ocenę dostateczną może wskazywać na niezdecydowanie bądź brak zainteresowania ankietowanych faktem zaangażowania i kierunków działań władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów mieszkańców. Opisaną sytuację przedstawia poniższy wykres.

Wykres 48. Ocena stopnia zaangażowania władz lokalnych.

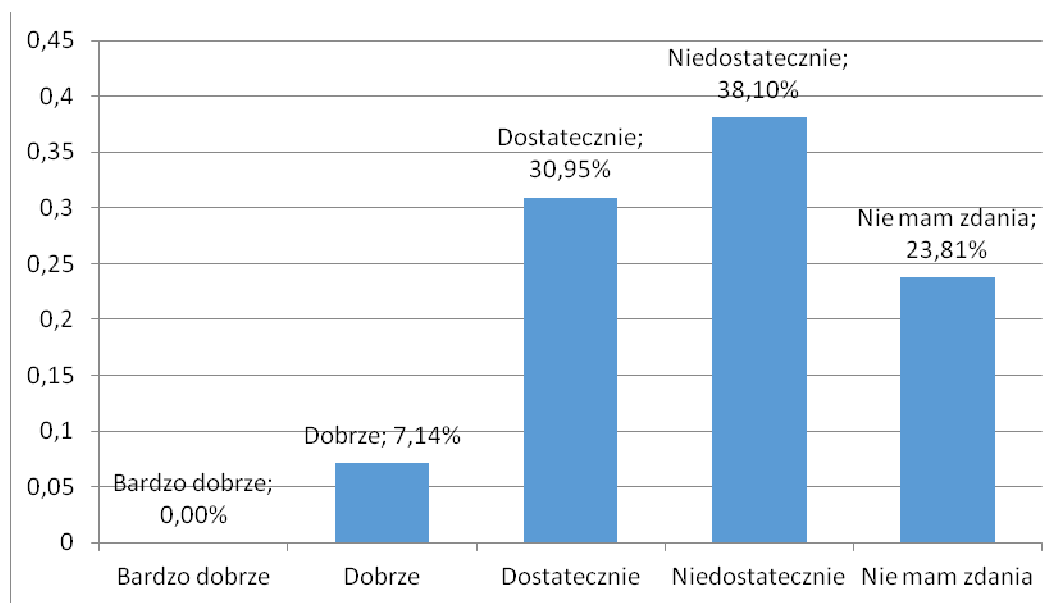
Źródło: opracowanie własne.

V.5. Ocena działalności gminy na rzecz osób niepełnosprawnych.

Ocenię podlegały działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych np. likwidacja barier architektonicznych. Dobrze oceniło je jedynie 7,14% badanych, 30,95% oceniło te działania dostatecznie natomiast aż 38,10% oceniło te działania niedostatecznie. Żadna z ankietowanych osób nie oceniła działań gminy na rzecz osób niepełnosprawnych na poziomie bardzo dobrym. Zdania nie miało 23,81% respondentów.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż świadomość mieszkańców w tej kwestii jest raczej wysoka. Najwięcej ankietowanych stwierdziło, że jest brak jakichkolwiek ułatwień i udogodnień dla osób niepełnosprawnych co może w dłuższej perspektywie czasu powodować wykluczenie takich osób ze społeczności lokalnej.

Wykres 49. Ocena działalności gminy na rzecz osób niepełnosprawnych.

Źródło: opracowanie własne.

V.6. Cel na jaki powinny zostać przeznaczone pieniądze z budżetu gminy w latach 2015 – 2020.

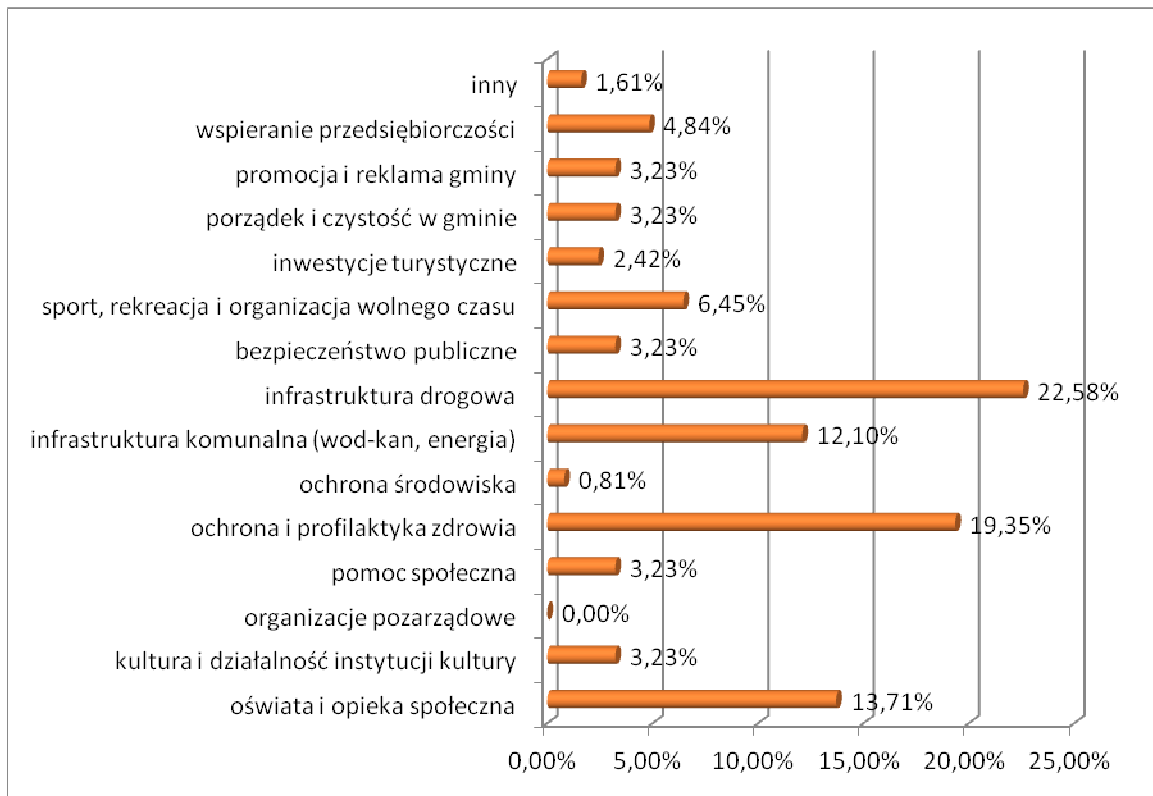
Mieszkańców gminy Czerniewice zapytano, jakie ich zdaniem inwestycje powinny zostać sfinansowane z budżetu gminy w latach 2015 – 2020. Ankietowani mogli zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi. Najczęściej pojawiała się odpowiedź „infrastruktura drogowa”, „ochrona i profilaktyka zdrowia” oraz „oświata i opieka przedszkolna”. Najmniej popularne były odpowiedzi: „organizacje pozarządowe”, „inwestycje turystyczne” oraz „ochrona środowiska”. Poniżej lista odpowiedzi z punktami procentowymi:

1. Infrastruktura drogowa: 28 osób, 22,58%;
2. Ochrona i profilaktyka zdrowia: 24 osób, 19,35%;
3. Oświata i opieka przedszkolna: 17 osób, 13,71%;
4. Infrastruktura komunalna (wod-kan, energia): 15 osób, 12,10%;
5. Sport, rekreacja i organizacja wolnego czasu: 8 osoby, 6,45%;
6. Wspieranie przedsiębiorczości: 6 osoby, 4,84%;
7. Kultura i działalność instytucji kultury: 4 osób, 3,23%;
8. Pomoc społeczna: 4 osób, 3,23%;

- 9. Bezpieczeństwo publiczne: 4 osób, 3,23%;
- 10. Porządek i czystość w gminie: 4 osób, 3,23%;
- 11. Promocja i reklama gminy: 4 osób, 3,23%;
- 12. Inwestycje turystyczne: 3 osób, 2,42%;
- 13. Inny: 2 osób, 1,61%;
- 14. Ochrona środowiska: 1 osób, 0,81%;
- 15. Organizacje pozarządowe: 0 osób, 0,00%;

Wśród odpowiedzi „inne” pojawiały się: budowa przedszkola oraz place zabaw i świetlice w miejscowościach oddalonych od Czerniewic. Sytuację opisaną powyżej ilustruje wykres:

Wykres 50. Cel, na jaki powinny zostać przeznaczone środki z budżetu gminy w latach 2015-2020.

Źródło: opracowanie własne

V.7. Przedsięwzięcia, które powinny zostać zrealizowane w gminie w latach 2015 – 2020.

Poproszono respondentów, aby wskazali trzy przedsięwzięcia, które ich zdaniem powinny zostać zrealizowane w gminie w latach 2015 – 2020. Pośród pojawiających się odpowiedzi najczęściej występowały:

1. Poprawa warunków drogowych w gminie – modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy;
2. Budowa przedszkola;
3. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia na terenie gminy – powstanie gabinetów specjalistycznych;
4. Rozbudowa i modernizacja instalacji sanitarnych – kanalizacja i wodociągi;
5. Powstanie nowych zakładów pracy – pozyskanie nowych inwestorów;
6. Budowa żłobka;
7. Realizacje w infrastrukturę na rzecz osób niepełnosprawnych;
8. Budowa ogólnie dostępnego basenu na terenie gminy;
9. Remont Szkoły w Czerniewicach;
10. Odrestaurowanie starego kościoła w Czerniewicach;
11. Rozbudowa bazy gastronomicznej;
12. Modernizacja komunikacji zbiorowej gminy;
13. Inwestycje w promocję i reklamę gminy;
14. Dodatkowe zajęcia pozalekcyjne;
15. Rewitalizacja parków i skwerów na terenie gminy;
16. Budowa elektrowni wodnej;
17. Budowa i rozbudowa gazociągów na terenie gminy;
18. Rozwój infrastruktury turystycznej i agroturystycznej;
19. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
20. Inwestycje w Odnawialne Źródła energii;
21. Wspieranie przedsiębiorczości;
22. Usprawnienie pracy Urzędu Gminy w Czerniewicach;

V.8. Mocne strony gminy Czerniewice.

Respondenci zostali poproszeni o wymienienie trzech kluczowych atutów gminy. W opinii mieszkańców główne zalety ich gminy to:

1. Lokalizacja gminy przy drodze krajowej S8 – łatwiejszy dostęp do dużych miast;
2. Walory krajobrazowe, nieskażone środowisko naturalne;
3. Duża ilość zabytków i miejsc atrakcyjnych turystycznie;
4. Rozwinięta infrastruktura wodociągowa;
5. Liczba szkół i poziom nauczania;
6. Bezpieczeństwo na terenie gminy;
7. Kultywowanie tradycji kulturalnych i ludowych;
8. Gminny Ośrodek Kultury;
9. Tereny inwestycyjne;

V.9. Słabe strony gminy Czerniewice.

W kolejnym punkcie respondenci zostali poproszeni o wymienienie trzech kluczowych braków, problemów, barier występujących w gminie. W opinii mieszkańców główne zalety ich gminy to:

1. Brak miejsc pracy – duże bezrobocie;
2. Słaba jakość infrastruktury drogowej;
3. Słaba jakość infrastruktury ochrony zdrowia;
4. Brak placów zabaw i terenów do aktywnego spędzania czasu dla dzieci i młodzieży;
5. Słabo rozwinięta sieć gastronomiczna i noclegowa;
6. Brak inwestorów oraz odpowiednich udogodnień dla potencjalnych przedsiębiorców;
7. Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna;
8. Niska produkcja rolna;
9. Brak świetlic dla dzieci ze szkół zlokalizowanych poza Czerniewicami;
10. Słaba jakość internetu;

11. Duże różnice pomiędzy ilością przeprowadzanych inwestycji w centrum gminy i na jej peryferiach;

Z porównania punktu V.8 jasno wynika, że mieszkańcy dostrzegają więcej słabych stron gminy. W obecnej władzy pokładane są duże nadzieje. Mieszkańcy zwracają uwagę, że wizerunek gminy ulega poprawie, dalsze inwestycje i pozyskiwanie funduszy unijnych z pewnością przyczynią się do poprawy warunków bytowych w gminie Czerniewice, a co za tym idzie zadowolenia społecznego.

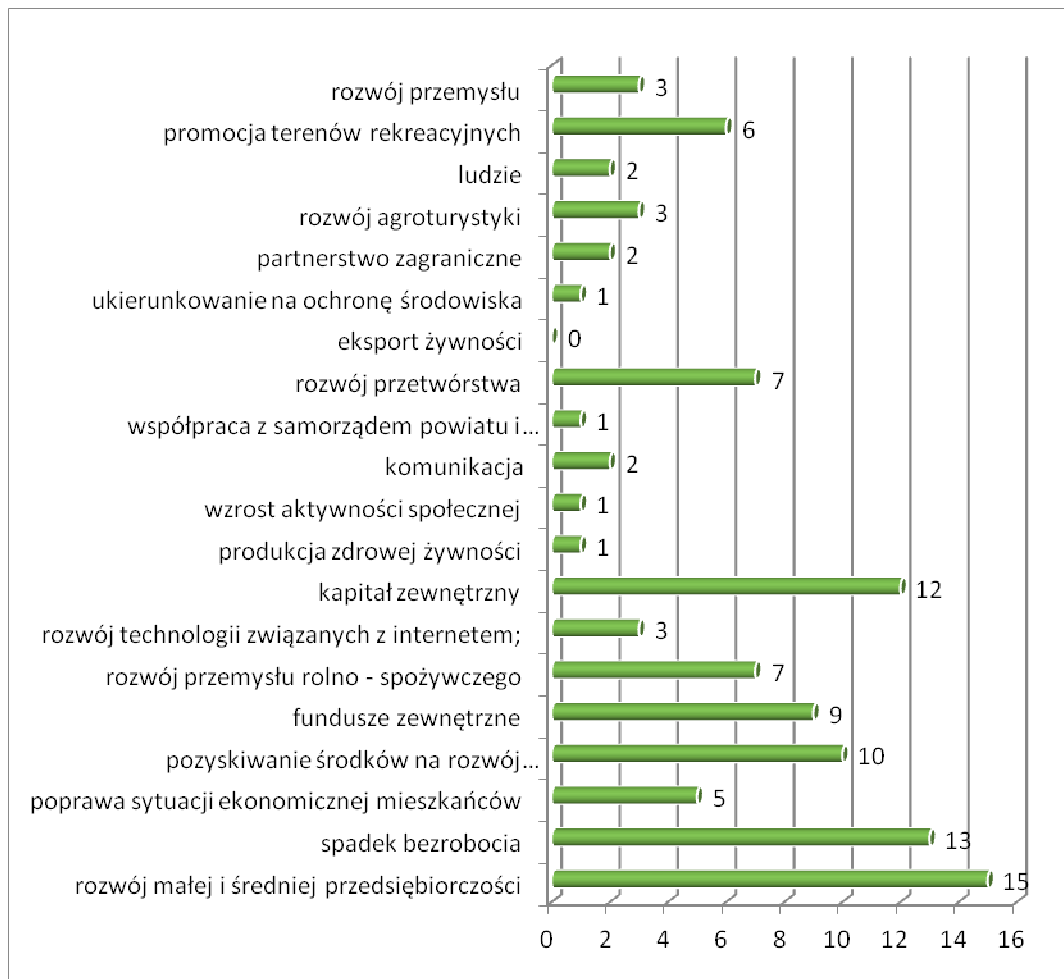
V.10. Kluczowe szanse gminy Czerniewice.

Mieszkańcy gminy Czerniewice zostali poproszeni, o określenie trzech szans, jakie stoją przed gminą m.in. w związku z możliwością pozyskania dofinansowania na inwestycje, w kolejnym okresie programowania unijnego 2014 – 2020. Poniżej odpowiedzi w kolejności od tej, która otrzymała najwięcej głosów respondentów:

- ❖ Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości – 15 głosów;
- ❖ Spadek bezrobocia – 13 głosów;
- ❖ Kapitał zewnętrzny – 12głosów;
- ❖ Pozyskiwanie środków na rozwój infrastruktury – 10 głosów;
- ❖ Fundusze zewnętrzne – 9 głosów;
- ❖ Rozwój przemysłu rolno – spożywczego – 7 głosów;
- ❖ Rozwój przetwórstwa – 7 głosów;
- ❖ Promowanie terenów rekreacyjnych – 6 głosów;
- ❖ Poprawa sytuacji ekonomicznej mieszkańców – 5 głosów;
- ❖ Rozwój technologii związanych z internetem – 3 głosów;
- ❖ Rozwój agroturystyki – 3 głosów;
- ❖ Rozwój przemysłu – 3 głosów;
- ❖ Ludzie – 2 głosów;
- ❖ Partnerstwo zagraniczne – 2 głosów;
- ❖ Komunikacja – 2 głosów;
- ❖ Ukierunkowanie na ochronę środowiska – 1 głos;
- ❖ Współpraca z samorządem powiatu i województwa – 1 głos;

- ❖ Wzrost aktywności społecznej – 1 głos;
- ❖ Produkcja zdrowej żywności – 1 głos.

Wykres 51. Kluczowe szanse rozwoju, jakie stoją przed gminą Czerniewice.

Źródło: opracowanie własne

V.11. Zagrożenia dla rozwoju gminy Czerniewice.

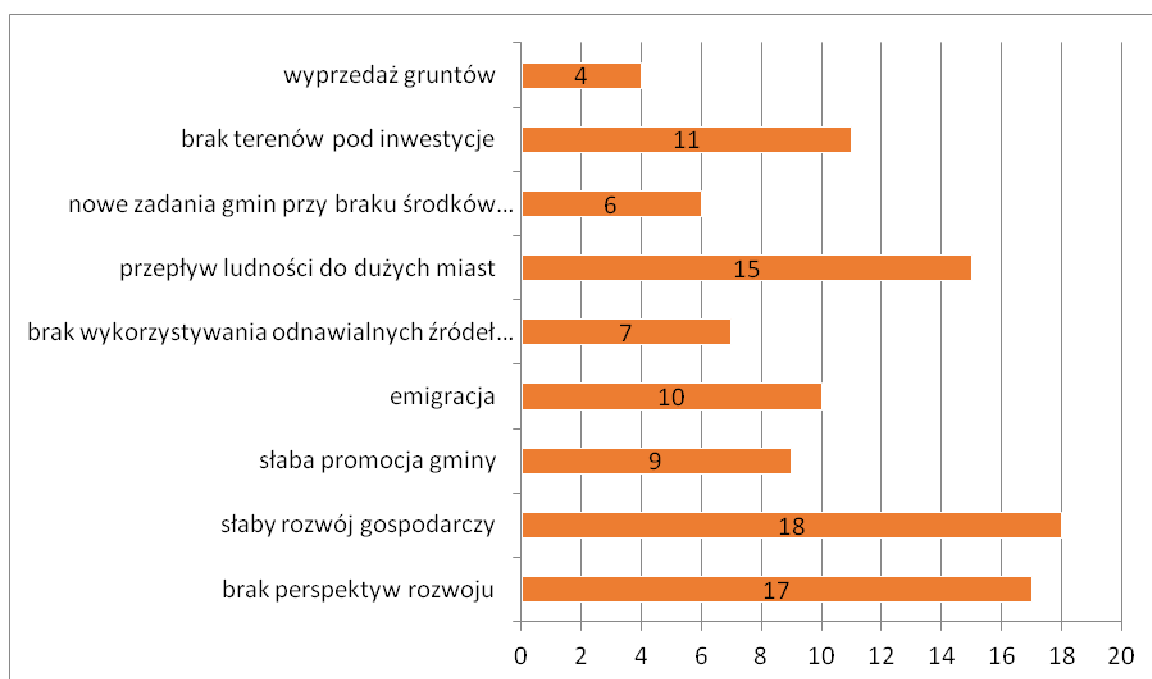
W kolejnym punkcie kwestionariusza poproszono mieszkańców o określenie trzech zagrożeń, które mogą stanowić przeszkodę w rozwoju gminy. Poniżej odpowiedzi, rozpoczynając od tej, która otrzymała najwięcej głosów ankietowanych:

- ❖ Słaby rozwój gospodarczy – 18 głosy;
- ❖ Brak perspektyw rozwoju – 17 głosy;
- ❖ Przepływ ludności do dużych miast – 15 głosów;

- ❖ Brak terenów pod inwestycje – 11 głosów;
- ❖ Emigracja – 10 głosów;
- ❖ Słaba promocja gminy – 9 głosów;
- ❖ Brak wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – 7 głosów;
- ❖ Nowe zadania gmin przy braku środków finansowych – 6 głosów;
- ❖ Wypzedaż gruntów – 4 głosy.

Poniżej wykres obrazujący odpowiedzi respondentów:

Wykres 52. Kluczowe zagrożenia dla rozwoju gminy Czerniewice.

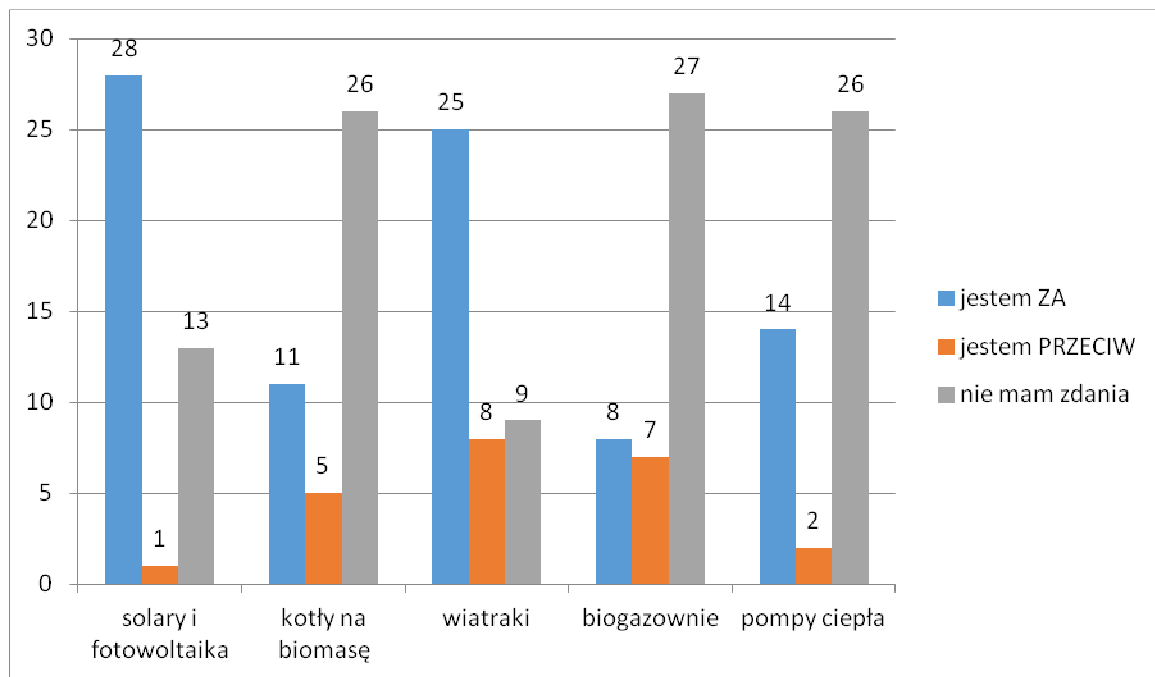

Źródło: opracowanie własne

V.12. Opinia dotycząca odnawialnych źródeł energii.

W związku z faktem, iż odnawialne źródła energii stanowią przedmiot dużego zainteresowania społecznego, a także, w związku z faktem, iż okres programowania unijnego na lata 2014 – 2020 kładzie duży nacisk na inwestycje związane z OZE, zapytano mieszkańców, co sądzą o solarach i fotowoltaice, kotłach na biomasę, wiatrakach, biogazowniach, pompach ciepła. Poniżej wykres obrazujący odpowiedzi:

Wykres 53. Opinia mieszkańców dotycząca OZE.

Źródło: opracowanie własne

Z powyższego wykresu wynika, iż niewielka liczba mieszkańców jest przeciwna inwestycjom w odnawialne źródła energii. Najwięcej przeciwników – 8 osób mają elektrownie wiatrowe, głównie z uwagi na duże obostrzenia prawne związane z ich budową, oraz niedogodności związane z bliskością wiatraków (np. hałas). Następnie w kolejności biogazownie – 7 osób przeciwnych, kotły na biomasę 5 osób, pompy ciepła 2 osoby oraz solary i fotowoltaika 1 osoba.

Największą liczbę zwolenników mają rozwiązania polegające na montażu instalacji solarnej i fotowoltaicznej (28 osób), oraz wiatraki (25 osób). Najmniej zwolenników znalazły kotły biogazownie (8).

Duża liczba ankietowanych nie ma zdania w sprawie odnawialnych źródeł energii. Wynikiem tego może być niska świadomość społeczna. Wiele osób nie wie, co kryje się za określeniem odnawialne źródła energii, oraz na czym polega ich działanie, a także jakie czerpać można korzyści w związku z oszczędnością energii. Najbardziej rozpowszechnionymi w naszym kraju źródłami energii odnawialnej są wiatraki, przez co też ta technologia jest najbardziej znana wśród ankietowanych i byli oni w stanie udzielić dzięki temu jasnej odpowiedzi.

V.13. Źródła informacji o działaniach podejmowanych przez władze gminy.

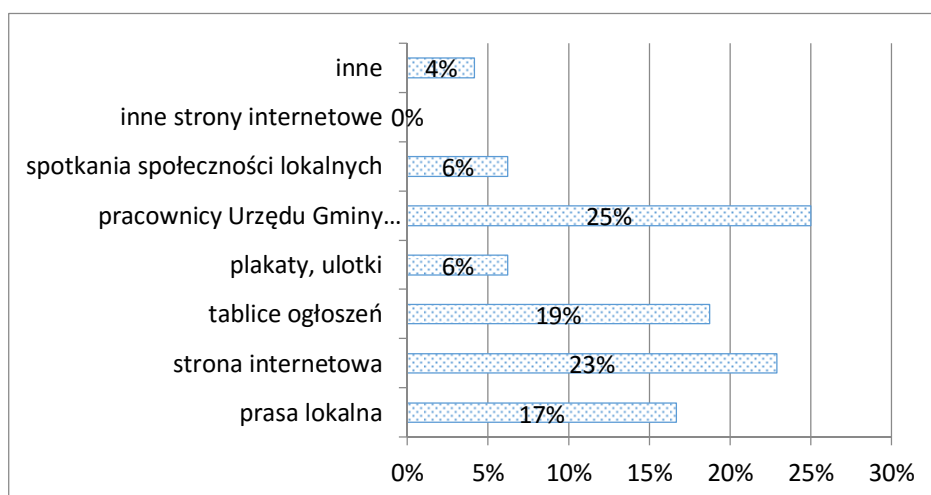
W ostatnim pytaniu kwestionariusza respondenci zostali poproszeni o wymienienie źródeł, z których najczęściej czerpią informacje o działaniach podejmowanych przez władze gminy Czerniewice, oraz o wydarzeniach lokalnych. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi można wymienić: pracownicy Urzędu Gminy w Czerniewicach 25%, strona internetowa 23%, tablice ogłoszeń 19%, prasa lokalna 17%, plakaty i ulotki 6% oraz spotkania społeczności lokalnych także 6%. Żadna osoba z ankietowanych nie wskazała innych stron internetowych.

Wśród odpowiedzi inne (4% respondentów) najczęściej pojawiały się:

- ❖ Rodzina/sąsiedzi/znajomi - plotki;
- ❖ Sesja Rady Gminy Czerniewice.

Dokładne wyniki prezentuje poniższy wykres:

Wykres 54. Źródła informacji o podejmowanych przez władze gminy działaniach.

Źródło: opracowanie własne

V.37. Wyniki badania.

Przystępując do badań ankietowych postawionych zostało kilka kluczowych pytań, na których znalezienie odpowiedzi przybliżyłoby obraz uwarunkowań wewnątrz gminy, jakie rzutują na poczucie komfortu życia jej mieszkańców. Analizę zastanych danych statystycznych, mimo że daje ona namacalny pogląd na funkcjonowanie gminy, warto uzupełnić o badania opinii ludzi, którzy w danej jednostce samorządowej mieszkają. Wyrażone w ten sposób opinie mogą wnieść wiele do procesu diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej analizowanej gminy.

Poniżej znajdują się wnioski wynikające z odpowiedzi na postawione na wcześniejszym etapie prac pytania.

- **Jaka w odczuciu mieszkańców jest jakość życia w gminie Czerniewice?**

Mieszkańcy gminy Czerniewice są na ogół zadowoleni z tego, że żyją w gminie i czują się z nią związani. Respondenci czują się bezpiecznie w gminie. Ankietowani w większości doceniają aspekty związane z funkcjonowaniem szeroko rozumianej sfery społecznej gminy (edukacja, kultura, aktywność społeczna). Głosy negatywne pojawiły się w obszarze opieki zdrowotnej, bezrobocia i zatrudnienia, infrastruktury drogowej wraz z ciągami pieszo-rowerowymi oraz edukacji na etapie przedszkolnym. Respondenci uważają, że trudno jest znaleźć dobrą pracę w gminie, brakuje specjalistycznej opieki medycznej, po którą trzeba się zgłosić do większych ośrodków jak np. Tomaszów Mazowiecki.

- **Jak mieszkańcy oceniają poszczególne aspekty funkcjonowania gminy?**

Z wypowiedzi mieszkańców gminy wynika, że są oni zadowoleni z tego, jak w gminie funkcjonuje sfera edukacji publicznej. Zarówno poziom edukacji w szkołach jak i stopień ich wyposażenia zostały ocenione relatywnie wysoko. Zauważono jednak niedobór oferty edukacyjnej na etapie przedszkolnym. Mieszkańcy są w większości zadowoleni z ilości dostępnej oferty kulturalnej. Przeważa jednak brak zadowolenia jeżeli chodzi o ofertę sportową, której zdecydowanie brakuje oraz aspekty kultury spędzania czasu wolnego w gminie. Respondenci doceniają możliwość skorzystania z lekarza pierwszego kontaktu, zaznaczają jednak słabą dostępność do nich ze względu na niewystarczającą ilość przychodni medycznych i zrobienia podstawowych badań w gminie. Mieszkańcy wymieniają także niewystarczający

dostęp do lekarzy specjalistów. W ich opinii standardy opieki zdrowotnej wymagają poprawy. W gminie brakuje programów ochrony zdrowia, w tym badań profilaktycznych oraz programów profilaktyki zdrowotnej.

W sferze infrastruktury technicznej, w opiniach respondentów stan dróg w gminie wymaga kompleksowej modernizacji. Mieszkańcy docenili jakość infrastruktury sanitarnej w postaci instalacji wodociągowej, dzięki szeregowi zrealizowanych inwestycji polegających na budowie bądź modernizacji wodociągów natomiast po raz kolejny wyrazili niezadowolenie w odniesieniu do jakości i dostępności instalacji kanalizacji sanitarnej.

Badani mieszkańcy wyrazili zadowolenie z funkcjonowania sfery środowiskowej gminy również estetyki i czystości oraz segregacji odpadów. Jednocześnie spory odsetek respondentów nie dostrzega potencjału turystycznego gminy i zaznacza niewystarczającą ilość atrakcji turystycznych, brak bazy noclegowo-gastronomicznej oraz słabą promocję gminnych atrakcji turystycznych.

Mieszkańcy w większości dostatecznie dobrze wypowiedzieli się o obecnych władzach gminy, zarządzaniu gminą oraz funkcjonowaniu Urzędu Gminy Czerniewice. Zaznaczono przydatność zrealizowanych już inwestycji, jednocześnie zauważono potrzebę realizacji kolejnych, zwiększając wykorzystanie funduszy unijnych i innych możliwości finansowania zewnętrznego.

- **Czy mieszkańcy utożsamiają się z gminą i angażują w jej życie?**

Badani mieszkańcy gminy Czerniewice raczej dość dobrze oceniają swoje zaangażowanie w działalność na rzecz gminy i aktywność społeczną. Wyraźnie zaznaczają fakt swojego zainteresowania przyszłością gminy .

Można stwierdzić, że mieszkańcy utożsamiają się z gminą, na terenie której zamieszkują. W większości są dość zadowoleni z faktu zamieszkania na terenie Gminy Czerniewice. Respondenci dostrzegają zmiany na lepsze, oczekując poprawy zauważalnych problemów, które dręczą gminę. Mieszkańcom zależy też na dalszym rozwoju zarówno gminy, jak i miejscowości, które zamieszkują.

VI. Analiza SWOT

Analiza uwarunkowań rozwojowych SWOT, mająca postać analizy silnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń, została opracowana na podstawie zdiagnozowanej w pierwszej części Strategii sytuacji społeczno – gospodarczej gminy Czerniewice oraz wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy.

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się gmina. Służy ona porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów własnych i wpływu otoczenia, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju.

Nazwa metody pochodzi od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – „S” silne strony (strengths), „W” słabe strony (weaknesses), „O” szanse (opportunities) i „T” zagrożenia (threats).

Rysunek 5. Schemat analizy SWOT.

Silne i słabe strony traktowane są, jako czynniki wewnętrzne, natomiast szanse i zagrożenia, jako czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie geograficzne; • Dobry stan środowiska naturalnego; • Porządek na terenie Gminy; • Dużo terenów leśnych; • Szlaki tranzytowe, bliskość autostrady A1, drogi krajowej S8 i nr 48; • Wysoki poziom zwodociągowania gminy; • Prorozwojowa polityka gminy i powiatu; • Bliskość Tomaszowa Mazowieckiego, Piotrkowa Trybunalskiego, Łodzi; • Dobrze wyposażone szkoły, sale gimnastyczne; • Dobry poziom edukacji; • Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców gminy; • Dobre warunki mieszkaniowe; • Brak dużego przemysłu, który ma wpływa na zanieczyszczenie środowiska; • Dość wysoki poziom bezpieczeństwa; • Dość wysoki stopień wykorzystania bazy kulturalnej; • Duży poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności ze znalezieniem zatrudnienia, mało miejsc pracy na terenie gminy; • Dojrzała struktura ludności; • Nienajlepszy stan nawierzchni dróg niewystarczająca ilość ciągów pieszo - rowerowych • Zaniedbane tereny zielone typu parki, skwery; • Słaba jakość gleb; • Brak zadłużenia gminy; • Infrastruktura techniczna ochrony zdrowia, nieodpowiadająca w pełni nowoczesnym standardom usług i niezadowalający standard obsługi pacjenta; • Brak programów ochrony zdrowia, badań profilaktycznych; • Niski poziom skanalizowania gminy; • Transport publiczny – brak dobrze zorganizowanego systemu komunikacji z najbliższymi ośrodkami i ościennymi gminami; • Brak atrakcyjnych inicjatyw dla młodzieży; • Niski stopień wykorzystania bazy sportowej i rekreacyjnej; • Brak organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży np. kolonie i zimowiska, ale także dla osób dorosłych; • Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna; • Mało terenów inwestycyjnych; • Mała liczba punktów handlowo – usługowych; • Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura edukacyjna gminy, szczególnie na poziomie przedszkolnym oraz brak szkolnictwa zawodowego; • Niewystarczające oświetlenie uliczne; • Mała ilość inwestorów;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość wykorzystania wsparcia finansowego UE przez firmy na inwestycje rozwojowe; • Możliwość skorzystania z doradztwa gospodarczego; • Rozwój współpracy terytorialnej, 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie tempa rozwoju gospodarczego; • Ograniczona wiedza na temat zewnętrznych środków pomocowych; • Skomplikowana procedura ubiegania się o środki z UE;

<p>międzysektorowej i międzyorganizacyjnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do tanich i preferencyjnych kredytów; • Nowe technologie, wyższy poziom specjalizacji; • Rosnący popyt na dobra i usługi; • Możliwość wypromowania produktów lokalnych, związana ze wzrostem zainteresowania produktami regionalnymi; • Korzystne położenie geograficzne; • Możliwość nawiązania współpracy zagranicznej; • Pojawienie się nowych instrumentów aktywizujących osoby bezrobotne; • Aktywizacja społeczna poprzez systematyczny rozwój usług kulturalnych i sportowych przy wykorzystaniu zewnętrznych środków pomocowych; • Wzrastająca świadomość ekologiczna; • Zainteresowanie zdrowym stylem życia, w tym zmiana przyzwyczajeń żywieniowych (powstanie rynku zbytu dla zdrowej, naturalnej żywności); • Zintegrowanie pomocy w zakresie ochrony zdrowia w gminie, w tym m.in. inwestycje infrastrukturalne oraz podniesienie standardu obsługi pacjenta; • Rosnący popyt na agroturystykę; • Inwestycje w infrastrukturę turystyczną, np. budowa ścieżek rowerowych, dostosowanie oferty do potrzeb mieszkańców oraz sprawny i efektywny system promocji; • Nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak efektywnej polityki państwa wspierającej sektor małych i średnich przedsiębiorstw; • Wysokie koszty i ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej; • Wysokie koszty stworzenia i utrzymania nowych miejsc pracy; • Wysokie wymagania jakościowe narzucane przez unijne dyrektywy; • Konkurencja ze strony podmiotów działających poza granicami gminy; • Postępujące zanieczyszczenie środowiska; • Zjawisko migracji zarobkowej; • Malejąca liczba mieszkańców gminy - utrzymująca się od kilku lat malejąca tendencja przyrostu naturalnego; • Zmiany w strukturze ludności gminy, polegające w niedalekiej przyszłości na wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji; • Emigracja młodych i wykształconych osób; • Rosnący odsetek mieszkańców gminy, którzy długotrwale pozostają bez pracy; • Zagrożenie wzrostu zjawisk patologicznych w społeczności lokalnej; • Ograniczone środki budżetu gminy na dofinansowanie placówek oświatowych i kulturalnych; • Ograniczone środki finansowe na organizację imprez sportowych i kulturalnych; • Zagrożenie degradacją stanu jakości wód z powodu nieuporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej; • Nowe zadania gmin przy braku środków finansowych.
--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie opracowanego raportu z ankiet

VII. Wizja i misja rozwoju gminy Czerniewice

Wizja rozwoju Gminy Czerniewice stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2020 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota gminy, tj. władze samorządowe oraz ich partnerzy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina Czerniewice. Wskazuje ona zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

WIZJA GMINY CZERNIEWICE

W 2020 roku Gmina Czerniewice to gmina wychodząca naprzeciw oczekiwaniom społeczności lokalnej oraz zaspokajająca w pełni ich potrzeby.

Korzystając z położenia przy ważnych szlakach komunikacyjnych oraz niewielkiej odległości od dużych centrów regionalnych, podnosi stale jakość i dostępność do oferowanych usług publicznych i atrakcji turystycznych jak i kulturalnych.

Sprawne zarządzanie publiczne, współpraca samorządów, przedstawicieli sektora biznesu i organizacji pozarządowych zapewniają wysoką jakość i dostępność usług publicznych.

Bogate walory przyrodniczo-kulturowe oraz zróżnicowana oferta rekreacyjno-turystyczna Gminy przyciągają turystów. Poprzez wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii gmina oferuje także mieszkańcom i turystom doskonałej jakości powietrze.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju Gminy Czerniewice. Określa ona również rolę władz samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Czerniewice do roku 2020, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego – liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców, itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju Gminy, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

MISJA ROZWOJU GMINY CZERNIEWICE

Misją Gminy Czerniewice jest zintegrowana, kompleksowa i partnerska współpraca wszystkich lokalnych i ponadlokalnych partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy. Zapewnienie naszym mieszkańcom wysokiego poziom bezpieczeństwa, dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, możliwości poszerzania wiedzy i satysfakcjonującej pracy, a także atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego staje się priorytetem w procesie rozwoju gminy Czerniewice. Turystom i gościom oferujemy wysoką jakość usług turystycznych i rekreacyjnych, bazujących na bogactwie lokalnego dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego.

VIII. Plan operacyjny

Obszary strategiczne, wyszczególnione w ramach strategii, wynikają z przyjętej wizji rozwoju gminy Czerniewice do 2020 roku i zdefiniowanych wyzwań rozwojowych.

Biorąc pod uwagę nakreślone przez mieszkańców Gminy Czerniewice problemy oraz analizując mocne strony gminy można zdefiniować główne cele Strategii Rozwoju gminy, a także działania, które będą przeprowadzone w przyszłości. Wyodrębniono zatem cztery obszary, które są względem siebie równoważne:

OBSZAR 1. Edukacja i gospodarka

OBSZAR 2. Kultura, turystyka i rekreacja

OBSZAR 3. Usługi publiczne

OBSZAR 4. Zarządzanie rozwojem gminy

Dla każdego ze strategicznych obszarów rozwoju sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie 2020 roku), z którego wynikają cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki interwencji – przykładowe zadania i projekty do realizacji. Należy je traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty gminy Czerniewice w perspektywie długofalowej.

Rysunek 6. Struktura celów Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 - 2020

EDUKACJA I GOSPODARKA	KULTURA, TURYSTYKA I REKREACJA	USŁUGI PUBLICZNE	ZARZĄDZANIE ROZWOJEM GMINY
Cel strategiczny I – silna gospodarka lokalna oparta na kapitale intelektualnym i efektywnym systemie edukacji oraz aktywności zawodowej mieszkańców	Cel strategiczny II - Silna tożsamość lokalna oraz wykorzystanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy opartej na dziedzictwie przyrodniczym	Cel strategiczny III – Wysoka jakość życia mieszkańców gminy oparta na rozwiniętym systemie usług publicznych	Cel strategiczny IV – sprawny i efektywny system zarządzania publicznego oparty na partnerstwie i odpowiednim wykorzystaniu zasobów
Cel operacyjny 1.1. Dostosowana infrastruktura edukacyjna do potrzeb mieszkańców	Cel operacyjny 2.1. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno – sportowej	Cel operacyjny 3. 1. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze zdrowotnym, publicznym i społecznym	Cel operacyjny 4.1. Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego
Cel operacyjny 1.2. Efektywny system edukacji, wspierający rozwój kapitału intelektualnego i zatrudnienia	Cel operacyjny 2.2. Wzmocnienie promocji walorów gminy celem zwiększenia ruchu turystycznego	Cel operacyjny 3.2. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego poprzez wykorzystanie rozwiązań proekologicznych i OZE	Cel operacyjny 4.2 Sprawny system zarządzania i skuteczna promocja
Cel operacyjny 1.3. Minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez rozwój infrastruktury gospodarczej	Cel operacyjny 2.3. Wsparcie dla rozwoju turystyki	Cel operacyjny 3.3. Poprawa infrastruktury technicznej i komunalnej gminy	
		Cel Operacyjny 3.4. Wzrost dostępności komunikacyjnej gminy	

Źródło: opracowanie własne

Obszar Edukacja i gospodarka – Cel strategiczny I – silna gospodarka lokalna oparta na kapitale intelektualnym oraz efektywnym systemie edukacji i aktywności zawodowej mieszkańców.

Aby kapitał ludzki stał się otwarty, kreatywny i konkurencyjny niezbędne jest również zapewnienie edukacji na najwyższym poziomie we wszystkich grupach wiekowych lokalnego społeczeństwa. W przypadku gminy Czerniewice szczególnie ważne jest poszerzenie dostępu do edukacji na poziomie przedszkola. Ważnym elementem jest także poszerzanie wiedzy mieszkańców gminy z zakresu przedsiębiorczości i możliwości uzyskania wsparcia nie tylko u osób dorosłych, ale przede wszystkim u dzieci i młodzieży.

Niekorzystnym zjawiskiem jest niewątpliwie rosnący poziom bezrobocia. Narzędzia bezpośrednie do walki z bezrobociem są w posiadaniu ustawodawcy, na szczeblu krajowym i powiatowym. Gmina także może wesprzeć podejmowanie działań w kierunku zapobiegania oraz zmniejszania skutków bezrobocia. Zjawisko bezrobocia generuje szereg negatywnych skutków społecznych, m.in. pogorszenie standardu życia, zagrożenia w sferze psychologicznej człowieka, a także ma bezpośredni wpływ na kondycję gospodarczą gminy, migracje zarobkowe. Preferowanym kierunkiem podjęcia działań naprawczych w tej sferze będzie stymulowanie aktywności zawodowej poprzez m.in. podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych wraz z wdrożeniem systemu doradztwa zawodowego.

Na terenie Gminy najbardziej rozpowszechnioną formą działalności gospodarczej są mikroprzedsiębiorstwa. Gmina zatem powinna skierować działania właśnie w kierunku umacniania pozycji tych przedsiębiorstw, a także ułatwienia i stymulacji powstawania nowych. Kluczowym zadaniem jest stymulowanie rozwoju i wzrost konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez m.in. zapewnienie wsparcia instytucjonalnego, systemu profesjonalnych szkoleń i doradztwa oraz stworzenie platformy wymiany informacji branży naukowej z przedsiębiorcami. Ważnym elementem jest też pozyskiwanie nowych, dużych inwestorów, którzy także mogą mieć pozytywny wpływ na rozwój sektora MŚP, chociażby poprzez outsourcing.

W ramach realizacji CELU STRATEGICZNEGO I przewidziano następujące cele operacyjne:

1.1. Dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do potrzeb mieszkańców:

- a) Poszerzenie infrastruktury edukacyjnej na poziomie przedszkolnym poprzez modernizację istniejącego przedszkola oraz budowę nowego;
- b) Modernizacja sal dydaktycznych, placów zabaw i pozostałej infrastruktury edukacyjnej;

1.2. Efektywny system edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego i zatrudnienia:

- a) Doskonalenie kadry pedagogicznej;
- b) Tworzenie programów nauczania/poszerzenie oferty/współpraca z uczelniami wyższymi;
- c) Rozwój zajęć pozalekcyjnych w placówkach edukacyjnych;
- d) Promowanie zawodów technicznych w gimnazjach i szkołach podstawowych/rozwój kompetencji kluczowych;
- e) Organizacja kursów i szkoleń pozwalających na zdobycie czy uzupełnienia kwalifikacji zawodowych;
- f) Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie;
- g) Dopuszczenie bibliotek;

1.3. Minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez rozwój infrastruktury gospodarczej:

- a) Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego;
- b) Realizacja „miękkich” szkoleń dla mieszkańców – w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- c) Rozwój oferty oraz poprawa dostępności instrumentów wspierania mikro i małej przedsiębiorczości;
- d) Rozwój pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego;
- e) Współpraca z lokalnym biznesem w kreowaniu warunków do prowadzenia małej przedsiębiorczości;

- f) Planowanie i tworzenie stref aktywności gospodarczej, w tym m.in. we współpracy z podmiotami komercyjnymi;
- g) Współpraca w zakresie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz innych form stowarzyszeniowych, w szczególności ukierunkowanych na przedsiębiorców lokalnych;
- h) Rozwój oferty inwestycyjnej oraz poprawa standardów obsługi inwestorów;
- i) Wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych, m.in. poprzez wprowadzenie ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób planujących rozpocząć własną działalność gospodarczą;
- j) Wsparcie rozwoju nowoczesnych technologii.

Rysunek 7. Mierniki osiągnięcia celów - cel strategiczny I

Cel operacyjny	Mierniki	Źródło danych
1.1. Dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do potrzeb mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczniów na jedną grupę w przedszkolach oraz szkołach podstawowych; • Śledzenie miejsc w rankingu olimpiad, konkursów itp. uczniów z gminy Czerniewice. 	<p>Dane wewnętrzne</p> <p>Dane wewnętrzne</p>
1.2. Efektywny system edukacji, wspierający rozwój kapitału intelektualnego i zatrudnienia	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie; • Przeciętne wyniki sprawdzianu gimnazjalnego . 	<p>Dane OKE</p> <p>Dane OKE</p>
1.3. Minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez rozwój infrastruktury gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; • Liczba pracujących (wg faktycznego miejsca pracy) w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (bez prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne oraz podmiotów gospodarczych do 9 osób). 	<p>BDL GUS</p> <p>BDL GUS</p>

Źródło: opracowanie własne

Obszar Kultura, turystyka i rekreacja – Cel strategiczny II – silna tożsamość lokalna oraz wykorzystanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy opartej na dziedzictwie przyrodniczym.

Duży potencjał rozwojowy w sferze gospodarczej posiada sektor turystyki ze względu na bogate walory krajobrazowe gminy oraz jej wielokulturowy charakter i tradycje. Stworzenie pozytywnego wizerunku i marki daje możliwość rozwoju w wielu sferach życia mieszkańców gminy. Jest to przede wszystkim duży atut w działaniach na rzecz pozyskania inwestorów. Poważne wyzwanie dla władz gminy stanowi zwiększenie aktywności mieszkańców w sferze podjęcia działalności w turystyce, agroturystyce, poniesienie ich świadomości na temat dziedzictwa kulturowego i historii. Może to w sposób znaczący wesprzeć dochody mieszkańców, a także zdeterminować powstanie nowych miejsc pracy oraz wpłynąć na napęd lokalnej gospodarki. Wpływ jaki może wyrzucić rozwój tej dziedziny gospodarki jest nieoceniony:

- dostarczenie miejsc pracy lokalnemu rzemiosłu, usługom;
- napęd rynku zbytu produktów wytwarzanych na terenie gminy;
- zakwaterowanie turystów;
- zróżnicowanie oferty turystycznej.

Koniecznym jest wdrożenie profesjonalnej oferty turystycznej, której odbiorcami będą turyści z kraju i zagranicy. Działania podjęte w tym kierunku powinny wyrazić się w zwiększeniu efektywności wykorzystania lokalnego potencjału przyrodniczego, stworzeniu odpowiedniej, atrakcyjnej infrastruktury oraz przygotowania różnych alternatyw zagospodarowania czasu. Obecnie stan bazy noclegowo-gastronomicznej pozostawia wiele do życzenia, więc niezbędne są inwestycje także w tej sferze turystyki.

Rozwój w sektorze turystyki wspomogą również wykreowanie jednego, głównego produktu turystycznego będącego „wizytówką” gminy, a także wypracowanie modelu powtarzalnych imprez kulturalnych, które powinny przyjąć innowacyjną formułę.

Rozwój turystyki to także działania mające na celu renowację zabytków oraz rewitalizacja obszarów historycznie ważnych.

W ramach realizacji CELU STRATEGICZNEGO II przewidziano następujące działania:

2.1. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno - sportowej:

- a) Wzrost jakości bazy turystycznej poprzez rozwój szlaków pieszych, rowerowych oraz kulturowych;
- b) Rozwój, promocja oraz tworzenie nowych produktów turystycznych i kulturowych w oparciu o tradycje gminy i regionu;
- c) Rozwój szlaków turystycznych (m.in. pieszych, rowerowych, konnych czy kulturowych);
- d) Skuteczny system promocji walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy oraz wsparcie promocyjne produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych i twórczych;
- e) Organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice gminy;
- f) Rozwój turystyki rekreacyjno – sportowej;
- g) Rozwój bazy noclegowo – gastronomicznej;

2.2. Wzmocnienie promocji walorów gminy celem zwiększenia ruchu turystycznego:

- a) Poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków dziedzictwa kulturowego, zachowanie, rewaloryzacja i przeciwdziałanie procesowi ich degradacji oraz udostępnianie (ze szczególnym uwzględnieniem dni weekendowych);
- b) Współpraca z sektorem biznesu w zakresie wykorzystania potencjału ekonomicznego dziedzictwa kulturowego gminy (włączanie wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy, m.in. współpraca w zakresie organizacji różnorodnych imprez);
- c) Odtworzenie wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej szczególnie poprzez kultywowanie i promocję tradycji lokalnych, wspieranie lokalnych twórców;
- d) Inicjowanie i wspieranie działań, mających na celu rozbudzenie i podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa kulturowego, w tym m.in. badanie i dokumentowanie lokalnego i regionalnego dziedzictwa kulturowego.

2.3. Wsparcie dla rozwoju turystyki:

- a) Wsparcie dla rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej na terenie gminy;
- b) Wsparcie rozwoju branży usługowej, związanej z turystyką i działającą na rzecz turystów i mieszkańców gminy;
- c) Rozwój informacji turystycznej oraz materiałów i publikacji dotyczących walorów turystycznych gminy Czerniewice;
- d) Stała współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie promocji gminy.

Inicjowanie i wspieranie działań, mających na celu rozbudzenie i podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa kulturowego, w tym m.in. badanie i dokumentowanie lokalnego i regionalnego dziedzictwa kulturowego.

Rysunek 8. Mierniki osiągnięcia celów - cel strategiczny II

Cel operacyjny	Mierniki	Źródło danych
2.1. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno - sportowej	Liczba uczestników imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice gminy;	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Suma środków publicznych przeznaczonych na stworzenie bazy infrastruktury dla usług kulturalnych i rekreacyjno - sportowych	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Liczba produktów turystycznych na terenie gminy	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Długość oznakowanych tras turystycznych na terenie gminy	Bank danych lokalnych, GUS
2.2. Wzmocnienie promocji walorów gminy celem zwiększenia ruchu turystycznego	Liczba obiektów objętych działaniami konserwatorskimi i ochronnymi;	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa w budżecie gminy.	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy

	Liczba kampanii społecznych działań na celu podnoszenie społecznej świadomości w zakresie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
2.3. Wsparcie dla rozwoju turystyki	Liczba publikacji i komunikatów/informacji medialnych dot. oferty kulturalnej i rekreacyjno-wypoczynkowej gminy	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Gęstość bazy noclegowej (miejsca noclegowe na 1km ² lub miejsca noclegowe na 1tys. mieszkańców)	Bank danych lokalnych, GUS

Źródło: opracowanie własne

Obszar Usługi publiczne – Cel strategiczny III – wysoka jakość życia mieszkańców gminy oparta na rozwiniętym systemie usług publicznych

Rozwój szeroko pojętych usług publicznych ma służyć przede wszystkim poprawie warunków i jakości życia w gminie, a także przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego.

Najważniejszym elementem dla tego obszaru będzie zwiększenie dostępności i jakości oferowanych usług ochrony zdrowia w gminie. Niezbędne jest zwiększenie dostępności do lekarza pierwszego kontaktu poprzez uruchomienie kolejnej przychodni, dzięki czemu znacznemu skróceniu ulegnie czas oczekiwania na wizytę. Należy także zapewnić mieszkańcom gminy dostęp do lekarzy specjalistów na miejscu.

Niezwykle ważne jest także zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Rosnący popyt na energię oraz jej rosnące ceny, a przede wszystkim zanieczyszczenie środowiska są determinantem trendu intensyfikacji działań mających na celu zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii na całym świecie. Odnawialne źródła energii uzyskiwane z niekopalnych źródeł energii (wody, wiatru, promieniowania słonecznego, energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw), które mają techniczną możliwość zastosowania na terenie gminy powinny być promowane i wspierane, ponieważ są jak dotąd najskuteczniejszą metodą wpływającą na ochronę klimatu.

Ważnym zadaniem będzie również racjonalna gospodarka odpadami, ich zbiórka, transport, odzysk, unieszkodliwianie w przypadku braku możliwości zastosowania procesów recyklingu, a także dążenie do usprawnienia całego procesu oraz jego ciągły monitoring. W czasie, kiedy obowiązek „śmieciowy” został przeniesiony na gminy ważne jest, aby podjąć próbę edukacji mieszkańców w tym zakresie oraz wesprzeć przedsięwzięcia i inicjatywy związane z ekologią i ochroną środowiska.

Budownictwo w sferze infrastruktury sukcesywnie się rozwija. Inwestycje z lat poprzednich przyczyniły się do rozwoju infrastruktury drogowej, budowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, są to jednak obszary, które nadal wymagają nakładów inwestycyjnych, na terenie gminy brakuje również sieci gazowej. Zrównoważony rozwój w sferze infrastruktury technicznej będzie możliwy również dzięki poprawie infrastruktury i technologii informacyjno – komunikacyjnych. Powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu i usług elektronicznych wysokiej jakości znacznie poprawi komfort życia mieszkańców gminy, uczniów, ale również osób prowadzących działalność gospodarczą lub chcących ją uruchomić.

Kolejnym z istotnych zadań stojących przed gminą jest również wspieranie rozwoju i poprawy jakości gospodarki mieszkaniowej, poprawa standardu istniejących zasobów mieszkaniowych, rozwój infrastruktury mieszkalnictwa socjalnego.

W ramach realizacji CELU STRATEGICZNEGO III przewidziano następujące działania:

3.1. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze zdrowotnym, publicznym i społecznym:

- a) Wzrost jakości i dostępności usług ochrony zdrowia;
- b) Organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy;
- c) Organizowanie i wspieranie akcji informacyjno-uświadamiających dot. bezpieczeństwa w zakresie zdrowotnym i społecznym;
- d) Działania dostosowawcze w ramach polityki społecznej w kontekście starzenia się społeczeństwa (adaptacja działań do zmieniających się potrzeb społecznych, rozszerzenie oferty dla osób starszych);

- e) Wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych, w tym wyrównywanie szans w dostępie do edukacji oraz rynku pracy, a także likwidacja barier architektonicznych;
- f) Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym wśród dzieci i młodzieży;
- g) Poszerzanie monitoringu w miejscach publicznych;
- h) Wspieranie OSP w zakresie modernizacji strażnic oraz wyposażenia w sprzęt;
- i) Wspieranie policji w zakresie wyposażenia sprzętowego;
- j) Prewencja, edukacja i profilaktyka wśród dzieci i młodzieży – bezpieczeństwo na drodze, unikanie zagrożeń, pierwsza pomoc etc.;
- k) Kształtowanie i promocja postaw, aktywna edukacja na rzecz zdrowego i aktywnego stylu życia;
- l) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

3.2. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego poprzez wykorzystanie rozwiązań proekologicznych i OZE dla rozwoju gminy:

- a) Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (w tym m.in. fotowoltaika i kolektory słoneczne);
- b) Optymalizacja kosztów energii poprzez organizowanie grupowych (z innymi samorządami) zakupów energii;
- c) Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i obiektów zamieszkania zbiorowego;
- d) Program Gospodarki Niskoemisyjnej;
- e) Edukacja ekologiczna i promocja postaw ekologicznych;
- f) Sprawny i efektywny system gospodarki odpadami (w tym utylizacja i recykling).

3.3. Poprawa infrastruktury technicznej i komunalnej gminy:

- a) Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej;
- b) Rozbudowa sieci wodociągowej;
- c) Rozbudowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- d) Budowa sieci gazociągowej;
- e) Modernizacja kotłowni w zakresie wymiany źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne;

- f) Wymiana sieci ciepłowniczych przynoszących straty ciepła;
- g) Zmniejszenie „obszarów wykluczonych cyfrowo” w gminie poprzez inicjowanie działań związanych z poprawą dostępności do sieci szerokopasmowej i sieci teleinformatycznej.
- h) Przebudowa infrastruktury drogowej na terenie gminy;
- i) Budowa, modernizacja i przebudowa chodników oraz poboczy, w szczególności na obszarach wiejskich;
- j) Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- k) Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego;

3.4. Wzrost dostępności komunikacyjnej gminy:

- a) Rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej (w tym budowa chodników, poboczy);
- b) Tworzenie miejsc parkingowych, szczególnie przy obiektach użyteczności publicznej i obiektach turystycznych;
- c) Likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, w tym m.in. zagospodarowanie terenów wokół budynków użyteczności publicznej – przystosowanie otoczenia, podjazdów do potrzeb niepełnosprawnych;
- d) Współpraca w zakresie dostosowania rozkładu jazdy komunikacji autobusowej do potrzeb mieszkańców i turystów;

Sformułowane powyżej strategiczne kierunki rozwoju gminy wynikają z założenia, że stabilna i długofalowa realizacja opracowanych celów strategicznych i operacyjnych przyniesie wymierne efekty poprawy jakości życia mieszkańców. Kształt merytoryczny programu rozwoju gminy stanowi i opisuje kierunkowe działania gminy, które docelowo zapewnią jej oczekiwany zrównoważony wieloaspektowy rozwój.

Program jest dokumentem otwartym i nie wyczerpuje wszystkich sfer działalności gminy, a wyznaczone w programie rozwoju trzy filary – obszary strategiczne/obszary interwencji, wymagają opracowania branżowych strategii, szczegółowych programów rozwoju i wieloletnich planów inwestycyjnych. Takie rozwiązanie usprawni proces zarządzania gminą oraz pozwoli na zaplanowanie i zabezpieczenie odpowiednich do tego narzędzi.

Rysunek 9. Mierniki osiągnięcia celów - cel strategiczny III

Cel operacyjny	Mierniki	Źródło danych
3.1. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze zdrowotnym, publicznym i społecznym	Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	Bank danych lokalnych, GUS
	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Bank danych lokalnych, GUS
3.2. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego poprzez wykorzystanie rozwiązań proekologicznych i OZE	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
3.3. Poprawa infrastruktury technicznej i komunalnej gminy	Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ludności ogółem	Bank danych lokalnych, GUS
	Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej w ludności ogółem	Bank danych lokalnych, GUS
	Odsetek mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	Bank danych lokalnych, GUS
3.4. Wzrost dostępności komunikacyjnej gminy	Długość nowych i zmodernizowanych dróg na terenie gminy	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Suma środków przeznaczonych na rozwój i poprawę stanu gminnej infrastruktury komunikacyjnej	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy

Źródło: opracowanie własne

Obszar Zarządzanie rozwojem gminy – Cel strategiczny IV – sprawny i efektywny system zarządzania publicznego, oparty na partnerstwie i odpowiednim wykorzystaniu zasobów

Zadania i przedsięwzięcia związane z Zarządzaniem rozwojem gminy stanowią odpowiedź na rosnące oczekiwania klientów względem organów administracji publicznej. W swojej treści nawiązują w szczególności do zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie oraz strategii „Sprawne Państwo 2020”, która ma doprowadzić do zwiększenia skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami. Przewidywane instrumenty realizacji polityki rozwoju w latach 2014-2020 warunkują konieczność zacieśnienia współpracy, skoordynowania działań podejmowanych przez samorządy oraz podmioty prywatne i organizacje pozarządowe w zakresie realizacji usług publicznych na rzecz mieszkańców, co pozwoli na podniesienie spójności i konkurencyjności regionów. Dotyczy to również Gminy Czerniewice. Zgodnie z powyższym, w Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice do roku 2020 zaplanowano kierunki związane z poprawą funkcjonowania administracji w zakresie podniesienia sprawności działania Urzędu Gminy, doskonalenia kwalifikacji pracowników, e-administracji oraz budowy i promocji marki gminy, w tym poprzez partnerskie współdziałanie z mediami lokalnymi i regionalnymi oraz skuteczny, tj. spójny i efektywny system promocji. Ponadto, wszelkie działania gminy ukierunkowane będą na pogłębienie współpracy międzysamorządowej oraz międzysektorowej i międzyorganizacyjnej. Partnerskie współdziałanie uprawdopodobnia zaistnienie efektu synergii oraz osiągnięcie przewagi konkurencyjnej.

4.1. Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego:

- a) Doskonalenie procedur konsultacji społecznych;
- b) Upowszechnianie partnerstwa publiczno-społecznego oraz promocja dobrych praktyk;
- c) Edukacja obywatelska mieszkańców gminy, w szczególności dzieci i młodzieży;
- d) Inicjowanie współpracy z nowymi partnerami (społecznymi i gospodarczymi) oraz intensyfikacja dotychczasowych procesów współdziałania;
- e) Zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.

4.2. Sprawny system zarządzania i administracji oraz skuteczna promocja:

- a) Wysoka sprawność administracyjna, m.in. poprzez system szkoleń pracowników i wdrażanie nowoczesnych instrumentów zarządzania publicznego, a także rozwój usług elektronicznych;
- b) Promowanie systemu wartości etycznych wśród pracowników samorządowych, przejrzystość pracy urzędu (w załatwianiu spraw i w dostępie do informacji publicznej);
- c) Partnerskie współdziałanie z mediami lokalnymi i regionalnymi;
- d) Budowa i promocja marki gminy, ze szczególnym uwzględnieniem promocji walorów turystycznych i produktów lokalnych;
- e) Oparcie rozwoju gminy o zasady planowania i zarządzania strategicznego;
- f) Rozwój usług elektronicznych e-administracja;

Rysunek 10. Mierniki osiągnięć - cel strategiczny IV

Cel operacyjny	Mierniki	Źródło danych
4.1. Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego	Liczba zadań publicznych, zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym;	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Wysokość środków publicznych, przekazanych organizacjom pozarządowym w ramach otwartych konkursów ofert	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
4.2. Sprawny system zarządzania i administracji oraz skuteczna promocja;	Liczba usług publicznych w gminie świadczonych za pomocą sieci Internet;	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy
	Przeciętny czas oczekiwania na wydanie decyzji w Urzędzie.	Urząd Gminy Czerniewice, statystyka gminy

Źródło: opracowanie własne

IX. Wdrażanie i monitorowanie Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice.

Aby Strategia Rozwoju Gminy Czerniewice osiągnęła zakładane efekty, władze gminy oraz wszystkie osoby, którym bliski jest los oraz które uczestniczyły w procesie jej tworzenia, powinni:

- aktywnie uczestniczyć w realizacji poszczególnych celów strategicznych
- czuwać nad tym, aby założenia Strategii były sukcesywnie wdrażane,
- na bieżąco monitorować postępy w jego wdrażaniu,
- zgłaszać pomysły, uwagi i propozycje zmian,
- wyszukiwać nowatorskie rozwiązania w otoczeniu,
- wychwytywać w otoczeniu pojawiające się szanse na rozwój gminy,
- identyfikować oraz ograniczać zagrożenia i przeszkody, które mogłyby opóźnić rozwój gminy,
- pobudzać prorozwojowe inicjatywy społeczne, gospodarcze, kulturalne,
- aktywnie uczestniczyć w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację założeń Strategii ze źródeł budżetowych, pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej.

Głównym adresatem zapisów dokumentu są mieszkańcy gminy, a w szczególności:

1. Radni, pracownicy Urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych;
2. Posłowie i senatorowie reprezentujący w Parlamencie region oraz radni Sejmiku Wojewódzkiego, związani z regionem;
3. Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu;
4. Sektor finansowy – banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe;
5. Wyższe uczelnie z terenu regionu;
6. Organizacje pozarządowe z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy, jednostki edukacyjne.

Upowszechnienie zapisów Strategii wśród społeczności lokalnej ma na celu:

1. Poinformowanie o zakończeniu prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju;
2. Objaśnienie dalszych etapów procesu planowania rozwoju społeczno-gospodarczego w gminie – realizacja zapisów Strategii, zaproszenie partnerów do współpracy;

3. Prezentację lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego gminy Czerniewice, priorytetów i kierunków jego rozwoju w najbliższych latach (obszary priorytetowe i cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki interwencji);
4. Objaśnienie roli funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w finansowaniu rozwoju lokalnego i sposobu ich pozyskiwania poprzez przygotowanie projektów wynikających ze Strategii Rozwoju – z kierunków interwencji;
5. Zachęcenie do wzięcia udziału w realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice do roku 2020.

W celu upowszechnienia treści Strategii należy przeprowadzić proponowane działania:

1. Opracowanie krótkiego materiału przybliżającego mieszkańcom treść Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice do roku 2020;
2. Umieszczenie do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) materiału przybliżającego zainteresowanym Strategię Rozwoju;
3. Przekazanie bibliotekom publicznym oraz szkołom z terenu gminy wydrukowanego egzemplarza tekstu Strategii wraz z nagraniem płytą CD, zawierającą materiał informacyjny;

Ważnym adresatem Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 – 2020 jest również otoczenie jednostki, szczególnie:

- Sąsiednie gminy;
- Powiat tomaszowski;
- Zarząd Województwa Łódzkiego,
- Wojewoda Łódzki,
- Organizacje samorządu gospodarczego o ponadlokalnym zasięgu,
- Organizacje rządowe, samorządowe i pozarządowe o ponadlokalnym zasięgu (regionalnym i krajowym);
- Potencjalni inwestorzy zainteresowani inwestycjami w gminie.

Monitorowanie projektu stanowi integralną część codziennego zarządzania. Jego celem jest dostarczenie informacji, na podstawie której osoby zarządzające projektem mogą wskazać

na problemy związane z wdrażaniem projektu oraz je rozwiązać, jak również ocenić postęp w stosunku do pierwotnych planów.

Monitorowanie pokazuje osobom realizującym Strategię Rozwoju wiarygodne, rzetelne informacje o stanie zaawansowania prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań czy też o zaniechaniu realizacji zadania wraz z przyczynami i uzasadnieniem takiego stanu rzeczy.

Osoby monitorujące Strategię Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 – 2020 muszą znać odpowiedź na następujące pytania:

1. Które zadania za rok poprzedni zostały zrealizowane zgodnie z harmonogramem?
2. Które zadania za rok poprzedni nie zostały zrealizowane, wraz z podaniem przyczyn opóźnienia realizacji bądź przyczynami nie rozpoczęcia realizacji?
3. Czy istnieją nowe zadania do umieszczenia w Strategii Rozwoju?
4. Czy są ewentualne zmiany w realizacji zadań przewidzianych do realizacji w późniejszym okresie?

Osoby odpowiedzialne za monitorowanie procesu realizacji Strategii Rozwoju muszą mieć na uwadze fakt, iż proces monitorowania jest procesem ciągłym, i ważnym we wdrażaniu założeń. Przerwanie procesu monitorowania jest stanem niebezpiecznym. Skutkować może dużymi opóźnieniami w realizacji poszczególnych zadań, a nawet poważnie zagrozić realizacji całego planu.

Plan i charakterystyka systemu monitorowania obejmują trzy główne etapy:

- ETAP 1 – Analiza celów projektu.
- ETAP 2 – Przegląd wskaźników produktów i rezultatów.
- ETAP 3 – Zaprojektowanie formatu raportów.

W odniesieniu do Strategii Rozwoju te trzy etapy w procesie monitoringu to:

1. Analiza celów projektu: monitorowanie w całym okresie realizacji PR, czy cele określone w programie są osiągane poprzez realizację poszczególnych projektów objętych planem, oraz czy cele realizowane przez Strategię Rozwoju są nadal aktualne.
2. Przegląd wskaźników: dotyczy właściwego doboru wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowywanych przez beneficjentów końcowych na realizację zadań objętych programem rozwoju. Wskaźniki te muszą być zgodne z wytycznymi funduszy strukturalnych, jeżeli będą współfinansować dany projekt.
3. Zaprojektowanie formy raportu: raporty z realizacji poszczególnych projektów będą składane w standardowej formie przez beneficjentów końcowych zespołowi lub koordynatorowi ds. wdrażania Strategii Rozwoju. Monitorowania nie można uznać bowiem za pomyślne tylko dlatego, że zostały zebrane wymagane informacje. Zebrane informacje muszą zostać przekazane w odpowiedniej formie, odpowiedniej osobie i w odpowiednim czasie. Konieczne jest zatem stworzenie odpowiedniej formy raportu z realizacji zadania, aby każdy z beneficjentów przekazał informację o swoim zadaniu w tej samej formie. Ułatwi to znacznie monitorowanie zadań. Warto podkreślić fakt, iż tylko w takiej sytuacji można podjąć techniczną i właściwą decyzję, by zająć się problemem i zapewnić, że projekt „wróci na właściwy tor realizacji”, albo upewnić się, iż jest realizowany prawidłowo. Raporty powinny być składane wg następującego wzoru matrycy logicznej:

Raport z realizacji projektu

<i>Tytuł projektu</i>	<i>Nr zadania w PR</i>	<i>Termin realizacji projektu</i>	<i>Nazwa instytucji wdrażającej projekt</i>	<i>Kierownik projektu / stanowisko w instytucji wdrażającej / tel.</i>
<i>Fundusz/priorytet /działanie</i>	<i>Cele projektu</i>	<i>Produkty</i>	<i>Rezultaty</i>	<i>Opis projektu</i>
<i>Finansowanie projektu</i>	<i>Informacje o postępach w realizacji zadania:</i>			
- <i>wkład własny</i>	<i>Napotkane problemy</i>	<i>Przyczyny</i>	<i>Uzasadnienie</i>	<i>Propozycja rozwiązania problemu [ów]</i>
- <i>dotacja z RPO</i>				
- <i>inne</i>				
<i>Osoba do kontaktu</i>				
<i>Tel.</i>				

Efekty Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 – 2020 w dużym stopniu uzależnione są od stopnia zaangażowania w jej realizację władz gminy, instytucji, podmiotów gospodarczych, grup społecznych oraz wszystkich mieszkańców, którzy rozumieją potrzebę nieustannego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a także troszczą się o jej zrównoważony rozwój oraz konkurencyjną pozycję w powiecie, regionie oraz Polsce.

X. Finansowanie Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015-2020.

Podstawowym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w Strategii są środki pochodzące z budżetu gminy Czerniewice. Jednakże z uwagi na ambitnie wytyczone cele oraz możliwość pozyskania środków z innych źródeł gmina Czerniewice będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć z zewnętrznych środków finansowych.

Władze Gminy przewidują pozyskanie środków finansowych z następujących źródeł:

- z budżetu państwa,
- z programów pomocowych Unii Europejskiej,
- z programów Rządu RP,
- z Fundacji Zagranicznych,
- z instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych,
- z polskich fundacji i organizacji ,
- z rządowych programów wspierających integrację europejską,
- od inwestorów lokalnych, krajowych i zagranicznych,
- z wkładu prywatnego,
- z innych źródeł.

Strategia zakłada, iż na dochody budżetu składać się będą:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień
- subwencja ogólna (część oświatowa)
- dochody własne, do których zalicza się:
 - ✓ podatki i opłaty lokalne,
 - ✓ udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa,
 - ✓ dochody z majątku gminy,
 - ✓ odsetki od środków na rachunkach bankowych,
 - ✓ pozostałe dochody.

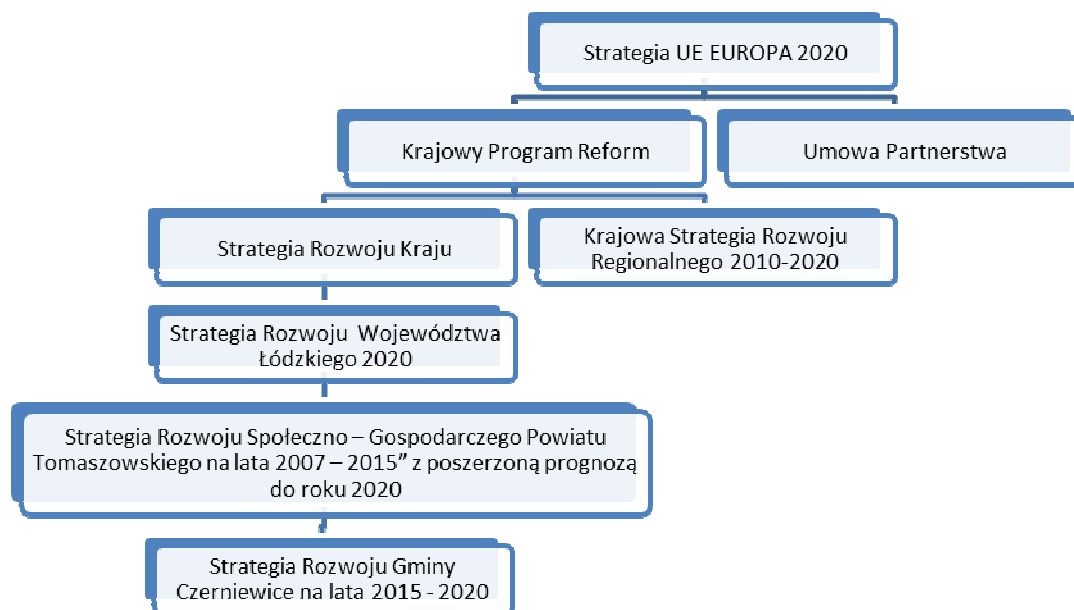
Władze gminy będą ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu rynku pracy, turystyki, edukacji, kultury, ochrony środowiska, infrastruktury technicznej i społecznej. Ponadto będą wspierać przedsiębiorców aplikujących o środki pomocowe na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Gmina świadoma jest roli, jaką odegrają pozyskane fundusze w jej rozwój społeczno - gospodarczy. Dostrzega ogromną szansę na rozwój mieszkańców, sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz infrastruktury zarówno społecznej, jak i technicznej. Gmina liczy również na pozyskanie inwestorów zewnętrznych, co z kolei jest szansą na jeszcze szybszy rozwój oraz zwiększenie dochodów gminy z tytułu podatków i opłat lokalnych.

Konsekwentna realizacja założeń Strategii Rozwoju, umiejętne wykorzystywanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych i zagranicznych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny, jak i gospodarczy rozwój gminy Czerniewice.

XI. Strategia Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 – 2020, a inne dokumenty strategiczne.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach strategicznych opracowanych na poziomie krajowym i UE.

Rysunek 11. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 – 2020 z dokumentami strategicznymi szczebla europejskiego, krajowego, regionalnego i lokalnego

Źródło: opracowanie własne.

Podczas tworzenia Strategii brano pod uwagę założenia dokumentów nadrzędnych. Program w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju zarysowane w dokumentach wyższego szczebla.

Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych strategii prezentuje poniższa tabela:

Tabela 23. Zestawienie dokumentów strategicznych wraz z ich celami, obszarami problemowymi oraz zarysowanymi kierunkami rozwoju

Nazwa dokumentu	Cele	Główne obszary problemowe	Kierunki rozwoju
Strategia Europa 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach (ang. smart growth) • Promowanie gospodarki zrównoważonej – mniej obciążającej środowisko, efektywniej, wykorzystującej zasoby, a zarazem konkurencyjnej (ang. sustainable growth), • Wzmacnianie gospodarki charakteryzującej się wysokim zatrudnieniem oraz spójnością ekonomiczną, społeczną i terytorialną (ang. inclusive growth). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki deficyt strukturalny finansów publicznych, • Niedostateczny ogólny poziom wydatków inwestycyjnych, • Nadmierne obciążenia regulacyjne i administracyjne, • Niski poziom podaży pracy połączony z nieadekwatną jej strukturą, • Niedostateczny poziom zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw. 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego; • Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego; • Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających wysoką jakość życia oraz szybszy rozwój kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nierównowaga finansów publicznych, • Nieefektywne instytucje publiczne, • Nadmiar, niejasność i niestabilność przepisów prawnych, • Niski poziom kapitału społecznego, • Niekonkurencyjna struktura oraz poziom innowacyjności polskiej gospodarki, • Niesprzyjające warunki prowadzenia działalności gospodarczej, • Niska jakość systemu 	<ul style="list-style-type: none"> • Przekształcenia instytucjonalne utrwalające sprawne państwo, • Efektywny rozwój społeczno-gospodarczy i wysoka konkurencyjność gospodarki, • Spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna.

		<ul style="list-style-type: none"> edukacji, Niska aktywność, zawodowa osób 55+, Niska mobilność kapitału ludzkiego, Słabo rozwinięta infrastruktura transportowa, Nie zrównoważona gospodarka energetyczna kraju, Ograniczony dostęp do opieki lekarskiej, Niska jakość zagospodarowania przestrzennego. 	
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<ul style="list-style-type: none"> Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> Niskie wartości wskaźników określających poziom konkurencyjności i perspektywy rozwojowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, Budowanie spójności terytorialnej, Przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych, Tworzenie warunków ku realizacji działań rozwojowych.
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	<ul style="list-style-type: none"> Określa wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań, 	<ul style="list-style-type: none"> Niski poziom rozwoju gospodarczego w stosunku do innych regionów UE, Niskie nakłady na B+R, Niedorozwój sektora usług poza miastami na prawach powiatu, Słaba dynamik procesów restrukturyzacji gospodarki wielu miast regionu, Brak istotnych przeobrażeń strukturalnych w rolnictwie, Najgorsze w kraju 	<ul style="list-style-type: none"> Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji, Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy, Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki, Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie, Wysoki standard i dostęp do usług publicznych, Reintegracja

		<p>wskaźniki dot. poziomu zdrowotności społeczeństwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom kapitału ludzkiego i społecznego, • Proces depopulacji ośrodków miejskich, • Słaby poziom identyfikacji mieszkańców województwa z regionem, • Zróżnicowanie regionalne pod względem dostępności edukacji przedszkolnej, • Słaby poziom identyfikacji mieszkańców województwa z regionem, • Zróżnicowanie regionalne pod względem dostępności edukacji przedszkolnej, • Niedopasowanie struktury kształcenia do potrzeb nowoczesnego rynku pracy, • Niewykorzystanie potencjału kulturowego do budowania przewag konkurencyjnych, • Brak dostępności do podstawowych usług kultury na wielu obszarach wiejskich, • Zanieczyszczenie wód, • Zagrożenie powodziowe, • Problemy związane z gospodarką odpadami, 	<p>społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej, • Wysoka jakość środowiska przyrodniczego, • Zrównoważony system osadniczy.
--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenie powietrza, • Zagrożenie hałasem komunikacyjnym, • Nieprzystosowanie struktur organizacyjnych wielu urzędów gmin do planowania rozwoju i zarządzania, • Brak nowoczesnych metod zarządzania zasobami ludzkimi w urzędach gmin, • Brak w wielu gminach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, • Niski poziom planowania finansów i inwestycji w perspektywie wieloletniej, • Słabe zaplecze instytucjonalne w sferze organizacji pozarządowych, • Ograniczona zdolność władz lokalnych do współpracy z organizacjami pozarządowymi, • Brak współpracy władz samorządowych w tworzeniu projektów zintegrowanych o znaczeniu ponadlokalnym, • Brak umiejętności współpracy władz samorządowych na partnerskich warunkach. 	
<p>Strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej na lata 2007-2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie aktywnej polityki społecznej, • Systemowa pomoc obywatelom, 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura i kadry pomocy społecznej, • Zadania i formy pomocy społecznej w województwie, 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie udziału pomocy środowiskowej, • Rozbudowa środowiskowych

	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych, • Zapobieganie i przeciwdziałanie uzależnień • Zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych • Wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • Grupy społeczne szczególnego ryzyka zagrożone wykluczeniem społecznym, • Problemy społeczne: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, patologie. 	<p>form pomocy półstacjonarnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie mieszkań chronionych, • Zwiększenie nakładów finansowych na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych, • Kontynuacja dochodzenia do standardów w DPS • Stworzenie we wszystkich powiatach Powiatowych Zespołów ds. Orzekania Niepełnosprawności, • Tworzenie Ośrodków Interwencji Kryzysowej • Tworzenie punktów konsultacyjno-informacyjnej dla zagrożonych grup społecznych, • Współpraca instytucji trzeciego sektora
<p>Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odbudowa kapitału ludzkiego poprzez tworzenie sprzyjających warunków na rynku pracy, rozwój wykształcenia i kompetencji oraz poprawę jakości życia mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiająca się niekorzystna sytuacja demograficzna, • Nieefektywna profilaktyka zdrowotna, • Strukturalne niedopasowanie instytucji oświaty do potrzeb, • Niedopasowanie ofert edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, • Niska jakość kapitału ludzkiego, • Niewystarczająca liczba specjalistycznych kadr 	<ul style="list-style-type: none"> • Dopasowanie struktury sieci przedszkoli do lokalnych potrzeb, • Podwyższanie kompetencji osób dorosłych, • Polityka sprzyjająca rodzinie, • Rozbudowa infrastruktury umożliwiającej przełamanie niżu demograficznego, • Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechnienia

		<p>medycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający stan techniczny dróg. 	<p>edukacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, • Podnoszenie jakości edukacji, cyfryzacja szkół, • Tworzenie sprzyjających warunków do rozpoczynania działalności gospodarczej, • Czasowe obniżenie kosztów pracy pracowników, • Rozwój sieci drogowej, • Działania profilaktyczne i prewencyjne z zakresu zdrowia, • Poprawa jakości i dostępności usług medycznych, • Aktywizacja społeczna osób 45+, • Upowszechnienie kształcenia osób dorosłych, • Integracja społeczna i zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia, • Zwiększenie jakości usług społecznych i socjalnych.
<p>Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywna polityka innowacji z wykorzystaniem potencjału wewnętrznego regionu do pobudzania działań mieszkańców w trosce o zrównoważony rozwój. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niższy od średniej krajowej poziom PKB per capita, • Bardzo niska wydajność i innowacyjność przemysłu, • Słaby udział przemysłu średnich i wysokich technologii, • Mała liczba podmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> • Specjalizacja regionalna, • Rozwój potencjału innowacyjnego regionu, • Zarządzanie innowacjami w regionie.

		<p>działających w ramach centrów badawczo-rozwojowych oraz inicjatyw klastrowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mała adaptacyjność przedsiębiorstw, • Duże rozproszenie instytucji otoczenia biznesu, • Niedostosowanie programu nauczania, • Niski poziom kapitału społecznego, • Niewystarczająca dostępność do e-usług w administracji publicznej. 	
„Zintegrowane inwestycje terytorialne”	<ul style="list-style-type: none"> • Sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji miast, • Promowanie partnerskiego modelu współpracy jednostek administracyjnych, • Zwiększenie wpływu miast na realizację działań w ramach polityki spójności, • Realizacja zintegrowanych projektów na rzecz miast. 		<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój sieci transportowej miast i obszarów funkcjonalnych, • Przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych na terenie obszarów funkcjonalnych, • Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie obszarów funkcjonalnych, • Wspieranie efektywności energetycznej oraz promowanie strategii niskoemisyjnych, • Wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych budujących znaczenie obszaru funkcjonalnego, • Wzmacnianie badań, rozwoju technologicznego, innowacji.
Strategia na rzecz	• Zwiększenie stopy	• Niska średnia stopa	• Inteligentny rozwój

<p>inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</p>	<p>zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost poziomu inwestycji w B+R do 3% PKB, • Podniesienie poziomu wykształcenia ludności, • Zwiększenie efektywności energetycznej, • Zmniejszenie o 25% liczby osób żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa. 	<p>wzrostu w Europie na tle potęg gospodarczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskie wskaźniki zatrudnienia w Europie na tle potęg gospodarczych, • Starzejące się społeczeństwo. 	<p>poprzez innowacje, edukację i społeczeństwo cyfrowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zrównoważony rozwój poprzez poprawę klimatu, stanu gospodarki energetycznej, mobilności oraz podniesienie konkurencyjności, • Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.
<p>Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Tomaszowskiego na lata 2007 – 2015” z poszerzoną prognozą do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój i unowocześnienie infrastruktury technicznej sprzyjającej ochronie środowiska i rozwojowi obszarów wiejskich oraz odnawialnych źródeł energii, • Rozwój i unowocześnienie infrastruktury społecznej, zapewnienie dostępu do nowoczesnej opieki medycznej oraz ochrony zdrowia, a także wprowadzenie nowoczesnych metod nauczania oraz równego dostępu do placówek edukacyjnych, • Zwiększenie bezpieczeństwa i porządku 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura społeczna, • Infrastruktura techniczna, • Bezpieczeństwo powszechne, • Promocja i turystyka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu infrastruktury drogowej, • Budowa obwodnicy miasta Tomaszów Mazowiecki, • Rozwój infrastruktury sanitarno – ściekowej, • Wprowadzenie edukacji ekologicznej do szkół, • Rozwój infrastruktury wiejskiej, • Promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, • Zwiększenie nakładów na oświatę, opiekę zdrowotną, kulturę i sport, • Poprawa stanu infrastruktury społecznej oraz jej wyposażenia, • Edukacja zdrowotna dzieci i młodzieży, • Poprawa organizacji

	<p>publicznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowanie wizerunku powiatu oraz rozwój zintegrowanej turystyki. 		<p>ruchu drogowego zapewniającego bezpieczeństwo użytkowników,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa i rozbudowa monitoringu na terenie powiatu, • Rozwój usług turystycznych, • Szersze wykorzystanie walorów turystycznych powiatu, • Rozwój agroturystyki.
--	--	--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych zastanych

Spis rysunków

Rysunek 1. Powiat tomaszowski na mapie województwa	12
Rysunek 2. Gmina Czerniewice	13
Rysunek 3. Boisko Orlik przy Zespole Szkół i Przedszkola w Czerniewicach	49
Rysunek 4. Gminny Ośrodek Kultury w Czerniewicach.....	50
Rysunek 1. Schemat analizy SWOT.....	110
Rysunek 6. Struktura celów Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 - 2020.....	116
Rysunek 7. Mierniki osiągnięcia celów - cel strategiczny I.....	119
Rysunek 8. Mierniki osiągnięcia celów - cel strategiczny II.....	122
Rysunek 9. Mierniki osiągnięcia celów - cel strategiczny III.....	127
Rysunek 10. Mierniki osiągnięć - cel strategiczny IV.....	129
Rysunek 11. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy Czerniewice na lata 2015 – 2020 z dokumentami strategicznymi szczebla europejskiego, krajowego, regionalnego i lokalnego	137

Spis tabel

Tabela 1. Poziomy planowania strategicznego w procesie tworzenia strategii.....	6
Tabela 2. Zestawienie metod i technik wraz z doбором próby	8
Tabela 3. Powierzchnia gmin powiatu tomaszowskiego.....	13
Tabela 4. Klasy bonitacyjne w gminie Czerniewice	17
Tabela 5. Struktura gruntów w gminie.....	17
Tabela 6. Struktura zasiewów w 2010 r.	22
Tabela 7. Struktura ludności gminy Czerniewice w latach 2008 - 2013.....	25
Tabela 8. Bezrobotni w gminie Czerniewice	27
Tabela 9. Struktura bezrobotnych powiatu tomaszowskiego pod względem wieku.....	28
Tabela 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2013r.	29
Tabela 11. Podmioty gospodarcze w gminie Czerniewice według sekcji PKD w 2014 r.	30
Tabela 12. Liczba uczniów i oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2014/2015	33
Tabela 13. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach w roku szkolnym 2014/2015.....	33
Tabela 14. Problemy alkoholowe występujące w gminie Czerniewice.....	37
Tabela 15. Ilość odpadów zebranych w gminie Czerniewice	41
Tabela 16. Ilość odpadów zebranych w gminie Czerniewice z gospodarstw domowych	41

Tabela 17. Sieć drogowa w gminie Czerniewice.....	43
Tabela 18. Zasoby kulturowe	52
Tabela 19. Ilość wyjazdów do akcji ratowniczych jednostek OSP w gminie Czerniewice w latach 2009 - 2014.....	54
Tabela 20. Zmiany dochodów i wydatków gminy Czerniewice w latach 2008-2013.....	56
Tabela 21. Dochody gminy Czerniewice wg kategorii w latach 2010-2015	58
Tabela 22. Wydatki gminy Czerniewice wg kategorii w latach 2010-2015	60
Tabela 23. Zestawienie dokumentów strategicznych wraz z ich celami, obszarami problemowymi oraz zarysowanymi kierunkami rozwoju.....	138

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Czerniewice w latach 2008 - 2013.....	23
Wykres 2. Liczba mieszkańców w gminie z podziałem na płeć	24
Wykres 3. Struktura ludności gminy Czerniewice w latach 2008 - 2013	24
Wykres 4. Ruch naturalny w gminie Czerniewice w latach 2009 - 2013.....	25
Wykres 5. Migracje wewnętrzne na pobyt stały w gminie Czerniewice w latach 2008-2013	26
Wykres 6. Bezrobotni w gminie Czerniewice	27
Wykres 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2009 - 2014	30
Wykres 8. skład morfologiczny odpadów komunalnych z terenów wiejskich w 2008r.....	41
Wykres 9. Ilość budynków mieszkalnych w gminie Czerniewice na przestrzeni lat 2008-2013....	47
Wykres 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno - sanitarne.	47
Wykres 11. Zmiany dochodów i wydatków gminy Czerniewice w latach 2008-2013 (w PLN).....	57
Wykres 12. Struktura próby ze względu na wiek.	63
Wykres 13. Struktura próby ze względu na wykształcenie.	64
Wykres 14. Próba ze względu na rodzaj aktywności zawodowej.	64
Wykres 15. Próba ze względu na ilość osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego. ...	65
Wykres 16. Poziom zadowolenia mieszkańców wynikający z faktu zamieszkania w gminie.....	66
Wykres 17. Ocena ilości obiektów edukacyjnych na terenie gminy.	67
Wykres 18. Ocena infrastruktury sportowo - rekreacyjnej.....	68
Wykres 19. Ocena ilości obiektów kulturalnych w gminie Czerniewice.	69
Wykres 20. Ocena jakości świadczonych usług kulturalnych na terenie gminy Czerniewice.	70

Wykres 21. Ocena jakości i różnorodności wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych na terenie gminy Czerniewice.....	71
Wykres 22. Ocena estetyki gminy Czerniewice.....	72
Wykres 23. Ocena stanu i jakości terenów rekreacyjnych gminy Czerniewice.....	73
Wykres 24. Ocena stanu zagospodarowanie przestrzeni publicznej gminy Czerniewice.....	74
Wykres 25. Ocena stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Czerniewice.	75
Wykres 26. Ocena stanu dróg na terenie gminy Czerniewice.....	76
Wykres 27. Ocena stanu małej infrastruktury drogowej na terenie gminy Czerniewice.	77
Wykres 28. Ocena systemu segregacji odpadów na terenie gminy Czerniewice.	78
Wykres 29. Ocena dostępu do internetu w miejscu zamieszkania.....	79
Wykres 30. Ocena poziomu rozwoju sieci wodociągowej w gminie Czerniewice.	80
Wykres 31. Ocena poziomu rozwoju sieci kanalizacyjnej w gminie Czerniewice.	81
Wykres 32. Możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie gminy Czerniewice.	82
Wykres 33. Ocena atrakcyjności gminy dla potencjalnych inwestorów.	83
Wykres 34. Warunki prowadzenia działalności rolnej.	84
Wykres 35. Warunki prowadzenia działalności produkcyjnej.....	85
Wykres 36. Dostępność do usług ochrony zdrowia.	86
Wykres 37. Ocena dostępności do usług na terenie gminy.	87
Wykres 38. Ocena komunikacji zbiorowej na terenie gminy.....	88
Wykres 39. Ocena poziomu edukacji na terenie gminy.....	89
Wykres 40. Ocena oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci na terenie gminy.....	90
Wykres 41. Ocena oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży na terenie gminy.....	91
Wykres 42. Ocena oferty spędzania wolnego czasu dla dorosłych na terenie gminy.	92
Wykres 43. Ocena oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów na terenie gminy.	93
Wykres 44. Ocena skali występowania w gminie alkoholizmu.....	94
Wykres 45. Ocena skali występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy Czerniewice.	95
Wykres 46. Ocena atrakcyjności turystycznej gminy Czerniewice.....	96
Wykres 47. Ocena poziomu bazy turystycznej gminy Czerniewice.	97
Wykres 48. Ocena stopnia zaangażowania władz lokalnych.	98
Wykres 49. Ocena działalności gminy na rzecz osób niepełnosprawnych.....	99
Wykres 50. Cel, na jaki powinny zostać przeznaczone środki z budżetu gminy w latach 2015-2020.....	100
Wykres 51. Kluczowe szanse rozwoju, jakie stoją przed gminą Czerniewice.	104

Wykres 52. Kluczowe zagrożenia dla rozwoju gminy Czerniewice.	105
Wykres 53. Opinia mieszkańców dotycząca OZE.	106
Wykres 54. Źródła informacji o podejmowanych przez władze gminy działaniach.....	107

BIBLIOGRAFIA:

Dokumenty:

- Kontrakt terytorialny Województwa Łódzkiego;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020;
- Krajowy Program Reform;
- Plan Przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim;
- Regionalna Strategia Innowacji LORIS 2030;
- Strategia Europa 2020;
- Strategia Rozwoju Kraju 2020;
- Ustawa o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004r.;
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020;
- Umowa Partnerstwa 2014-2020;
- Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020;
- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT);
- Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Tomaszowskiego na lata 2005 – 2015 z poszerzoną prognozą do roku 2020;
- Plan Rozwoju Lokalnego dla Miasta Tomaszów Mazowiecki na lata 2008 – 2013;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czerniewice z 2005r.;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Czerniewice z 2005r.;
- Plan zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice.

Strony internetowe:

- Oficjalna strona powiatu tomaszowskiego;
- Oficjalna strona Gminy Czerniewice;
- Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej;
- Główny Urząd Statystyczny;
 - Bank Danych Lokalnych,
 - Statystyczne Vademecum Samorządowca;
- Oficjalna strona Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim;
- Oficjalna strona Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Mazowieckim;
- Oficjalna strona Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej;

- Mapa dotacji UE (www.mapadotacji.gov.pl);
- Zintegrowany Informator Pacjenta (zip.nfz.gov.pl/GSL);